

EUROPSKA SREDIŠNJA BANKA
NADZOR BANAKA

Godišnje izvješće ESB-a o nadzornim aktivnostima

2015.

BANKENTOEZICHT

Ožujak 2016.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDŽĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Sadržaj

Predgovor Marija Draghija, predsjednika ESB-a	3
Predgovor Danièle Nouy, predsjednice Nadzornog odbora	4
1. Organizacijski ustroj: nadzor banaka ESB-a	10
1.1. Izvršenje zahtjeva za odgovornost	10
1.2. Odlučivanje	11
1.3. Zapošljavanje za nadzor banaka ESB-a	15
1.4. Provedba Kodeksa ponašanja	17
1.5. Primjena načela odvajanja zadaća monetarne politike od nadzornih zadaća	18
1.6. Okvir izvješćivanja o podacima i upravljanje informacijama	19
2. Doprinos nadzora financijskoj stabilnosti	21
2.1. Kreditne institucije: glavni rizici i opći uspjeh u 2015.	21
2.2. Uključenost u upravljanje krizama	24
2.3. Redovite sveobuhvatne procjene	27
2.4. Provedba modela nadzora u sklopu SSM-a	30
Okvir Neizravan nadzor – potreba za konvergencijom prema dosljednim visokim standardima nadzora u cijelom SSM-u	44
3. Odobrenja, izvješćivanje o kršenjima, postupci provođenja i izricanja sankcija	47
3.1. Odobrenja	47
3.2. Izvješćivanje o kršenjima, provođenje i postupci izricanja sankcija	52
4. SSM kao dio europske i svjetske nadzorne arhitekture	55
4.1. Europska i međunarodna suradnja	55
4.2. Doprinos izradi europskog i međunarodnog regulatornog okvira	60
5. Izvješćivanje o proračunskoj potrošnji	68
5.1. Rashodi za 2015.	68
5.2. Okvir naknada za nadzor: studeni 2014. – prosinac 2015.	70

6.	Pravni instrumenti koje je ESB donio u vezi s nadzorom banaka	74
7.	Pojmovnik	75
	Kratice	79

Predgovor Marija Draghija, predsjednika ESB-a

Godine 2012., kad je donesena odluka o uspostavi jedinstvenog nadzornog mehanizma u europodručju, mnogi su kritičari tvrdili da je to nemoguće ili da će uspostava trajati unedogled. Unatoč tomu, već smo proslavili prvu godišnjicu Jedinstvenog nadzornog mehanizma (SSM) i svjedočimo vrlo uspješnoj prvoj godini nadzora europskih banaka.

Ipak, SSM nije ni početak ni kraj niza institucijskih reformi koje moramo poduzeti kako bismo u Europi uspostavili stabilnost kao pretpostavku za povratak održivom rastu. Ali bio je to važan korak i umnogome ključ za daljnji napredak.

U ranim godinama eura živjeli smo u iluziji da smo uspostavili potpunu monetarnu uniju. Međutim, budući da glavninu novca izdaju privatne banke, jedinstvena valuta može postojati samo ako postoji jedinstven bankovni sustav. Kako bi neka valuta doista bila jedinstvena, ona doista mora biti zamjenjiva, neovisna o svojem obliku i neovisna o svojoj lokaciji. To zahtijeva snažnije zajedničko upravljanje bankovnim sektorom u državama koje dijele valutu.

Uspostava SSM-a djelomice je odgovor na tu potrebu. Jedinstveno nadzorno tijelo koje primjenjuje ujednačene metodologije ulijeva međusobno povjerenje. To ne samo da osigurava veću zaštitu građana već donosi i znatne koristi državama članicama. Njihove financijske institucije mogu potpuno iskoristiti ekonomiju razmjera unutar jedinstvenog tržišta.

Ipak, zamišljeno je da bankovna unija počiva na tri stupa: jedinstvenom nadzornom mehanizmu, jedinstvenom sanacijskom mehanizmu i ujednačenom sustavu osiguranja depozita. Kako bi neka valuta doista bila jedinstvena, potrebno je sve troje. Nadzor je morao biti na prvom mjestu jer je bitan preduvjet za ostale stupove bankovne unije. Početkom 2015. uspostavljen je Jedinstveni sanacijski mehanizam (SRM) kao drugi stup. Kako bismo dovršili našu bankovnu uniju, moramo izgraditi treći stup: ujednačeno osiguranje depozita. Tek će tada zgrada koju gradimo biti stabilna.

Bankovna unija nije cilj sam po sebi, nego bitan korak u izgradnji jedinstvenog tržišta bankovnih i financijskih usluga. Integrirana i funkcionalna tržišta banaka i kapitala ključni su uvjeti za stabilan i uspješan euro i pomažu u jačanju rasta i zaposlenosti u interesu svih europskih građana.

Predgovor Danièle Nouy, predsjednice Nadzornog odbora

Kad je u ožujku 2015. objavljeno prvo Godišnje izvješće, Jedinствeni nadzorni mehanizam (SSM) još nije bio star ni pola godine. Imao je obećavajuću budućnost, ali gotovo nikakvu prošlost. S ovim drugim izdanjem Godišnjeg izvješća možemo se osvrnuti na godinu i pol nadzora europskih banaka¹: SSM i dalje ima obećavajuću budućnost, ali i ohrabrujuću prošlost.

Tijekom 2015. postigli smo dobar napredak u promicanju ciljeva nadzora europskih banaka. Pridonijeli smo sigurnosti i pouzdanosti kreditnih institucija i stabilnosti financijskog sustava. Također smo jačali jedinstvo i cjelovitost unutarnjeg tržišta utemeljenog na jednakom postupanju prema kreditnim institucijama. SSM je poticao usklađivanje, slijedio intruzivan pristup nadzoru banaka i pojačao suradnju s europskim institucijama i drugim nadzornim tijelima, kao i komunikaciju. Svakako još nismo postigli naš cilj istinskog nadzora europskih banaka, ali smo mu puno bliže.

Jačanje integracije i usklađenosti – prošli uspjesi i budući izazovi

Nadzor europskih banaka u 2015. godini napravio je velik korak naprijed prema usklađenom i nepristranom nadzoru provedši prema zajedničkoj metodologiji **Postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) u europodručju**. Po prvi put sve su značajne institucije u europodručju procijenjene prema zajedničkom mjerilu. Pristupom utemeljenom na ograničenoj stručnoj prosudbi objedinjeni su kvantitativni i kvalitativni elementi, čime je osigurana dosljednost, izbjegnuta popustljivost u provođenju nadzora i uzete u obzir specifičnosti institucija. Zajednička metodologija imala je velike koristi od prethodnih iskustava i najboljih praksi nacionalnih nadležnih tijela. Ukupno gledajući i imajući u vidu nadolazeće godine, iskustvo prvog usklađenog SREP-a veoma je ohrabrujuće.

Ipak, veća usklađenost nadzornih praksi unutar SSM-a nije moguća bez daljnjeg usklađivanja pravila. Europski regulatorni okvir – Uredba i Direktiva o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV) – nudi više od 160 odredaba koje nadzornim tijelima odnosno nacionalnim vladama daju određene diskrecije u odlučivanju o konkretnoj provedbi relevantnih europskih normi. Neke od tih „**mogućnosti i nacionalnih diskrecija**” uzimaju u obzir nacionalne specifičnosti. Međutim, mnoge od njih samo su odraz nepropitivanih tradicija, čistog nacionalnog interesa i utjecaja bankovnog sektora na nadzorna tijela. One imaju bitne učinke na razinu opreznosti okvira i na

¹ Prema stilskim konvencijama koje se koriste u tekstovima ESB-a na engleskom jeziku, Jedinствeni nadzorni mehanizam (SSM) općenito bi trebalo nazivati „nadzor europskih banaka”; međutim, pojam „Jedinствeni nadzorni mehanizam” može se koristiti kao pojam kojim se opisuje način na koji se nadzor obavlja (a ne tko ga obavlja) te ga se također može koristiti u pravnim tekstovima i opisima zadaća i organizacije nadzora banaka.

usporedivost stopa kapitala. Također predstavljaju dodatni sloj složenosti i izvor regulatorne arbitraže.

Za rješavanje ovog pitanja osnovali smo Skupinu na visokoj razini koja je utvrdila oko 120 mogućnosti i nacionalnih diskrecija kojima se ESB može poslužiti i gdje je usklađivanje moguće. Te mogućnosti i nacionalne diskrecije obuhvaćaju širok raspon tema kao što su odgođena porezna imovina, unutargrupna izuzeća za velike izloženosti i unutargrupna izuzeća za likvidnost. Dogovorili smo jedinstvenu provedbu nacionalnih mogućnosti i diskrecija u cijelom europodručju, usklađujući je sa svjetskim standardima, a kad oni ne postoje, primjenjuje se najkonzervativniji pristup. Zbog toga su stvoreni uredba i vodič, o kojima je održano javno savjetovanje i koje je donio ESB. Uredba će stupiti na snagu u listopadu 2016. To je velik korak prema usklađenom regulatornom okviru za europodručje.

Međutim, regulatorni okvir i dalje je donekle rascjepkan. Što se tiče Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV), na primjer države članice neke odredbe tumače različito. Nacionalni propisi variraju od strogo doslovnog prenošenja europskih propisa do prekomjerne regulacije na nacionalnoj razini. U nekim državama nacionalni zakonodavci dodatno povećavaju rascjepkanost pretvaranjem neobvezujućih nadzornih praksi u obvezujuće pravne akte.

Pravo je nacionalnih zakonodavaca da prenose direktive EU-a u nacionalno zakonodavstvo. Ipak, rascjepkani regulatorni okvir u raskoraku je s glavnim ciljevima bankovne unije. Istodobno, bavljenje čitavim nizom različitih nacionalnih propisa daleko je od ideala jedinstvenog europskog nadzornog tijela. Stoga aktivno potičemo daljnje **usklađivanje regulatornog okvira** za bankovni sektor. Dokle god regulativa bude rascjepkana, približavanje nadzornih praksi ne može osigurati jednake uvjete za sve. U tom pogledu, SSM aktivno pridonosi radu Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) u donošenju, na razini EU-a, jedinstvenih pravila i jedinstvenog nadzornog priručnika.

Bankovni sektor i nadzorne aktivnosti u 2015.

Polazište naših nadzornih aktivnosti u 2015. godini bili su rezultati sveobuhvatne procjene iz 2014. To je prošireno analizom makroekonomskog okružja i opsežnom analizom ključnih rizika za bankovni sektor. Nadzorni odbor je na temelju toga odredio pet prioriteta koji su usmjeravali naše nadzorne aktivnosti u 2015. godini. To su bili sljedeći prioriteti:

- poslovni modeli i pokretači profitabilnosti
- upravljanje i sklonost preuzimanju rizika
- adekvatnost kapitala
- kreditni rizik
- kibernetički rizik i cjelovitost podataka.

Tijekom 2015. zajednički nadzorni timovi vodili su razgovore s višim rukovoditeljima banaka kako bi jasno izrazili očekivanja SSM-a u pogledu nadzora i propitali održivost **poslovnih modela i pokretača profitabilnosti**. Stručna skupina, uz snažnu potporu nacionalnih nadležnih tijela, provela je horizontalne analize grupa istog ranga, uzimajući u obzir posebnosti različitih poslovnih modela.

U pogledu **upravljanja i sklonosti preuzimanju rizika**, u ožujku 2015. pokrenuta je tematska provjera koja je uključena u postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP). Provjera je završena u siječnju 2016. upućivanjem pisama o daljnjim aktivnostima institucijama. Unutar nadzornog ciklusa provedba tematske provjere također je omogućila zajedničkim nadzornim timovima da odrede daljnje mjere nadzora za 2016. te područja za buduće nadzore na licu mjesta. U nastavku godine bit će objavljeno izvješće o najboljim praksama utvrđenim tijekom tematske provjere.

U 2015. godini **adekvatnost kapitala** bila je jedan od prioriteta kojim smo se kontinuirano bavili. Rezultati sveobuhvatne procjene bili su dobro polazište zajedničkim nadzornim timovima za njihove daljnje aktivnosti. Rad na mogućnostima i nacionalnim diskrecijama bio je skok prema usklađenijem utvrđivanju regulatornog kapitala banaka unutar SSM-a. Još jedno važno područje bila je priprema ciljane provjere internih modela banaka kako bi se osigurao odgovarajući intenzitet rizikom ponderirane imovine. Cilj je bio osigurati njihovu usklađenost s regulatornim standardima i jačati njihovu dosljednost u svim institucijama. Tijekom 2015. provedena je prva inventura i osmišljen je prijedlog za ciljanu provjeru internih modela u idućim godinama.

Što se tiče **kreditnog rizika**, u 2015. pokrenuta je tematska provjera financiranja zaduživanjem. Ciljevi provjere bili su postići bolje razumijevanje aktivnosti financiranja zaduživanjem u nadziranim institucijama radi procjene ključnih pokretača i dinamike tog tržišta i utvrđivanja najboljih praksi. Provjera je također imala za cilj omogućiti usporedbu institucija u pogledu financiranja zaduživanjem. Povrh toga, Nadzorni odbor osnovao je privremenu radnu skupinu za izradu i primjenu dosljednog nadzornog pristupa nadziranim institucijama s velikim razinama neprihodujućih kredita.

Što se tiče **kibernetičkog rizika i cjelovitosti podataka**, početkom 2015. započela je tematska provjera kibernetičke sigurnosti IT sustava s ciljem utvrđivanja profila kibernetičkog rizika značajnih institucija i provođenja komparativne analize podataka prikupljenih od banaka. Na temelju početnih rezultata utvrđeno je u kojim je bankama potrebno provesti nadzore na licu mjesta 2015. i 2016. godine. Nadzorni odbor također je prihvatio model rada i komunikacije za slučajeve kibernetičkog kriminala i uspostavu baze podataka o slučajevima kibernetičkog kriminala. Za potporu aktivnostima u tim područjima osnovana je stručna skupina koja uključuje nacionalna nadležna tijela.

Europski bankovni sektor početkom 2016.

U prvom tromjesečju 2016. u europskom bankovnom sektoru došlo je do pogoršanja globalnog financijskog okružja. Ipak, današnji europski bankovni sektor znatno se

razlikuje od onoga kakav je prije bio. Prvo i najvažnije, banke su poboljšale **kvalitetu i kvantitetu kapitala** koji drže. Od 2012. stopa redovnog osnovnog kapitala značajnih institucija u europodručju u prosjeku se povećala s 9 % na oko 13 %. Te su institucije dobro pripremljene kako bi potpuno ispunile postupno uvedene regulatorne kapitalne zahtjeve koji će stupiti na snagu 2019. U pogledu nadzornih kapitalnih zahtjeva, funkcija nadzora europskih banaka jasno je odredila razine kapitala Drugog stupa koje bi banke morale stalno držati. Ako okolnosti ostanu iste, nadzorni zahtjevi neće se dodatno povećavati.

Ukupno gledajući, europski bankovni sektor puno je pripremljeniji za neočekivane nepovoljne čimbenike nego prije samo nekoliko godina. Osim toga, u 2015. značajne su institucije dodatno povećale svoju dobit. Zbog toga su mogle slijediti odgovarajuće politike raspodjele dividendi, a istodobno i dalje ispunjavati regulatorne i nadzorne kapitalne zahtjeve. To također vrijedi za raspodjele po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.

Međutim, i dalje postoji podskup europskih banaka koje pokazuju povišene razine **neprihodujućih kredita**. Ti su krediti utvrđeni tijekom sveobuhvatne procjene 2014. kad je po prvi put upotrijebljena usklađena definicija. Važno je napomenuti da su za te neprihodujuće kredite postojala prilično kvalitetna rezerviranja. Zbog toga smo u prilično komotnoj poziciji da potičemo daljnji napredak u urednom smanjivanju razina neprihodujućih kredita tijekom sljedećih nekoliko godina.

Naposljetku, ostvaren je značajan pomak u strukturi bankovnog sustava. Zahvaljujući Direktivi o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) i Jedinstvenom odboru za sanaciju (SRB), uspostavili smo **režim sanacije** koji omogućava uređeno propadanje banaka. Tim se režimom osigurava da troškove sanacije više ne snose porezni obveznici, nego dioničari i vjerovnici banaka. Unatoč tomu, premda BRRD primjereno jača tržišnu disciplinu, povećanje marži koje je zamijećeno u prvom tromjesečju 2016. ne čini se opravdanim s obzirom na znatno više razine kapitala koji banke drže.

Prioriteti nadzora u 2016.

U 2016. poslovni modeli i pokretači profitabilnosti banaka i dalje će biti u središtu pozornosti nadzora europskih banaka. I na jedne i na druge negativno utječe dugotrajno razdoblje niskih kamatnih stopa i visoka razina umanjenja financijske imovine. Dodatni važni elementi rizika, čija važnost varira od države do države, uključuju kreditni rizik i povišene razine neprihodujućih kredita kako je prethodno spomenuto, prestanak potrage za prinosom, rizik postupanja i upravljanja, rizik države, geopolitički rizik, sve veće osjetljivosti u gospodarstvima u nastajanju te ponovno rizik povezan s informacijskim tehnologijama i kibernetičkim kriminalom. Banke se također trebaju pripremiti za nove regulatorne kapitalne zahtjeve.

Ti su rizici i izazovi poslužili kao polazne točke za određivanje prioriteta nadzora u 2016. godini. Budući da se mnogi ključni rizici i izazovi nisu znatnije promijenili od 2015., postoji preklapanje naših nadzornih prioriteta u ovoj i u prošloj godini. Osim toga, neki prioriteti za 2015. od početka su predviđeni za razdoblje dulje od godinu

dana. U tom kontekstu SSM je donio pet **nadzornih prioriteta** za 2016. godinu, a koji su objavljeni početkom 2016. To su:

- rizik poslovnog modela i profitabilnosti
- kreditni rizik
- adekvatnost kapitala
- upravljanje rizikom i kvaliteta podataka
- likvidnost.

Rizik poslovnog modela i profitabilnosti ostaje ključni prioritet u 2016. godini. Slijedom analiza provedenih 2015., započeta je tematska provjera pokretača profitabilnosti banaka na razini društava i po poslovnim modelima. U tom kontekstu, jedno od područja u fokusu nadzora bit će utvrditi je li profitabilnost ostvarena, između ostaloga, slabljenjem standarda odobravanja kredita, većim oslanjanjem na kratkoročno financiranje ili povećanjem izloženosti riziku.

Kreditni rizik također ostaje ključni prioritet. Pogoršanje kvalitete kredita poduzećima i stanovništvu te standarda odobravanja kredita, kao i postojano visoke razine neprihodujućih kredita, izvor su zabrinutosti u više država europodručja, osobito onih teško pogođenih krizom. Osim nastavka aktivnosti započelih 2015., funkcija nadzora banaka ESB-a također će istražiti prevelike koncentracije rizika u nekim područjima poput nekretnina. S tim blisko povezano pitanje jest provedba novog računovodstvenog standarda „MSFI 9 – Financijski instrumenti”, koji se odnosi na mjerenje kreditnih umanjena i vrednovanje financijskih instrumenata. Uskoro će biti pokrenuta odgovarajuća tematska provjera.

Još jedan prioritet u 2016. godini je **adekvatnost kapitala**. Od osobite su važnosti u tom pogledu dosljednost i kvaliteta postupaka procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) banaka, uključujući njihove sposobnosti za provedbu internog testiranja otpornosti na stres, i provedba testiranja otpornosti na stres u okviru nadzora, kao što je testiranje otpornosti na stres kojim koordinira Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Dodatni ključni elementi nadzora u 2016. daljnje su aktivnosti u pogledu kvalitete i sastava kapitala banaka (također u odnosu na mogućnosti i nacionalne diskrecije) te provjera pripremljenosti banaka za nove regulatorne standarde poput minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (MREL) te ukupne sposobnosti pokrića gubitaka (TLAC). Ciljana provjera internih modela banaka i intenziteta njihove rizikom ponderirane imovine bit će još jedan od glavnih prioriteta u 2016. i idućim godinama.

Upravljanje rizicima i kvaliteta podataka banaka također ostaje prioritet u 2016. u svjetlu niske profitabilnosti i moguće potrage za prinosom u kombinaciji s jeftinim i izdašnim financiranjem. Nadalje, financijska je kriza jasno pokazala da upravnim odborima banaka često nedostaju informacije potrebne za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka. Sad je prioritet SSM-a jasno izraziti nadzorna očekivanja od banaka u tom pogledu. Nadalje, tematskom provjerom ocijenit će se pridržavanje načela Bazelskog odbora za nadzor banaka (BCBS) radi učinkovitog prikupljanja

podataka o rizicima i izvješćivanja o rizicima. Tom će se provjerom također pojačati daljnje aktivnosti slijedom tematske provjere upravljanja i sklonosti preuzimanju rizika provedene 2015. Naposljetku, osiguranje kvalitete i sigurnosti podataka zahtijeva najmoderniju informacijsko-tehnološku infrastrukturu. Zbog toga će informacijsko-tehnološki rizici biti obuhvaćeni analizom.

I na kraju, dodatni nadzorni prioritet u 2016. godini bit će **likvidnost**. Iskustvo na temelju SREP-a iz 2015. pokazalo je da mnoge banke još uvijek u potpunosti ne ostvaruju nadzorna očekivanja u pogledu pouzdanog upravljanja likvidnosnim rizicima. Zbog toga se dodatno razvija metodologija SREP-a za likvidnosni rizik. To uključuje analizu postojanosti koeficijenta likvidnosne pokrivenosti banaka i razumijevanje pouzdanosti upravljanja likvidnosnim rizikom banaka i njihove sklonosti preuzimanju rizika, kako je navedeno u postupku procjene adekvatnosti interne likvidnosti (ILAAP) ili nekom usporedivom okviru.

Ti prioriteti umnogome vrijede i za značajne banke, koje su pod izravnim nadzorom ESB-a, i za manje značajne institucije, koje izravno nadziru nacionalna nadležna tijela, a neizravno ESB. U bliskoj suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima, a u skladu s načelom razmjernosti, osigurava se dosljedan pristup unutar cijelog SSM-a.

Konsolidiranje modela nadzora u okviru SSM-a

U prioritetima nadzora za 2015. i 2016. godinu ističe se budućnosti okrenuta priroda SSM-ova pristupa nadzoru banaka. Naš je glavni cilj pravodobno riješiti moguća pitanja. Zbog većih mogućnosti za određivanje referentnih vrijednosti i međusobnu usporedbu, također promičemo **višestruka gledišta o riziku**. Nastojimo steći duboko razumijevanje činitelja rizika, sklonosti preuzimanju rizika i poslovnog modela svake institucije, uzimajući u obzir raznolikost poslovnih modela banaka u Europi. To je očita prednost europskog nadzornog tijela.

Ono što je dosad postignuto uglavnom se može zahvaliti predanosti i naporima naših timova. U 2016. godini unutar ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela nastavit ćemo razvijati **timski duh SSM-a**. Timski duh je bitan jer svi visokokvalificirani ljudi koji doprinose SSM-u rade za različita tijela, nalaze se u različitim zemljama i sudjeluju u jedinstvenom obliku integrirane suradnje. U skladu s općim zahtjevom zakonodavaca EU-a nastavit ćemo razvijati politike ljudskih potencijala koje se odnose na osposobljavanje, povratne informacije o uspješnosti i mobilnost unutar SSM-a radi jačanja zajedničke kulture nadzora i istinski integriranog nadzornog mehanizma.

Pred SSM-om je još puno posla kako bi proveo najbolje prakse za neovisan, intruzivan i budućnosti okrenut nadzor koji će bankama u europodručju osigurati jednake uvjete poslovanja. Kako budemo stjecali iskustvo i bivali sve bliži jedni drugima, sve brže ćemo se približavati tom cilju.

1. Organizacijski ustroj: nadzor banaka ESB-a

Tijekom prve godine rada pokazalo se da je organizacijska struktura nadzora banaka ESB-a² vrlo prikladna za pružanje potpore aktivnostima Jedinственог nadzornog mehanizma (SSM). Ipak, s obzirom na veličinu tog projekta i kratkoću pripremne faze, bilo bi iznenađujuće da se nije imalo što poboljšati. Stoga su poduzeti koraci radi daljnjeg unapređenja organizacijskog okvira i pravodobno će se poduzimati dodatni koraci.

S obzirom na velik broj odluka koje je potrebno donijeti unutar SSM-a, uvedeno je više mjera radi pojednostavljenja postupka odlučivanja. Tijekom prve godine rada postalo je jasno da više ključnih zadaća iziskuje veće resurse nego što se očekivalo. Zbog toga će se tijekom sljedeće dvije godine zaposliti dodatno osoblje.

Kako bi se osiguralo dobro upravljanje, izmijenjen je etički okvir za zaposlenike ESB-a kako bi se obuhvatile nove zadaće u nadzoru banaka, a stupio je na snagu 1. siječnja 2015. Istodobno je uspostavljena Služba za usklađenost s propisima i upravljanje radi pružanja savjeta zaposlenicima i potpore u provedbi okvira. Tijekom 2015. također je osigurano odvajanje zadaća monetarne politike od nadzornih zadaća na razini odlučivanja i nije bila potrebna intervencija Odbora za posredovanje. Dodatno je poboljšana dostupnost visokokvalitetnih podataka za potrebe nadzora, kao i sustavi upravljanja informacijama koji obuhvaćaju cijeli SSM.

1.1. Izvršenje zahtjeva za odgovornost

Ovo Godišnje izvješće pripremljeno je kao jedan od glavnih kanala putem kojeg funkcija nadzora banaka ESB-a polaže odgovornost u skladu s Uredbom o SSM-u. Uredbom je predviđeno da dodjela nadzornih zadaća ESB-u bude uravnotežena odgovarajućim zahtjevima u pogledu transparentnosti i odgovornosti. Održavanje i jačanje [okvira odgovornosti](#) – uspostavljenog na temelju Međuinstitucijskog sporazuma između Europskog parlamenta i ESB-a i Memoranduma o razumijevanju između Vijeća EU-a i ESB-a – i dalje je bilo među ESB-ovim prioritetima u 2015. godini.

Što se tiče Europskog parlamenta, predsjednica Nadzornog odbora 2015. godine govorila je pred parlamentarnim Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku prigodom predstavljanja Godišnjeg izvješća ESB-a o nadzornim aktivnostima u 2014. ([31. ožujka](#)), dva uobičajena javna saslušanja ([25. lipnja](#) i [19. listopada](#)) i dvije *ad hoc* razmjene mišljenja (25. lipnja i 19. listopada). Među ključnim pitanjima o kojima se raspravljalo bile su „mogućnosti i nacionalne diskrecije” iz Uredbe i

² Prema stilskim konvencijama koje se koriste u tekstovima ESB-a na engleskom jeziku, pojam „nadzor banaka ESB-a” označava nadzornu funkciju ESB-a.

Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV) te postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP). Tijekom 2015. godine ESB je na svojim [mrežnim stranicama](#) objavio 26 odgovora na upite zastupnika Europskog parlamenta o pitanjima nadzora. U pismima su objašnjeni pravni okvir i ESB-ove politike o širokom rasponu nadzornih tema poput sveobuhvatne procjene iz 2014., nadzornih mjera ESB-a, razmjernosti nadzornih odluka i posebnih rizika za nadzirane banke.

Nadalje, u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom, ESB je zapise o postupcima Nadzornog odbora dostavio Europskom parlamentu.

Što se tiče Vijeća EU-a, predsjednica Nadzornog odbora u 2015. godini sudjelovala je na dva sastanka Euroskupine u sastavu bankovne unije: 24. travnja predsjednica je predstavila Godišnje izvješće ESB-a o nadzornim aktivnostima u 2014., a 7. prosinca gđa Nouy je sudjelovala u razmjeni mišljenja o temama koje su se, između ostaloga, odnosile na provedbu nadzornog okvira, usklađivanje mogućnosti i nacionalnih diskrecija iz CRR-a/CRD-a IV i sveobuhvatnu procjenu iz 2015.

U okviru izvještajnih zahtjeva u skladu s Uredbom o SSM-u, predstavnici ESB-a koji su uključeni u nadzor banaka imali su razmjene mišljenja s nacionalnim parlamentima.

1.2. Odlučivanje

1.2.1. Nadzorni odbor i Upravljački odbor

Godina 2015. bila je prva u kojoj je SSM bio u punoj funkciji. Održano je ukupno 38 sjednica Nadzornog odbora, od kojih su 22 održane u Frankfurtu na Majni, a 16 putem telekonferencije. Na tim je sjednicama Nadzorni odbor raspravljao o nizu pitanja koja su se odnosila i na pojedinačne nadzirane banke i na općenitija pitanja poput izrade dokumenata o politikama i zajedničkih metodologija. Osim na sjednicama i telekonferencijama, Nadzorni odbor odluke može donositi i pisanim postupkom³. Većina je odluka u 2015. donesena na taj način, osobito onih koje su se odnosile na utvrđivanje primjerenosti i sposobnosti.

³ U skladu s člankom 6. stavkom 7. [Poslovnika Nadzornog odbora](#), odluke se mogu donositi i pisanim postupkom, osim ako se tomu protivi najmanje tri člana Nadzornog odbora s pravom glasa. U tom slučaju, ta će se točka staviti na dnevni red sljedećeg sastanka Nadzornog odbora. U pisanom postupku, Nadzornom odboru u pravilu je potrebno najmanje pet radnih dana za razmatranje.

Slika 1.

Ključni podatci o aktivnostima Nadzornog odbora

* Napomene: Brojevi na ovoj slici odnose se na pojedinačne odluke o nadzoru koje su upućene nadziranima ili njihovim potencijalnim stjecateljima. Nadzorni odbor također je donio odluke o više horizontalnih pitanja (npr. zajedničkim metodologijama) i institucijskih pitanja.

1) Ta 921 odluka o postupcima odobrenja obuhvaća više od 2000 pojedinačnih postupaka (vidi odjeljak 3.1.2.).

ESB je donio velik broj odluka o pojedinačnim bankama (vidi sliku 1.). To zahtijeva djelotvorno upravljanje postupkom odlučivanja. Pojedinačni nacrti odluka podnose se Nadzornom odboru na odobrenje, a nakon toga Upravnom vijeću na konačno donošenje u skladu s postupkom neisticanja prigovora. Nadalje, nisu sve nadzirane banke pristale primati odluke ESB-a na engleskom jeziku: za 34 banke odluke su upućene na nekom drugom službenom jeziku EU-a.

Premda se nadzor banaka ESB-a temelji na pravu EU-a, osobito na Uredbi i Direktivi o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV), države članice ugradile su CRD IV u svoje nacionalne propise na različite načine. To je još jedan operativni izazov u donošenju odluka jer je na središnjoj razini potrebno stručno znanje o svakom od 19 različitih nacionalnih zakonodavnih okvira. Regulatorni okvir i dalje se još više rascjepkava jer neke zemlje neobvezujuće nadzorne prakse pretvaraju u obvezujuće pravne akte. Osim toga, ugradnja CRD-a IV u nacionalne propise i nacionalni regulatorni zahtjevi koji izlaze izvan okvira europskih normi u određenim slučajevima potaknuli raspravu o točnim nadzornim ovlastima ESB-a. U više slučajeva to je dovelo do toga da je ESB dao nalog nacionalnim nadležnim tijelima za provedbu nadzora.

U 2015. godini poduzeto je više koraka kako bi se pojednostavio postupak odlučivanja. Radi lakšeg upravljanja velikim brojem predloženih odluka, dodatno će se razmotriti mogućnosti delegiranja poslova.

Osim odluka koje se odnose na pojedinačne banke, Nadzorni odbor donio je odluke o nekoliko horizontalnih pitanja, osobito o primjeni zajedničkih metodologija i okvira u određenim područjima svojeg nadzora. U tri slučaja Nadzorni odbor dao je nalog privremenim strukturama (dvjema skupinama na visokoj razini i

jednoj radnoj skupini), koje se sastoje od viših rukovoditelja iz ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela, za izvršenje pripremnih radnji u vezi s (i) ostvarivanjem mogućnosti i diskrecija u pravu EU-a, (ii) metodologijom SREP-a i (iii) dosljednim nadzornim pristupom nadziranima s visokom razinom neprihodujućih kredita.

Nadzorni odbor

Prvi red (slijeva nadesno)

Alexander Demarco, Jouni Timonen, Cyril Roux, António Varela

Drugi red (slijeva nadesno)

Andreas Dombret, Fabio Panetta, Julie Dickson, Luc Coene, Danièle Nouy, Sabine Lautenschläger, Anneli Tuominen, Stanislava Zdravec Capriolo, Jan Sijbrand

Treći red (slijeva nadesno)

Mathias Dewatripont, Vladimír Dvořáček, Robert Ophèle, Ignazio Angeloni, Karol Gabarretta, Yiangos Demetriou, Claude Simon, Fernando Restoy Lozano, Zoja Razmusa

Četvrti red (slijeva nadesno)

Raimund Röseler, Andreas Ittner, Andres Kurgpöld (zamjena za Kilvara Kesslera), Helmut Ettl, Ingrida Šimonytė, Norbert Goffinet, Ilias Plaskovitis

Predsjednica	Danièle Nouy	Cipar	Yiangos Demetriou (Central Bank of Cyprus)
Potpredsjednica	Sabine Lautenschläger	Latvija	Kristaps Zakulis (nadzorno tijelo Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (do 28. siječnja 2016.) Pēters Putniņš (nadzorno tijelo Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (od 15. veljače 2016.) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
Predstavnici ESB-a	Ignazio Angeloni Luc Coene (od 11. ožujka 2015.) Julie Dickson Sirikka Hämaläinen	Litva	Ingrida Šimonytė (Lietuvos bankas)
Belgija	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique)	Luksemburg	Claude Simon (nadzorno tijelo Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Njemačka	Elke König (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (do 28. veljače 2015.) Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (od 1. ožujka 2015.) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)	Malta	Karol Gabarretta (nadzorno tijelo Malta Financial Services Authority) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta)
Estonija	Kilvar Kessler (nadzorno tijelo Finantsinspeksioon) Madis Müller (Eesti Pank)	Nizozemska	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Irska	Cyril Roux (Central Bank of Ireland / Banc Ceannais na hÉireann)	Austrija	Helmut Ettl (nadzorno tijelo Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Grčka	Vassiliki Zakka (Bank of Greece) (do 31. srpnja 2015.) Ilias Plaskovitis (Bank of Greece) (od 31. srpnja 2015.)	Portugal	António Varela (Banco de Portugal) (do 7. ožujka 2016.)
Španjolska	Fernando Restoy Lozano (Banco de España)	Slovenija	Stanislava Zdravec Capriolo (Banka Slovenije)
Francuska	Robert Ophèle (Banque de France)	Slovačka	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Italija	Fabio Panetta (Banca d'Italia)	Finska	Anneli Tuominen (nadzorno tijelo Finanssivalvonta) Kimmo Virolainen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (do 1. siječnja 2016.) Jouni Timonen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (od 1. siječnja 2016.)

Upravljački odbor, koji uključuje osam članova Nadzornog odbora, pruža potporu njegovim aktivnostima i priprema njegove sjednice, tijekom 2015. održao je 22 sjednice: 19 sjednica održano je u Frankfurtu na Majni, a tri putem telekonferencije⁴. U travnju je provedena prva rotacija pet članova nacionalnih nadležnih tijela koji su imenovani na razdoblje od godinu dana.

1.2.2. Aktivnosti Administrativnog odbora za preispitivanja

U 2015. godini Administrativnom odboru za preispitivanja⁵ upućeno je **osam zahtjeva** za administrativno preispitivanje nadzornih odluka ESB-a. Administrativni odbor donio je šest mišljenja: dva kojima se predlaže zadržavanje prvotne odluke i četiri kojima se predlaže njezina izmjena ili bolja argumentacija. Preostala dva zahtjeva povukli su podnositelji.

Postupak i opseg preispitivanja Administrativnog odbora

S postupovnog stajališta, organizacija **usmenog saslušanja** podnositelja zahtjeva, što je predviđeno pravilima postupanja Administrativnog odbora⁶, pokazala se važnim elementom postupka preispitivanja. Ono podnositeljima zahtjeva, koje često zastupaju njihovi viši rukovoditelji, daje priliku da ih sasluša Administrativni odbor za preispitivanja, a ESB-u daje priliku da iznese svoja stajališta.

U dva slučaja u kojima je zahtjev za preispitivanje povučen prije nego što je Administrativni odbor izdao mišljenje, Odbor je, zajedno sa svojim Tajništvom, pridonio **rješavanju pitanja** na zadovoljstvo i podnositelja zahtjeva i ESB-a, odigravši posredničku ulogu između ESB-a i podnositelja zahtjeva.

Kako je navedeno u članku 24. stavku 1. i uvodnoj izjavi 64. Uredbe o SSM-u, opseg preispitivanja od strane Administrativnog odbora trebao bi se odnositi na postupovnu i materijalnu usklađenost odluka ESB-a s Uredbom o SSM-u uz poštovanje **diskrecijskog prostora ostavljenog ESB-u**. U slučajevima kad je ESB iskoristio to diskrecijsko pravo, preispitivanje od strane Odbora bilo je, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, ograničeno na utvrđivanje je li na spornu odluku negativno utjecala očita pogreška ili zlouporaba ovlasti i je li nedvojbeno izišla iz okvira diskrecijskog prava ESB-a. Odbor je također provjeravao jesu li poštivana odgovarajuća postupovna pravila i jesu li činjenice na kojima se temelje sporne odluke točno navedene.

⁴ Vidi članak 26. stavak 10. Uredbe o SSM-u.

⁵ Administrativni odbor za preispitivanja sastoji se od pet članova: Jean-Paul Redouin (predsjednik), Concetta Brescia Morra (potpredsjednica), F. Javier Aristegui Yáñez, André Camilleri i Edgar Meister te dva zamjenika: René Smits i Kaarlo Jännäri (do 6. studenoga 2015.) / Ivan Šramko (od 3. veljače 2016.).

⁶ Odluka Europske središnje banke od 14. travnja 2014. o osnivanju Administrativnog odbora za preispitivanja i njegovih pravila postupanja (ESB/2014/16).

Teme preispitivanja i pitanja od važnosti

Tijekom preispitivanja odluka Administrativni odbor za preispitivanja razmotrio je sljedeće glavne teme: opseg konsolidiranog nadzora (npr. ovlasti ESB-a prema holding društvu kao matičnom društvu bankovne grupe, status zajedničkih pothvata u bankovnim grupama) i pravila korporativnog upravljanja, osobito u pogledu odvajanja nadzornih funkcija od upravljačkih funkcija unutar kreditnih institucija.

Baveći se ovim temama, Administrativni odbor uočio je **neusklađenost u provedbi europskog prava na nacionalnoj razini** u područjima poput konsolidacije banaka ili zahtjeva u pogledu primjerenosti i sposobnosti. Razmatrajući zahtjeve za preispitivanje, Odbor je primijetio da među kreditnim institucijama postoji širok raspon tumačenja i da te razlike otežavaju dosljedno preispitivanje odluka ESB-a.

Naposljetku, Administrativni odbor za preispitivanja imao je priliku istaknuti **važnost dobrog unutarnjeg upravljanja** kreditnim institucijama, osobito u pogledu odgovornosti upravnog tijela za izgradnju prve linije kontrole unutar kreditne institucije.

1.3. Zapošljavanje za nadzor banaka ESB-a

1.3.1. Zapošljavanje u 2015.

Postupak zapošljavanja za nadzor banaka ESB-a uspješno je proveden. Kriična masa novih zaposlenika pravodobno je odabrana kako bi mogli početi s radom u studenome 2014. Do kraja 2014. odabrano je oko 85 % od 1073,5 radnih mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme⁷, a koja su odobrena za 2015., od čega je 769 odobreno za **pet poslovnih područja ESB-a koja se bave nadzorom banaka**, a 304,5 su radna mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme za povezane zajedničke službe⁸. Tijekom 2015. nastavljeno je zapošljavanje za preostala radna mjesta te je do kraja godine popunjeno oko 96 % odobrenih mjesta. Osim gore navedenih radnih mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme, a koja se odnose na ugovore o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, nadzor banaka ESB-a oslanjao se na 40,5 radnih mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme na temelju kratkoročnih ugovora.⁹

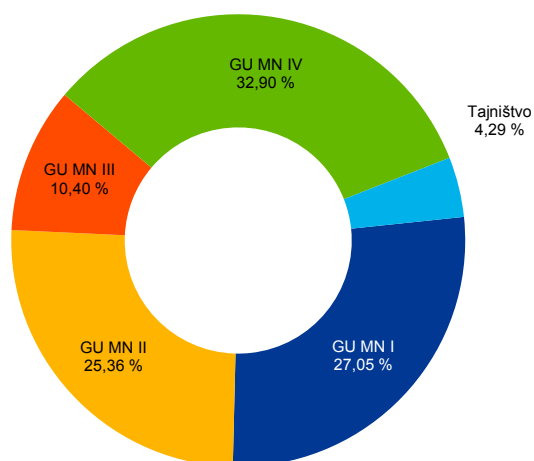
⁷ Od njih, 984,5 radnih mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme su radna mjesta na neodređeno vrijeme, a 89 su na određeno vrijeme.

⁸ Poslovna područja ESB-a, kao što su IT, ljudski potencijali, proračun, pravni poslovi, statistika, odnosi s javnošću i administracija, pružaju usluge nadzoru banaka ESB-a na isti način na koji to čine za druge zadaće ESB-a.

⁹ Kratkoročni ugovori mogu trajati do 12 mjeseci i ne smiju se produljivati na više od godinu dana. Obično takvi ugovori ESB-u daju fleksibilnost kako bi mogao odgovoriti na hitne i kratkoročne potrebe.

Grafikon 1.

Odobreni broj radnih mjesta u funkciji nadzora banaka ESB-a na dan 31. prosinca 2015. – po radnim mjestima koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme

Grafikon 1. daje pregled odobrenih radnih mjesta za pet poslovnih područja ESB-a koja se bave nadzorom banaka, sa stanjem od 31. prosinca 2015.

Od početka zapošljavanja za nadzor banaka ESB-a u 2013. godini, provedeno je ukupno 113 akcija zapošljavanja nakon kojih je uslijedilo više od 25 000 pojedinačnih molbi za zaposlenje.

Akcija zapošljavanja organizirana je transparentno putem natječaja, i to od vrha nadolje, kako bi se rukovoditeljima omogućilo da odaberu svoje timove. Postupak odabira osmišljen je tako da se osigura zapošljavanje najsposobnijih, najučinkovitijih i najsavjesnijih kandidata. Tijekom vrlo zahtjevnog postupka odabira, svi su kandidati morali pokazati ne samo zahtijevane valjane stručne sposobnosti, nego i sposobnosti ponašanja i rukovoditeljske vještine, prema potrebi. U ocjenjivanju vještina i sposobnosti potrebnih za otvorena radna mjesta korišteni su razni alati i

tehnike, uključujući testiranje putem interneta, pisane testove, izlaganja i strukturirane razgovore.

Postupak zapošljavanja ima za cilj osigurati kombinaciju nacionalnosti, dobi, spolova i iskustva. Od primljenih kolega, 38 % su žene, a 62 % muškarci. Novi zaposlenici sa sobom su donijeli razna stručna iskustva, a većina ih je došla iz središnjih banaka i nadzornih tijela.

Popunjenost radnih mjesta prema spolu prikazana je u tablici 1.:

Tablica 1.

Spolna zastupljenost u nadzoru banaka ESB-a

% ženskog osoblja od ukupnog broja zaposlenih	38 %
% ženskog osoblja na nerukovodećim mjestima od ukupnog broja nerukovodećih mjesta	40 %
% ženskog osoblja na rukovodećim mjestima od ukupnog broja rukovodećih mjesta	31 %

1.3.2.

Pregled resursa za nadzor banaka ESB-a (odluke donesene u 2015. za provedbu u 2016.)

Prvotni broj zaposlenika za nadzor banaka ESB-a procijenjen je 2013. uz najbolja nastojanja i pretpostavke. Međutim, organizacija je tada još bila u početnoj fazi i postojalo je samo ograničeno operativno iskustvo. Kako je ESB nakon gotovo godinu dana nadzornog iskustva povećao svoje razumijevanje banaka koje nadzire, postalo je jasno da će za niz ključnih zadaća biti potrebni veći resursi nego što se pretpostavljalo.

Na primjer, bilo je potrebno povećati broj zaposlenih za izravni nadzor značajnih banaka, poglavito malih i srednjih značajnih banaka i bankovnih grupa, kako bi se osigurala odgovarajuća minimalna razina nadzora u Programu nadzornog ispitivanja (SEP), kao i u svjetlu profila rizika banaka. Nadalje, za sve izravno nadzirane banke, bez obzira na njihovu veličinu, ali vodeći računa o kvalitativnim kriterijima, resursi su, između ostaloga, potrebni za (i) usavršavanje metodologije, (ii) nadzore na licu mjesta i (iii) provjeru internih modela.

U rujnu 2015. Upravno vijeće ESB-a donijelo je odluku o povećanju odgovarajućeg osoblja tijekom sljedeće dvije godine. U 2016. broj radnih mjesta u poslovnim područjima koja se odnose na nadzor povećat će se za 160 radnih mjesta koja odgovaraju radu na puno radno vrijeme (na neodređeno i na određeno vrijeme)¹⁰. Što se tiče (najvjerojatnije znatno manjeg) povećanja u 2017. godini, ono će se dodatno razmotriti, a odluka će biti donesena tijekom ove godine.

Faza zapošljavanja u 2016. već je započela, a prvi su natječaji raspisani u listopadu 2015. radi što brže popune novih radnih mjesta. Akcije zapošljavanja organizirane su transparentno putem natječaja, i to od vrha nadolje, počevši od rukovodećih i savjetničkih funkcija. Cilj je odabira kandidata zaposliti one najsposobnije, najučinkovitije i najsavjesnije. U skladu sa standardnim postupkom zapošljavanja ESB-a, svi će kandidati morati pokazati ne samo zahtijevane valjane stručne sposobnosti, nego i sposobnosti ponašanja i rukovoditeljske vještine, prema potrebi.

1.3.3. Druge inicijative za popunu radnih mjesta

ESB je izmijenio svoja pravila o pripravnštvu kako bi omogućio mladim ljudima koji su završili studij da, uz boravak u ESB-u, dio pripravnštva odrade i u najviše dva nacionalna nadležna tijela. Mobilnost pripravnika unutar institucija SSM-a omogućava mladim ljudima koji su završili studij stjecanje radnog iskustva diljem Europe te tako doprinosi zajedničkoj kulturi nadzora europskih banaka i stvaranju baze mladih talenata za cijeli sustav. Prvi pripravnčki program SSM-a pokrenut je 2015. s ciljem jačanja suradnje unutar SSM-a. U travnju 2016. godine 38 pripravnika, odabranih od oko 1000 onih koji su podnijeli molbe, započeli su svoje zadaće.

1.4. Provedba Kodeksa ponašanja

Na temelju članka 19. stavka 3. Uredbe o SSM-u, Upravno vijeće ESB-a imalo je obvezu objaviti **Kodeks** ponašanja za osoblje i rukovoditelje ESB-a uključene u nadzor banaka. Dana 1. siječnja 2015. stupio je na snagu izmijenjeni etički okvir ESB-a i uspostavljena je Služba za usklađenost s propisima i upravljanje radi njegove provedbe i davanja savjeta svim zaposlenicima ESB-a o etičkim pitanjima.

¹⁰ Taj broj obuhvaća 125 radnih mjesta na neodređeno vrijeme i 35 na određeno vrijeme. Omjer radnih mjesta na određeno vrijeme i radnih mjesta na neodređeno vrijeme za nove dužnosti jest 24 %, što je daleko više u odnosu na 8 % za postojeća odobrena radna mjesta. Dodatni resursi odobreni su za zajedničke službe, odnosno 43 radna mjesta (od kojih 29 na neodređeno vrijeme i 14 na određeno vrijeme).

Tijekom 2015. Služba za usklađenost s propisima i upravljanje zaprimila je od svih zaposlenika ESB-a više od 1300 zahtjeva koji se odnose na razne teme (uključujući privatne financijske transakcije, darove i gostoprimstvo, vanjske aktivnosti). Služba za usklađenost s propisima i upravljanje utvrdila je ograničen broj slučajeva nepridržavanja izmijenjenog etičkog okvira, od kojih se jedna trećina odnosila na zaposlenike i rukovoditelje uključene u nadzor banaka. Ni u jednom od tih slučajeva – koji su se uglavnom odnosili na (prividne) sukobe interesa – nije došlo do namjerne povrede dužnosti od strane osoblja za nadzor banaka ESB-a.

Od zaposlenika i rukovoditelja uključenih u nadzor banaka koji su tijekom 2015. godine odstupili sa svojih radnih mjesta, u jednom je slučaju pokrenuto razdoblje mirovanja u skladu s izmijenjenim etičkim okvirom.

Radi osiguranja visokih etičkih standarda u sastavnicama SSM-a, Upravno vijeće ESB-a u ožujku 2015. donijelo je [smjernicu](#) kojom se utvrđuju zajednička načela etičkog okvira za ESB i nacionalna nadležna tijela. Posebna radna skupina pomaže Upravnom vijeću u provedbi tih načela za primjerenu korporativnu i etičku kulturu unutar SSM-a.

Etički odbor na visokoj razini, koji je osnovan 2015. radi pružanja savjeta članovima tijela koja sudjeluju u donošenju odluka u ESB-u, u dva je navrata izdao savjete u vezi s SSM-om, a koji su se u oba slučaja odnosili na aktivnosti poduzete u privatnom svojstvu.

1.5. Primjena načela odvajanja zadaća monetarne politike od nadzornih zadaća

Tijekom 2015. načelo odvajanja zadaća monetarne politike od nadzornih zadaća uglavnom se primjenjivalo na razmjenu informacija između različitih područja politike¹¹. U skladu s [Odlukom ESB/2014/39 o provedbi odvajanja funkcija monetarne politike od nadzornih funkcija ESB-a](#), razmjena informacija bila je utemeljena na zahtjevu za nužnim poznavanjem, odnosno svako područje politike moralo je dokazati da su zatražene informacije nužne za postizanje njegovih ciljeva politike. Većina slučajeva nije se odnosila na podatke o pojedinačnim bankama, a pristup povjerljivim informacijama izravno je odobrila funkcija politike ESB-a koja posjeduje te informacije. Intervencija Izvršnog odbora radi rješavanja mogućih sukoba interesa nije bila potrebna.

U skladu s Odlukom ESB/2014/39, u nekoliko slučajeva ipak je bilo potrebno sudjelovanje Izvršnog odbora kako bi se omogućila razmjena neanonimiziranih podataka iz FINREP-a i COREP-a¹² te drugih neobrađenih podataka. Takve su se

¹¹ Odluka ESB/2014/39 također sadržava odredbe o organizacijskim aspektima.

¹² FINREP (financijsko izvješćivanje) i COREP (zajedničko izvješćivanje) dio su provedbenih tehničkih standarda EBA-e. FINREP se odnosi na prikupljanje financijskih podataka od bankovnih institucija te predstavlja standardizirani oblik njihovih godišnjih izvještaja (bilanca, račun dobiti i gubitka te detaljni prilozi). COREP se odnosi na prikupljanje podataka, također u standardiziranom obliku, u vezi s izračunima iz Prvog stupa, odnosno pojedinostima o regulatornom kapitalu, odbitcima i kapitalnim zahtjevima (kreditnom, tržišnom i poslovnom riziku), kao i velikim izloženostima.

razmjene informacija uglavnom odnosile na kreditne institucije sa sjedištem u državama sudionicama programa. Pristup podacima odobren je privremeno kako bi se osiguralo da je u svakom potrebnom trenutku ispunjen zahtjev za nužnim poznavanjem.

Odvajanje na razini odlučivanja nije izazvalo zabrinutost i nije bila potrebna intervencija Odbora za posredovanje¹³.

1.6. Okvir izvješćivanja o podacima i upravljanje informacijama

1.6.1. Kretanja unutar okvira izvješćivanja o podacima

Kvaliteta podataka te sposobnosti prikupljanja podataka o riziku na razini društva i izvješćivanja o riziku bitan su preduvjet za pouzdano, na riziku utemeljeno odlučivanje u bankama. Zajedno su presudni za kvalitetu upravljanja rizikom. U tom kontekstu, a u skladu s nadzornim prioritetima SSM-a u 2015. godini, izrađeni su pokazatelji i mjerila kvalitete podataka. Oni pomažu SSM-u u provedbi načela za djelotvorno prikupljanje podataka o riziku i izvješćivanje o riziku koja je utvrdio Bazelski odbor za nadzor banaka.

Kako bi zadovoljio potrebu za pravodobnim, visokokvalitetnim i granularnim podacima, SSM se oslanja na „**sljedni pristup**”, pri čemu su nacionalna nadležna tijela prva postaja za prikupljanje podataka i kontrolu kvalitete podataka. Iskustva stečena tijekom 2015. pokazala su da su usklađene procedure u svim državama članicama SSM-a pretpostavka za visoku kvalitetu podataka i ključni prvi sloj kontrole kvalitete. Stoga su ESB i nacionalna nadležna tijela pokrenula aktivnosti za povećanje usklađenosti u slijednom pristupu.

Povrh toga, unutar ESB-a uspostavljen je drugi sloj **kontrole kvalitete**. Te kontrole pomažu u primjeni istih standarda kvalitete podataka u svim nadziranim institucijama. Kontrole također daju nadzornim tijelima jasne naznake o razinama kontrola i postupaka u vezi s kvalitetom podataka koje provode same institucije koje podnose izvješće, kako je propisano Direktivom o kapitalnim zahtjevima (CRD IV).

U tom kontekstu uspostavljene su dodatne veze sa **Sustavom nadzora bankovnih podataka (SUBA)** radi unapređenja komunikacije s nacionalnim nadležnim tijelima. Kako bi se popunile praznine u podacima koji nisu obuhvaćeni redovitim izvješćivanjem, pokrenut je projekt prikupljanja podataka u agilnom okružju i projekt izvješćivanja podataka za potrebe testiranja otpornosti na stres (STAR). Oni će poslužiti kako bi se zadovoljili budući zahtjevi ESB-a u pogledu podataka radi ispunjavanja njegovih makrobonitetnih i mikrobonitetnih funkcija. Da bi se dodatno uspostavila ravnoteža između dostupnosti potpunih, dosljednih i redovitih izvješća i

¹³ Odbor za posredovanje osnovan je u skladu s [Uredbom ESB/2014/26](#) s ciljem odvajanja zadaća monetarne politike od nadzornih zadaća, kako je propisano člankom 25. stavkom 5. Uredbe o SSM-u.

izbjegavanja nepotrebnog tereta izvješćivanja, dodatnim se zahtjevima djelotvorno primjenjuje načelo razmjernosti, a bit će najavljeni u razumnom roku.

Uredba ESB-a o izvješćivanju o nadzornim financijskim podacima

[Uredba ESB-a o izvješćivanju o nadzornim financijskim informacijama \(ESB/2015/13\)](#) donesena je 17. ožujka 2015. Sukladno Uredbi o SSM-u, 2014. godine nacrt te uredbe upućen je na javno savjetovanje. Uredbom se trajno i usklađeno popunjavaju neke od praznina u podacima u izvješćima o nadzoru. Njome se osobito proširuje usklađeno redovito izvješćivanje o financijskim informacijama na konsolidirana izvješća banaka u skladu s nacionalnim računovodstvenim okvirima, kao i na pojedinačna izvješća, primjerice za nadzirane subjekte koji nisu grupe.

Uredbom se poštuje načelo **razmjernosti**, pri čemu se pravi razlika između različitih skupina izvjestitelja, ovisno o tome jesu li značajni ili manje značajni, izvješćuju li na konsolidiranoj ili pojedinačnoj osnovi i je li njihova ukupna imovina ispod ili iznad praga značajnosti od 3 milijarde EUR.

Uredba ne zadire u **računovodstvene standarde** koje u svojim konsolidiranim ili godišnjim izvještajima primjenjuju nadzirane grupe i subjekti, niti mijenja računovodstvene standarde koji se primjenjuju na nadzorno izvješćivanje.

Uredba se oslanja na obrasce koje je izradila EBA, a koji su sastavni dio Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014. Između ostaloga, postoje posebni izvještajni obrasci na temelju nacionalnih općeprihvaćenih računovodstvenih načela (GAAP) kojima se usklađuje izvješćivanje subjekata prema tim računovodstvenim standardima, a da se pri tom poštuju njihove razlike u odnosu na Međunarodne standarde financijskog izvješćivanja (MFSI). Povrh toga, ESB surađuje s nacionalnim nadležnim tijelima kako bi bankama u okviru nacionalnog GAAP-a pružio dodatne smjernice i olakšao im izvješćivanje.

1.6.2. Kretanja u upravljanju informacijama

U svojim aktivnostima SSM se oslanja na dostupne IT alate radi pružanja podrške nadzornim tijelima pri ESB-u i nacionalnim nadležnim tijelima u njihovu svakodnevnom radu. Sustavi koji su uspostavljeni prije službenog početka rada SSM-a 4. studenoga 2014. odigrali su ključnu ulogu u pružanju podrške tijekom njegova prvog nadzornog ciklusa. U ovom kontekstu valja istaknuti **sustav IMAS (Upravljanje informacijama za SSM)**, koji je postao ključni element u pružanju podrške glavnim procesima unutar SSM-a i omogućavanju usklađenog nadzornog pristupa u svim državama članicama europodručja.

Tijekom 2015. godine IMAS je značajno unaprijeđen. Između ostaloga, ugrađen je u nadzorni portal koji služi kao jedinstvena ulazna točka za sve izvore informacija i IT alate koji se koriste unutar SSM-a.

2. Doprimos nadzora financijskoj stabilnosti

U 2015. godini, kad su se najveći rizici za banke u europodručju odnosili na poslovne modele i pokretače profitabilnosti, profitabilnost banaka u europodručju poboljšala se uglavnom zahvaljujući stabilnijim makroekonomskim uvjetima i niskim troškovima financiranja. Međutim, poboljšanje se djelomice moglo zahvaliti i jednokratnim dobitcima. Nadalje, za velik broj banaka u europodručju profitabilnost je i dalje bila manja od procijenjenih troškova kapitala.

U središtu pozornosti ponovno je bila Grčka nakon što je politička neizvjesnost dovela do strogih likvidnosnih ograničenja za grčke banke. Premda je likvidnosna pozicija banaka bila osigurana likvidnosnom podrškom u nuždi (ELA), tijekom 2015. godine njihovo se stanje solventnosti pogoršalo. Kako bi se ograničio utjecaj krize, poduzeto je više nadzornih mjera, uključujući provedbu sveobuhvatne procjene četiriju najvažnijih institucija u Grčkoj. Manjkove kapitala proizišle iz pregleda kvalitete imovine (AQR) i osnovnog scenarija pokrili su privatni investitori, dok je u nekim slučajevima bila potrebna državna pomoć da bi se pokrile potrebe za kapitalom proizišle iz nepovoljnog scenarija.

Tijekom 2015. godine poduzeti su veliki koraci u usklađivanju nadzora europskih banaka primjenom usklađene metodologije za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP). Po prvi put sve su značajne institucije u europodručju ocijenjene prema zajedničkom mjerilu. Usklađeni SREP zacijelo će odigrati veliku ulogu kako bi se postigla veća otpornost banaka. ESB je također dao doprimos uspostavi okvira za upravljanje krizama u bankovnoj uniji. Taj se okvir temelji na Direktivi o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) te Jedinstvenom sanacijskom mehanizmu (SRM). Njime će se osigurati da se postupci u slučaju propasti banaka provedu nesmetano i da se u najvećoj mogućoj mjeri spriječe krize.

Što se tiče makrobonitetne politike, 2015. je bila prva godina u kojoj je ESB u cijelosti provodio svoje ovlasti u tom području. Ipak, s obzirom na sadašnju fazu financijskog ciklusa, Upravno vijeće ESB-a nije smatralo potrebnim u 2015. godini donijeti široke protucikličke makrobonitetne mjere.

2.1. Kreditne institucije: glavni rizici i opći uspjeh u 2015.

2.1.1. Glavni rizici u 2015.

Najviše rangirani rizik¹⁴ s kojim se suočavao bankovni sektor europodručja u 2015. godini bila je **održivost poslovnog modela i niska profitabilnost**. Značajnost ostalih rizika utvrđenih u europodručju razlikovala se od države do države. U ovom

¹⁴ Nadzor banaka ESB-a, u bliskoj suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima, procjenjuje ključne rizike kojima su izložene kreditne institucije, koristeći se podacima koje dostavljaju zajednički nadzorni timovi, druge funkcije ESB-a i Europski odbor za sistemske rizike (ESRB).

se odjeljku daje pregled nekih od glavnih rizika u 2015. godini, koji većim dijelom ostaju značajni i u 2016.

U 2015. godini na poslovne modele i profitabilnost banaka osobito se odrazila visoka razina imovine umanjene vrijednosti i dugotrajno razdoblje niskih kamatnih stopa. Dobiti su i dalje bile pod pritiskom, a prosječan povrat od kapitala i dalje je bio ispod troška kapitala. Niska profitabilnost može utjecati na srednjoročnu održivost poslovnih modela nekih banaka i kočiti njihovu sposobnost prikupljanja kapitala i pristup financijskim tržištima. Profitabilnost bankovnog sektora otežavao je niz izazova. Najvažniji faktor je okružje niskog nominalnog rasta i niskih kamatnih stopa, što utječe na tradicionalne bankovne aktivnosti (poput kredita stanovništvu) koje se oslanjaju na promjenu dospijeća. Nadalje, stanje naslijeđene problematične imovine također se negativno odražava na profitabilnost. **Kreditni rizici** nisu bili razlog za zabrinutost u svim državama članicama europodručja, ali su i dalje problem za većinu država koje su bile teško pogođene financijskom krizom. Kreditni rizici uključuju pogoršanje kvalitete kredita malim i srednjim poduzetnicima, trgovačkim društvima i stanovništvu te pogoršanje bonitetnih standarda.

U trenutačnom okružju u kojem su premije za rizik povijesno niske i u kojem ulagači tragaju za prinosom postoji mogućnost da dođe do naglog zaokreta globalnih premija za rizik. To se može odraziti na banke na nekoliko načina. Prvo, možda će biti potrebno ponovno vrednovati njihove udjele vrijednosnih papira, što bi moglo dovesti do gubitaka, osobito u pogledu imovine vrednovane prema fer vrijednosti. Drugo, niže cijene imovine mogu dovesti do zahtjeva za veći kolateral, što bi se odrazilo na banke s velikim udjelom osiguranog financiranja. Treće, kod banaka koje se snažno oslanjaju na međubankovno financiranje, više premije za rizik vjerojatno će se pretočiti u više troškove financiranja. Naposljetku, kod banaka sa značajnim aktivnostima na tržištu kapitala, veća volatilitet mogla bi otežavati profitabilnost. Jedan od pokazatelja nižih premija za rizik jesu prinosi na državne obveznice prilagođeni za rizik. Oni se smanjuju od 2006., što znači da ulagači prihvaćaju niže prinose za istu razinu rizika. Drugi znakovi koji pokazuju da ulagači prihvaćaju niže prinose su zamijećeno izravnjanje krivulje prinosa i smanjenje razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika (CDS) između obveznica visokog prinosa i obveznica investicijskog razreda.

Među najvažnijim rizicima izdvajaju se i **rizici postupanja i upravljanja**, koji se također odnose na moralne i etičke standarde. Proteklih godina nekoliko banaka u europodručju kazneno je gonjeno i novčano kažnjeno zbog kršenja propisa, zakona i standarda, što je imalo posljedice na njihovu dobit i ugled. Ostali parnični postupci još su u tijeku i dotičnim bi bankama mogli stvoriti neizvjesnosti u pogledu budućih troškova. Istaknuti slučajevi povrede dužnosti odnosili su se, između ostaloga, na zlouporabe pri prodaji, manipuliranje tržištem, pranje novca, porezne prijevare i kršenja sankcija SAD-a.

Geopolitičke napetosti u Rusiji i Ukrajini te sve veće osjetljivosti u Kini i tržišnim gospodarstvima u nastajanju predstavljali su rizike, i to ne samo kroz izravne izloženosti banaka, već i kroz učinke širenja. Izravne izloženosti ograničene su na nekoliko značajnih institucija, dok bi sekundarni učinci financijskih ili

makroekonomskih povezanosti mogli naštetiti bankovnom sustavu europodručja u cjelini.

Programi rezanja troškova te povećano oslanjanje na IT rješenja i njihova sve veća složenost utječu na pouzdanost IT sustava banaka te ih izlažu **kibernetičkom kriminalu**. Rizici koji iz toga proizlaze mogli bi dovesti do poslovnih gubitaka, narušavanja ugleda i poremećaja u poslovanju. Slabi IT sustavi neizravno mogu imati štetan utjecaj na kvalitetu izvješćivanja od strane rukovodstva i sprečavati fleksibilnost u prilagodbi novim zahtjevima. Još jedan problem je što bi **kvaliteta podataka** za unutarnje i vanjsko izvješćivanje mogla biti nedovoljna i dovesti do pogrešne percepcije rizika svojstvenih poslovanju institucija.

2.1.2. Opći uspjeh značajnih banaka u 2015.

Tablica 2.

Značajne banke u europodručju

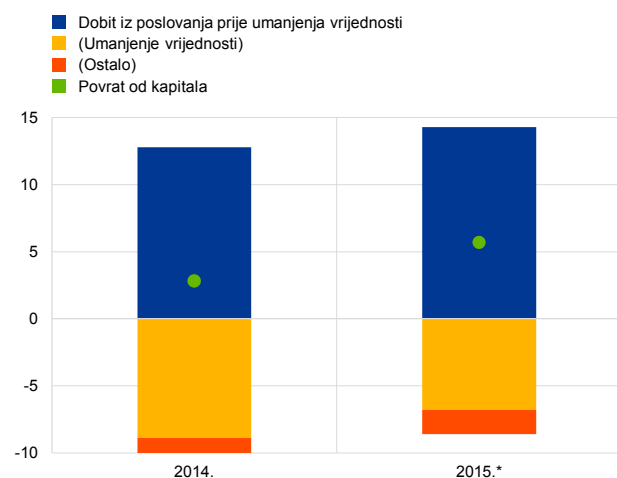
	Ukupna imovina (u milijardama EUR)	Rizikom ponderirana imovina (u milijardama EUR)	Redovni osnovni kapital (u milijardama EUR)	Stopa redovnog osnovnog kapitala (u postotcima)	Omjer troškova i prihoda (u postotcima)
SI unutar SSM-a	21.573	8.046	1.027	12,77	61,50
GSIB unutar SSM-a	11.247	3.980	474	11,92	63,88
Sve GSIB u EU-u	17.669				
GSIB u svijetu	41.929				

Napomene: 1) Svi podatci prema stanju na kraju rujna 2015.; globalne sistemski važne banke (GSIB) (za područje SSM-a: BNP Paribas, Deutsche Bank, BBVA, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING Bank, Santander, Société Générale i Unicredit Group).

Grafikon 2.

Sve manji iznos umanjene vrijednosti još uvijek je jedan od glavnih pokretača poboljšanja profitabilnosti značajnih banaka u 2015.

(Sve su stavke ponderirani prosjeci prikazani kao postotak kapitala.)

* Podatci za treće tromjesečje 2015. na godišnjoj razini
Izvor: okvir FINREP-a (101 značajne institucije izvješćuju o podatcima u skladu s MSFI-om na najvišoj razini konsolidacije).

Tijekom 2015. poboljšala se profitabilnost značajnih banaka, premda s vrlo niskih razina: prema privremenim podatcima i sveukupno, povrat od kapitala na reprezentativnom uzorku od 101 institucije dosegao je 4,6 % na kraju 2015., što je porast u odnosu na 2,8 % prethodne godine (vidi grafikon 2.), ali još uvijek znatno niže od referentnih vrijednosti za trošak kapitala (8 % prema najnovijim procjenama, vidi Pregled financijske stabilnosti ESB-a iz studenoga 2015.).

Do poboljšanja je došlo uglavnom zbog stabilizacije makroekonomskih uvjeta, što je smanjilo kreditne gubitke: umanjena vrijednosti kredita i druge financijske imovine smanjila su se sa 7,7 % ukupne imovine u 2014. na 5,9 % u 2015. Iako se poboljšanje osjetilo u cijelom europodručju, razina kreditnih gubitaka u državama članicama ostala je vrlo neujednačena. Istodobno su se umanjena vrijednosti nefinancijske imovine, na primjer goodwilla, povećala s 0,7 % na 1,0 % ukupnog vlasničkog kapitala od 2014. do 2015. godine jer su banke nastavile prilagođavati vrednovanja

iz razdoblja prije krize trenutačnim tržišnim uvjetima.

Neto kamatni prihod, glavni izvor dohotka značajnih banaka, pokazao se prilično otpornim u 2015. unatoč okolnostima niskih kamatnih stopa: sveukupno, niži troškovi financiranja potpuno su neutralizirali negativan učinak niskih stopa na kamatni prihod. Sam kamatni prihod bio je djelomice poduprt umjerenim rastom kredita stanovništvu i poduzećima (+2,6 %), uglavnom u najvećim institucijama. Slično tomu, prihod od naknada porastao je u apsolutnom iznosu zbog upravljanja imovinom i privatnog bankarstva.

Troškovi su porasli u skladu s prihodima: omjer troškova i prihoda u prosjeku je i dalje bio stabilan i iznosio 63,3 %.

Naposljetku, poboljšanje profitabilnosti banaka djelomice proizlazi iz dobiti na temelju vrednovanja po tržišnoj cijeni i kapitalnih dobitaka od prodaje portfelja obveznica, odnosno jednokratnih dobitaka koji se možda neće ponoviti u idućim tromjesečjima:

2.2. Uklučenost u upravljanje krizama

2.2.1. Angažiranost oko grčke krize, uključujući sveobuhvatnu procjenu njezinih značajnih institucija

Početak prosinca 2014. politička neizvjesnost u Grčkoj dovela je do velikih likvidnosnih ograničenja za njezine banke zbog: (i) značajnih odljeva depozita, (ii) neobnavljanja kratkoročnog međubankovnog financiranja (osiguranog i neosiguranog), (iii) sve većih likvidnosnih potreba stranih društava kćeri i podružnica te (iv) velikih izloženosti dužnika iz javnog sektora, koje su se smatrale manje održivima s obzirom na okolnosti. Zbog toga su u prvoj polovini 2015. grčke banke sve više pribjegavale likvidnosnoj podršci u nuždi, što se stabiliziralo tek krajem lipnja 2015. nakon bankovnog praznika i provedbe kapitalnih kontrola.

Stanje solventnosti četiriju grčkih značajnih banaka također se pogoršalo tijekom 2015., osobito u drugom tromjesečju kad je u očekivanju ishoda sveobuhvatne procjene dodijeljena značajna količina rezervacija.

Sveobuhvatna procjena četiriju grčkih značajnih institucija

U tim okolnostima ESB je proveo sveobuhvatnu procjenu četiriju grčkih značajnih institucija kako bi omogućio procjenu njihovih kapitalnih potreba u budućnosti. Nakon što su 19. kolovoza 2015. Europski stabilizacijski mehanizam, Helenska Republika i središnja banka Bank of Greece potpisali memorandum o razumijevanju, od ESB-a je zatraženo da u svojstvu nadzornog tijela provede sveobuhvatnu procjenu. Ona je obuhvaćala pregled kvalitete imovine i testiranje otpornosti na stres, a provedena je od početka srpnja do kraja listopada 2015.

Pregled kvalitete imovine bio je trenutačna procjena točnosti knjigovodstvene vrijednosti imovine banaka na dan 30. lipnja 2015. i početna točka za testiranje

otpornosti na stres. U okviru pregleda kvalitete imovine, grčke banke bile su obvezne imati minimalnu stopu redovnog osnovnog kapitala (CET1) od 9,5 %. **Testiranje otpornosti na stres** obuhvatilo je budućnosti okrenutu provjeru otpornosti solventnosti banaka u dva hipotetska scenarija: prema osnovnom scenariju banke su morale imati minimalnu stopu redovnog osnovnog kapitala od 9,5 %, a u nepovoljnom scenariju ta je stopa morala biti minimalno 8 %.

Što se tiče metodologije, pregled kvalitete imovine temeljio se na ujednačenim i usklađenim definicijama koje su poštovale postojeće računovodstvene i bonitetne propise. Također je bio u skladu s metodologijom pregleda kvalitete imovine koja je primijenjena u sveobuhvatnoj procjeni na razini europodručja u 2014. godini. U nekim područjima metodologija ESB-a obuhvatila je dodatne pretpostavke kako bi bolje odrazila tržišne uvjete, na primjer u pogledu okidača umanjenja vrijednosti imovine, izračuna pojedinačnih specifičnih rezervacija i vrednovanja kolaterala. Testiranje otpornosti na stres obavljeno je iz središta na temelju obrazaca podataka i kreditnih dosjea koje su dostavile banke. Projekcije je izradio ESB. Sa svakom od četiri banke održani su sastanci u okviru dijaloga o nadzoru na kojima su predstavljeni i razmotreni preliminarni rezultati sveobuhvatne procjene.

Konačni rezultati poslužili su kao osnova za **postupak dokapitalizacije** krajem 2015., koji je uključivao potpuno pokrivanje manjkova utvrđenih sveobuhvatnom procjenom. Sveobuhvatna procjena iz 2015. godine, čiji je ishod objavljen krajem listopada, ustanovila je ukupni manjak kapitala četiriju grčkih značajnih institucija u iznosu od 4,4 milijarde EUR u osnovnom scenariju testiranja otpornosti na stres (donja granica od 9,5 % redovnog osnovnog kapitala, CET1) i od 14,4 milijarde EUR u nepovoljnom scenariju (donja granica od 8,0 % redovnog osnovnog kapitala).

Tablica 3.

Ishod sveobuhvatne procjene četiriju grčkih značajnih institucija

	Polazišna stopa CET1 prije AQR	Polazišna stopa CET1 nakon AQR	Osnovni scenarij za stopu CET1 ¹	Nepovoljan scenarij za stopu CET1	Najviši dopušteni manjak kapitala (nepovoljan scenarij)	
					(baznih bodova)	(u milijardama EUR)
Alpha Bank	12,7 %	9,6 %	9,6 %	2,1 %	590	2,74
Eurobank	13,7 %	8,6 %	8,7 %	1,3 %	670	2,12
National Bank of Greece	11,6 %	8,1 %	7,3 %	-0,2 %	822	4,60
Piraeus Bank	10,8 %	5,5 %	5,2 %	-2,3 %	1.035	4,93
<i>Skupno</i>	<i>12,1 %</i>	<i>7,9 %</i>	<i>7,6 %</i>	<i>0,1 %</i>		<i>14,40</i>

1) Stope redovnog osnovnog kapitala prikazane za osnovni i nepovoljni scenarij stope su za prosinac 2017. i, što se osnovnog scenarija tiče, nužno ne odražavaju najniže stope tijekom razdoblja od dvije i pol godine obuhvaćenog testiranjem otpornosti na stres.

Kako bi zadovoljile potrebe za kapitalom utvrđene sveobuhvatnom procjenom, od banaka se tražilo da ESB-u dostave kapitalni plan i obrazlože kako će pokriti utvrđene manjkove kapitala. Mjere predložene u tim planovima morale su biti provedene do 11. prosinca 2015. Dvije su institucije uspjele prikupiti dovoljno kapitala od privatnih investitora za pokrivanje svojih ukupnih manjkova, dok su druge dvije institucije dobile dodatne državne potpore u skladu s okvirom dokapitalizacije kao mjere opreza kako je opisano u Direktivi 2014/59/EU, kojom se utvrđuje okvir za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava. Cilj ove javne potpore bio je pokriti potrebe za kapitalom proizišle iz nepovoljnog scenarija

testiranja otpornosti na stres; potrebe proizišle iz pregleda kvalitete imovine i/ili osnovnog scenarija testiranja otpornosti na stres već je pokrio javni sektor.

Pomno praćenje grčkog bankovnog sustava i nadzorne mjere radi ograničavanja učinka krize

Osim nadzorne procjene, u fokusu nadzora 2015. godine i dalje su bile tri komplementarne aktivnosti:

1. pomno praćenje glavnih rizika unutar grčkog bankovnog sustava
2. kontinuirana razmjena informacija i izvješćivanje zainteresiranih strana angažiranih oko pitanja koja se tiču grčkih banaka
3. mjere za ograničavanje učinka krize.

U 2015. godini nadzorne aktivnosti i dalje su bile vrlo intenzivne te su zahtijevale pomno praćenje od strane zajedničkih nadzornih timova (sastavljenih od zaposlenika ESB-a i Bank of Greece) u suradnji s odjelom ESB-a Upravljanje krizama. Radi praćenja manje značajnih institucija, glavna uprava ESB-a Mikrobotetni nadzor III također je usko surađivala s Bank of Greece, koja je provela sveobuhvatnu procjenu tih banaka.

Kako bi olakšao razmjenu informacija i nesmetanu suradnju, nadzor banaka ESB-a jačao je bliske kontakte sa svim relevantnim zainteresiranim stranama: grčkim vlastima, uključujući Bank of Greece i Helenski fond za financijsku stabilizaciju, Europskim nadzornim tijelom za bankarstvo (EBA) te nadzornim tijelima domaćinima (iz Ujedinjene Kraljevine, Bugarske, bivše jugoslavenske republike Makedonije, Rumunjske, Srbije i Turske).

Tijekom 2015. godine doneseno je nekoliko nadzornih mjera za rješavanje teške situacije u kojoj se našao grčki bankovni sektor i ograničavanje učinka krize. Te su mjere obuhvaćale: odluke o zaštiti likvidnosne pozicije četiriju značajnih institucija, na primjer ograničavanjem nekih investicija i poduzeća, te napore na sprečavanju širenja te „zaraze” na inozemne subjekte grčkih banaka, pridajući osobitu pozornost likvidnosti njihovih društva kćeri i ogranaka u inozemstvu.

2.2.2. Doprinos novom okviru EU-a za upravljanje krizama

U 2015. nadzor banaka ESB-a dao je doprinos uspostavi okvira EU-a za upravljanje krizama na temelju Direktive o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) i Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Okvir EU-a za upravljanje krizama obvezuje nadzorna i sanacijska tijela na suradnju. S jedne strane, ESB kao nadležno tijelo treba blisko surađivati s **Jedinstvenim odborom za sanaciju (SRB)** u planiranju oporavka, provedbi mjera rane intervencije i procjeni banaka koje propadaju ili im prijete propast. S druge strane,

SRB je obvezan surađivati s ESB-om u planiranju sanacije i procjeni mogućnosti sanacije banaka te provedbi sanacijskih mjera.

Bliska suradnja započela je sa SRB-om, koji je osnovan u siječnju 2015. i koji je 1. siječnja 2016. preuzeo svoje sanacijske zadaće za subjekte i grupe pod izravnim nadzorom ESB-a i druge prekogranične grupe u bankovnoj uniji. U tom pogledu ESB ima status stalnog promatrača na izvršnim i plenarnim sjednicama SRB-a. Slično tomu, ESB je počeo pozivati predsjednicu SRB-a Elke König na sjednice Nadzornog odbora ESB-a u svojstvu promatrača radi rasprava o pitanjima od važnosti za SRB. Nadalje, krajem 2015. potpisan je [Memorandum o razumijevanju između ESB-a i SRB-a](#) (vidi i odjeljak 4.1.1.).

U skladu s okvirom EU-a za sprečavanje kriza, svaka institucija mora izraditi i provoditi plan oporavka u kojem će izložiti mjere koje će poduzeti radi obnavljanja svojeg financijskog položaja u slučaju znatnog pogoršanja. U 2015. godini značajne institucije počele su dostavljati svoje **planove oporavka** nadzoru banaka ESB-a na cjelovitu ocjenu. ESB ocjenjuje jesu li ti planovi sveobuhvatni i mogu li pouzdano i pravodobno obnoviti održivost neke institucije u razdobljima stresa.

Ako se financijsko stanje neke institucije pogoršava i razmatraju se mjere rane intervencije, pojačat će se razmjena informacija između odgovarajućih zajedničkih nadzornih timova i odjela ESB-a Upravljanje krizama. Ako nikakve nadzorne ili privatne mjere ne mogu obnoviti financijsko zdravlje neke banke, može se donijeti odluka o proglašenju te institucije institucijom „koja propada ili joj prijete propast”. Za značajne institucije takvu odluku donosi ESB nakon savjetovanja sa SRB-om. O tome će biti obaviještena Europska komisija i drugi vanjski dionici poput nadzornih i sanacijskih tijela domaćina, odgovarajućih sustava osiguranja depozita ili nadležnih ministarstava. Nakon što se utvrdi da neka institucija „propada ili joj prijete propast”, ESB usko surađuje sa SRB-om o nužnim daljnjim aktivnostima poput davanja odobrenja prijelaznoj banci i oduzimanja odobrenja za rad „staroj” instituciji.

U kontekstu upravljanja krizama, u 2015. godini SSM je sudjelovao u prekograničnim forumima za pojedinačne institucije poput skupina za upravljanje krizama te je također pridonio radu na politikama u okviru međunarodnih foruma poput Odbora za financijsku stabilnost (FSB) kako bi ublažio probleme povezane s konceptom „prevelike da bi propale” i poboljšao financijsko zdravlje i stabilnost banaka.

2.3. Redovite sveobuhvatne procjene

2.3.1. Daljnje aktivnosti nakon postupka iz 2014., uključujući provedbu kapitalnih planova

Prije nego što preuzme nadzorne odgovornosti, ESB je obvezan izvršiti sveobuhvatnu procjenu određene banke, a koja se sastoji od pregleda kvalitete imovine i testiranja otpornosti na stres. Testiranjem otpornosti na stres provjerava se otpornost solventnosti banke u dva hipotetička scenarija: osnovnom i nepovoljnom.

U 2014. godini ESB je izvršio sveobuhvatnu procjenu 130 banaka kako bi se pripremio za preuzimanje odgovornosti za nadzor banaka u studenome 2014. [Rezultati](#) tog velikog pothvata objavljeni su u listopadu 2014. (o daljnjim mjerama vidi [Godišnje izvješće ESB-a o nadzornim aktivnostima](#) iz 2014.). U travnju 2015. ESB je procijenio da su od **ukupnih prilagodbi** knjigovodstvene vrijednosti imovine značajnih institucija (42 milijarde EUR) utvrđene pregledom kvalitete imovine oko dvije trećine evidentirane u financijskim izvještajima banaka za 2014., a ostala trećina kao bonitetni zahtjevi. Osim toga, u prvih devet mjeseci 2015. banke pod izravnim nadzorom ESB-a provele su više od 75 % mjera nužnih za korekciju kvalitativnih nalaza. U nekim je slučajevima bilo potrebno pokrenuti srednjoročne i dugoročne projekte, a napredak u tim projektima pomno se prati unutar SSM-a.

Kombinacijom pregleda kvalitete imovine i testiranja otpornosti na stres utvrđeno je 25 banaka s **ukupnim manjkom kapitala** od 24,6 milijardi EUR. Dvanaest od tih banaka poduzelo je kapitalne mjere i prije objave rezultata sveobuhvatne procjene. Prema tome, ostalo je samo 13 banaka koje su trebale poduzeti dodatne kapitalne mjere kako bi pokrile manjak od 9,5 milijardi EUR. Sve banke s manjkom kapitala u načelu su bile obvezne ESB-u podnijeti **kapitalni plan** i obrazložiti kako će pokriti manjak. Svaki manjak koji je proizišao iz pregleda kvalitete imovine ili osnovnog scenarija testiranja otpornosti na stres morao se pokriti u roku od šest mjeseci, a manjak koji je proizišao iz negativnog scenarija testiranja otpornosti na stres morao se pokriti u roku od devet mjeseci.

Za preostalih 13 banaka neki od kapitalnih planova uključivali su mjere koje su odmah provedene iz jednog od sljedeća tri razloga:

1. nije bilo ili gotovo nije bilo manjka kapitala pod pretpostavkom dinamične bilance¹⁵
2. banka je bila u postupku sanacije¹⁶
3. banka je primijenila mjere kako bi dovoljno poboljšala strukturnu profitabilnost i pokrila manjak kapitala¹⁷.

Preostale kapitalne planove preispitao je Nadzorni odbor, a banke su ih naknadno provele. Mjere koje su poduzele banke obuhvaćale su povlačenje udjela, pribavljanje svježeg kapitala, restrukturiranje te poboljšanja u upravljanju rizicima.

Ukupno gledajući, kombinirane aktivnosti slijedom sveukupne procjene iz 2014. postigle su svoje zacrtane ciljeve jačanja bilanci banaka, poboljšanja transparentnosti i izgradnje povjerenja.

¹⁵ To je bio slučaj s bankama Eurobank i National Bank of Greece koji je spomenut u „[Skupnom izvješću o sveobuhvatnoj procjeni](#)” na stranici 10.

¹⁶ To je bio slučaj s bankom Dexia koji je spomenut u „[Skupnom izvješću o sveobuhvatnoj procjeni](#)” na stranici 10.

¹⁷ To je bio slučaj s Novom ljubljanskom bankom i Novom kreditnom bankom Maribor. Dobit prije rezerviranja u obje banke pokazala je njihovu sposobnost da restrukturiraju svoju bazu troškova.

Tome je pridonijelo znatno smanjenje razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika (CDS) u razdoblju od listopada 2014. do srpnja 2015. za 25 banaka koje nisu zadovoljile na sveobuhvatnoj procjeni 2014.¹⁸

2.3.2. Sveobuhvatna procjena novih značajnih institucija u 2015.

Budući da je sveobuhvatna procjena od strane ESB-a obvezna za sve banke koje podliježu ili će vjerojatno podlijetati izravnom nadzoru ESB-a, devet banaka koje nisu sudjelovale u tom pothvatu 2014. bilo je podvrgnuto sličnoj procjeni 2015. ESB je započeo izravan nadzor pet od tih banaka već u studenome 2014. s početkom rada SSM-a¹⁹, a nadzor preostale četiri počeo je u siječnju 2016.

Tablica 4.

Banke koje su sudjelovale u sveobuhvatnoj procjeni 2015.

Naziv banke	Država	Početak izravnog nadzora
Sberbank Europe AG	Austrija	4. studenoga 2014.
VTB Bank (Austria) AG	Austrija	4. studenoga 2014.
Banque Degroof S.A.	Belgija	4. studenoga 2014.
Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance plc)	Finska	1. siječnja 2016.
Agence Française de Développement	Francuska	1. siječnja 2016.
J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	Luksemburg	1. siječnja 2016.
Medifin Holding Limited	Malta	1. siječnja 2016.
Novo Banco SA	Portugal	4. studenoga 2014.
Unicredit Slovenia	Slovenija	4. studenoga 2014.

Sveobuhvatna procjena iz 2015. temeljila se na metodologijama primijenjenim 2014. i također se sastojala od pregleda kvalitete imovine i testiranja otpornosti na stres. Minimalne stope za utvrđivanje manjka kapitala bile su iste kao i 2014.: stopa redovnog osnovnog kapitala (CET1) u visini od 8 % za pregled kvalitete imovine i osnovni scenarij testiranja otpornosti na stres te stopa redovnog osnovnog kapitala u visini od 5,5 % za nepovoljan scenarij testiranja otpornosti na stres.

Pregled kvalitete imovine (AQR) doveo je do ukupnih prilagodbi knjigovodstvene vrijednosti imovine banaka sudionica u iznosu od 453 milijuna EUR, uglavnom zbog utvrđenih dodatnih neprihodujućih izloženosti i posljedičnog povećanja razine rezervacija. Rezultati pregleda kvalitete imovine poslužili su kao polazište za **testiranje otpornosti na stres**, koje je predvidjelo poboljšanje kapitalnih pozicija

¹⁸ Vidi S. Steffen, „Capital shortfalls in SSM banks: How much progress has been made?“, stručni rad stavljen na raspolaganje na zahtjev Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku Europskog parlamenta, listopad 2015.

¹⁹ Sberbank Europe AG, VTB Bank (Austria) AG i Banque Degroof S.A. nisu bile uključene u taj postupak 2014. jer u vrijeme kad je utvrđen popis banaka koje će biti podvrgnute tom postupku, u pravnom okviru još nije bio potpuno definiran kriterij po kojem će one u konačnici postati značajne (značajnost prekogranične imovine i obveza). Unicredit Slovenia nije bila uključena jer još nije bila razvrstana kao treća najveća kreditna institucija u Sloveniji u to vrijeme. Kad je sveobuhvatna procjena započela 2014., Novo Banco SA nije postojala kao subjekt jer je osnovana tek 2014. nakon mjera sanacije poduzetih u Banco Espírito Santo.

banaka tijekom sljedeće tri godine (2015. – 2017.). Prema nepovoljnom scenariju²⁰, bankama sudionicama prijeti smanjenje stopa redovnog osnovnog kapitala u ponderiranom prosjeku od 6,1 postotnih bodova.

Nakon pregleda kvalitete imovine nijedna banka nije pala ispod minimalne stope redovnog osnovnog kapitala od 8 %. Međutim, kombiniranjem učinaka pregleda kvalitete imovine i testiranja otpornosti na stres pet je banaka palo ispod minimalne stope redovnog osnovnog kapitala od 5,5 % u nepovoljnom scenariju. Ukupan **manjak kapitala** iznosio je 1,74 milijarde EUR. Dio toga već su pokrila povećanja kapitala i druge prihvatljive mjere koje banke poduzimaju od siječnja 2015.

Kao i 2014., banke su obvezne pokriti preostali manjak u roku od devet mjeseci nakon objave rezultata sveobuhvatne procjene 14. studenoga 2015. U tu svrhu morale su dostaviti **kapitalne planove** u roku od dva tjedna nakon objave i podrobno obrazložiti mjere koje planiraju poduzeti ili su već poduzele. Provedba i praćenje tih mjera usklađeni su s godišnjim postupkom nadzorne provjere i ocjene (SREP) koji su proveli zajednički nadzorni timovi zaduženi za nadzor dotičnih banaka. Potrebne korektivne mjere nisu ograničene samo na pokrivanje manjka kapitala, nego se također tiču nalaza pregleda kvalitete imovine, primjerice slabosti u sustavima i procesima banaka.

2.4. Provedba modela nadzora u sklopu SSM-a

2.4.1. Provedba metodologije SREP-a u sklopu SSM-a

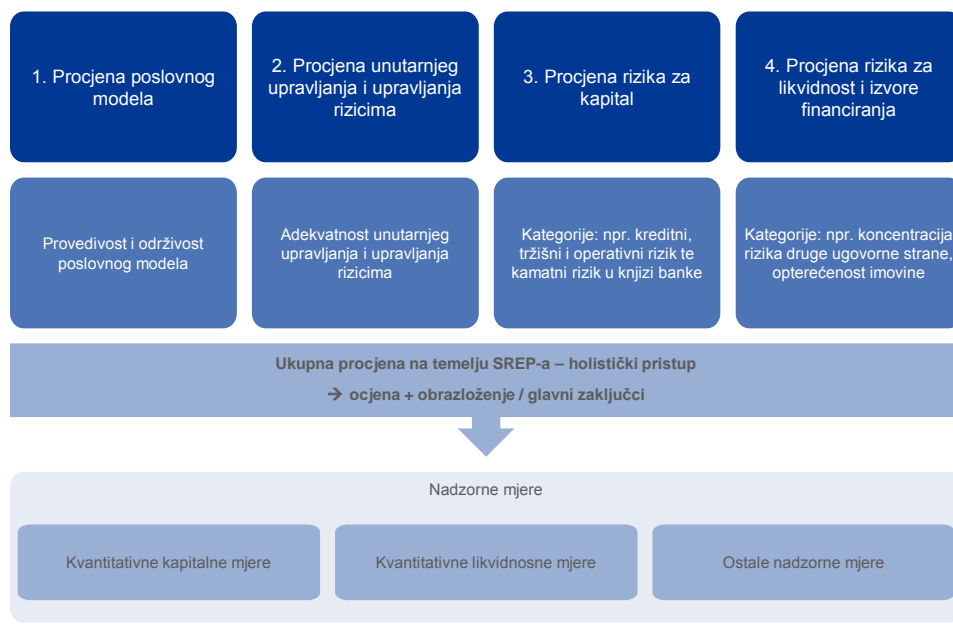
Zajednički nadzorni timovi – sastavljeni od osoblja ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela – čine temelj za provedbu modela nadzora u sklopu SSM-a. Kao operativne jedinice zadužene za izravan nadzor značajnih institucija, oni provode svakodnevni kontinuirani nadzor. Zajedno s ishodom tematskih provjera, nadzorima na licu mjesta i radom na internim modelima, njihova nadzorna aktivnost pruža ključne podatke za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP).

U 2015. SSM je po prvi put proveo SREP na temelju zajedničke metodologije za 123 tada najveće bankovne grupe u europodručju. Cilj je SREP-a jačati otpornost bankovnog sustava kako bi mogao financirati realnu ekonomiju europodručja na zdrav i održiv način. Prethodne financijske krize djelomice su izazvali previše poletni, a nedovoljno kapitalizirani bankovni sustavi koji su na početku krize prestali s kreditiranjem kako bi se razdužili te su tako onemogućili održiv ekonomski rast. Ukupno gledajući, dugoročne koristi nekog uredno kapitaliziranog bankovnog sustava daleko su veće od kratkoročnih troškova dotičnih banaka.

²⁰ Nepovoljni scenarij obuhvatio je niz makrofinancijskih rizika, uključujući povećanje globalnih prinosa na obveznice, daljnje pogoršanje kreditne kvalitete u osjetljivim državama, odugovlačenje s reformama politika i izostanak potrebnog popravka bilance banaka kako bi se osiguralo povoljno tržišno financiranje.

Slika 2.

Metodologija SREP-a u sklopu SSM-a

Metodologiju SSM-a koja je prikazana na slici 2. izradio je ESB u uskoj suradnji s 19 nacionalnih nadzornih tijela. U skladu je s propisima EU-a i smjernicama EBA-e²¹ te se oslanja na najbolje prakse unutar SSM-a i one koje preporučuju međunarodna tijela. [Brošura o metodologiji postupka nadzorne provjere i ocjene u sklopu SSM-a](#) objavljena je 19. veljače 2016.

Izrada i provedba nove jedinstvene metodologije u tako kratkom roku zahtijevala je goleme napore unutar SSM-a u pogledu koordinacije, analize, kalibracije, terenskih provjera i osposobljavanja.

Uglavnom na temelju ključnih podataka dobivenih od zajedničkih nadzornih timova, u okviru SREP-a 2015. ocijenjena su četiri glavna elementa:

- **poslovni modeli** – provjera provedivosti poslovnih modela i održive dobiti institucija
- **unutarnje upravljanje i upravljanje rizicima** – provjera operativne i organizacijske strukture institucija i njihov cjelokupni okvir za upravljanje rizicima
- **rizici za kapital** – procjena rizika povezanih s kapitalom i kontrole rizika, potrebe za utvrđivanjem dodatnih kapitalnih zahtjeva i adekvatnosti kapitala

²¹ Smjernice o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) (EBA/GL/2014/13), EBA, 19. prosinca 2014.

- **rizici za likvidnost i izvore financiranja** – analiza pozicije likvidnosti i izvora financiranja institucija, odgovarajućih kontrola rizika i potrebe za dodatnim zaštitnim slojevima likvidnosti.

Svaki element ocijenjen je na temelju modularnog pristupa s procjenom rizika odozdo prema gore, a rizici su razvrstani u kategorije i potkategorije. Procjene su obuhvatile razna gledišta, primjerice ona s fokusom na trenutačnu situaciju i ona s pristupom koji je više okrenut budućnosti.

Kvantitativni i kvalitativni elementi kombinirani su na temelju ograničene prosudbe stručnjaka. Takav pristup osigurava sveukupnu dosljednost te vodi računa i o specifičnostima institucija. Također su po prvi put bile moguće opsežne usporedbe banaka istog ranga i poprečne analize širokih razmjera.

Ukupno gledajući, usklađeni SREP omogućio je cjelovitu procjenu stanja i održivosti institucija, zauzevši gledište okrenuto budućnosti i primijenivši načelo razmjernosti. Dosljedna procjena svih institucija pridonijela je daljnjoj integraciji jedinstvenog tržišta u pogledu bankarstva. Slijedom SREP-a provedenog 2015. razine kapitala i likvidnosni zahtjevi banaka pod izravnim nadzorom ESB-a određeni su prema njihovim profilima rizika. Kad se smatralo potrebnim, primijenjene su dodatne mjere nadzora.

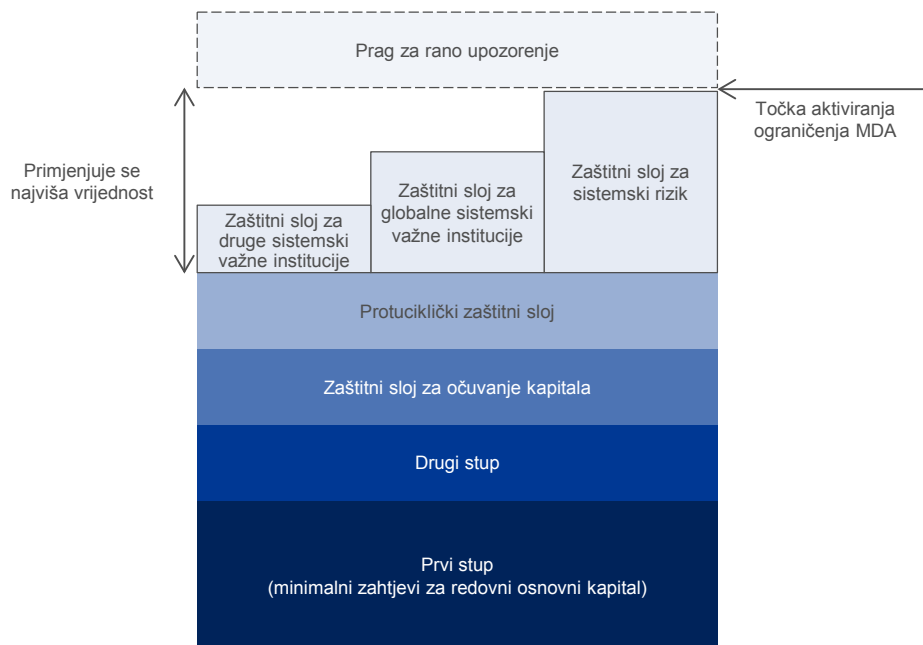
Prosječni kapitalni zahtjevi Drugog stupa²² za banke povećani su od 2015. do 2016. za 30 baznih bodova. Tih se 30 baznih bodova djelomice može pripisati stanju europodručja u ekonomskom ciklusu, što zahtijeva održavanje i, u nekim slučajevima, jačanje kapitala u bankovnom sustavu. Mnoge se banke još uvijek oporavljaju od financijske krize te se i dalje suočavaju s rizicima i nepovoljnim čimbenicima.

Dodatnih 20 baznih bodova kapitalnih zahtjeva učinak su postupnog uvođenja sistemskih zaštitnih slojeva. Ti su zaštitni slojevi potaknuti ključnom lekcijom o krizi koja se ogleda u propisima EU-a: potrebom za suzbijanjem vanjskih utjecaja na cijeli sustav koji osobito proističu iz globalnih sistemski važnih banaka i domaćih sistemski važnih banaka i koji se odražavaju na cijeli financijski sustav i u konačnici na realnu ekonomiju europodručja. Radi suzbijanja tih učinaka, a u skladu s odgovarajućom smjernicom EBA-e, sistemski zaštitni slojevi (bilo da je riječ o globalnim odnosno domaćim sistemski važnim bankama ili zaštitnom sloju za sistemski rizik) dodani su u zahtjeve Drugog stupa. Ti će sistemski zaštitni slojevi i dalje biti postupno uvođeni kako se očekuje do 2019.

Što se tiče primjene najvećeg raspodjeljivog iznosa (MDA), SSM-ov pristup poziva se na mišljenje koje je EBA objavila 18. prosinca 2015. Taj će se pristup možda ipak preispitati u odgovoru na buduća regulatorna kretanja na europskoj i međunarodnoj razini, ili na primjenu smjernica EBA-e, kako bi se osigurala dosljednost i usklađenost na jedinstvenom tržištu.

²² Kapitalni zahtjevi Drugog stupa zahtjevi su koje određuje nadležno nadzorno tijelo povrh minimalnih kapitalnih zahtjeva, a na temelju rezultata SREP-a.

Slika 3.
Raščlamba kapitalnih zahtjeva

Pažljivo je provjerena razina kapitalnih zahtjeva za značajne banke, osobito vodeći računa o punim zahtjevima za redovni osnovni kapital (CET1). U slučaju globalnih sistemski važnih banaka, kalibracija postupno uvođenih kapitalnih zahtjeva i puni kapitalni zahtjevi odražavaju niz pitanja, uključujući potrebu za jačanjem dosljednog okvira u svim institucijama pod nadzorom ESB-a, sistemski utjecaj globalnih i domaćih sistemski važnih banaka te široku usporedbu s globalnim sistemski važnim bankama u drugim državama.

SSM nastoji izgraditi usklađeni okvir koji će biti najprikladniji njegovu specifičnom kontekstu. Banke u nadležnosti SSM-a međusobno se razlikuju: u usporedbi s drugim državama, SSM pokriva puno veći skup različitih institucija u različitim državama s još uvijek djelomice neujednačenim pravnim sustavima. Metodologija SSM-a stoga će se nastaviti razvijati prema potrebi kako bi se:

- obuhvatila kretanja u primjenjivom regulatornom okviru poput bonitetnih propisa, preporuka ili smjernica EBA-e te temeljnih načela Bazelskog odbora
- ugradile najbolje prakse, poboljšanja i daljnja unapređenja.

U neposrednoj komunikaciji s bankama nadzor banaka ESB-a daje objašnjenja i pruža nadzornu pouzdanost koja je bankama potrebna radi izrade kapitalnih planova.

U 2015. godini ESB je, između ostaloga, donio dvije preporuke o politikama [raspodjele dividendi](#) koje se odnose na financijske godine 2014. i 2015. (ESB/2015/2 odnosno ESB/2015/49) te uputio [pismo predsjednicima uprava banaka o politikama](#)

varijabilnih primitaka. U tim se dokumentima iznose SSM-ova očekivanja u pogledu raspodjela ili isplata dividendi od strane institucija kako bi se osigurao linearni put prema zahtijevanim punim stopama.

Sve u svemu, zahtjevi Drugog stupa navedeni u odlukama SREP-a iz 2015. daju naznaku za budućnost; između ostaloga, do 2019. postupno će se uvesti zaštitni sloj za očuvanje kapitala, dok će se zahtjevi Drugog stupa u jednakoj mjeri smanjiti²³. Banke također mogu planirati postupno uvođenje Uredbe i Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV), tj. odbitke od redovnog osnovnog kapitala i postupno uvođenje zaštitnih slojeva za sistemski rizik. Premda konačni razvoj situacije u pogledu Basela III još nije u cijelosti poznat, već je potvrđeno da se neće ići za značajnim povećanjem kapitala u sustavu, nego za unapređenjem jednostavnosti, usporedivosti i transparentnosti kapitala u svim bankama.

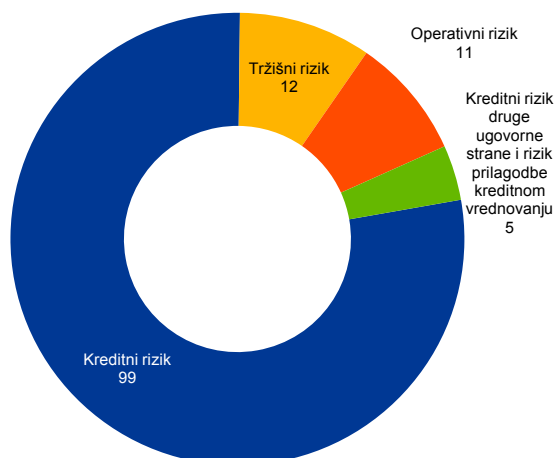
2.4.2. Rad na drugim metodologijama

Rad na internim modelima

Krajem 2015. godine 73 značajne institucije koristile su se barem jednim internim modelom izračuna kapitalnih zahtjeva Prvog stupa.

Nakon utvrđivanja postupka odobrenja unutar SSM-a i okvira za provedbu istraga internih modela, u skladu s tim novim režimom Upravno vijeće odobrilo je 137 istraga internih modela u 2015.

Grafikon 3.
Istrage internih modela u 2015. po vrsti rizika

Izrađen je **jedinstven okvir** za kontinuirano praćenje modela. Taj je okvir u cijelosti ugrađen u minimalnu razinu nadzora i primijenjen u Programu nadzornog ispitivanja (SEP) za 2016. Njime se olakšava sudjelovanje značajnih institucija u komparativnim analizama EBA-e i BCBS-a. Uspostavljena je mreža radi utvrđivanja postupka usklađenog prikupljanja podataka o retroaktivnom testiranju značajnih institucija s modelima za tržišni rizik. Na toj se osnovi provodi analiza horizontalnih podataka i podataka za pojedinačne banke te se koristi u kontinuiranom praćenju modela.

Radi jačanja ujednačene provedbe modela Prvog stupa i usklađivanja nadzornih praksi unutar SSM-a, započeo je rad na prijedlogu za **ciljanu provjeru internih modela (TRIM)**. Stoga je uspostavljena mreža viših

stručnjaka za modele iz nacionalnih nadležnih tijela i ESB-a radi usmjeravanja tog procesa. TRIM predviđa istrage na licu mjesta odabranih modela za kreditni rizik,

²³ Odluke donesene na temelju SREP-a uzimaju u obzir razlike među državama SSM-a u pogledu postupnog uvođenja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala, a u cilju promicanja jednakih uvjeta za sve banke obuhvaćene SSM-om.

tržišni rizik i rizik druge ugovorne strane od 2017. do 2018. (odnosno do 2019. ako se projekt proširi na kreditni rizik), dok će 2016. pozornost biti posvećena obveznim horizontalnim analizama kojima će se definirati usklađivanje kao cilj projekta.

Druge važne aktivnosti tijekom 2015. na **metodologijama nadzora internih modela** obuhvaćale su izradu smjernica za vrednovanje internih modela i smjernica za procjenu važnosti dopuna i promjena modela rizika druge ugovorne strane, što je još uvijek u tijeku.

Rad na metodologijama nadzora na licu mjesta

Osnovano je nekoliko timova za izradu nacрта, sastavljenih od stručnjaka ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela, kako bi radili na više vrsta rizika i dalje razvijali metodologije nadzora na licu mjesta. Tijekom 2015. dovršeni su stručni radovi o metodologijama za poslovne modele i profitabilnost te za postupak procjene adekvatnosti interne likvidnosti (ILAAP). Ostali specijalizirani timovi trenutačno rade na temama kao što su kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, skrbništvo nad imovinom, računovodstvo, tržišni rizik i IT rizik. U pripremi je i javna povelja u kojoj se navode uvjeti i modaliteti nadzora na licu mjesta.

2.4.3. Nadzor na licu mjesta

Prvi ciklus nadzora na licu mjesta

Prvi ciklus nadzora na licu mjesta bio je sastavni dio sveukupnog planiranja SEP-a za 2015., koji je odobren u prosincu 2014. U srpnju 2015. odobrena je srednjogodišnja nadopuna plana koja je uključivala provedbu dodatnih nadzora na licu mjesta u drugoj polovini godine. Za 2015. godinu odobreno je ukupno 250 nadzora na licu mjesta.

Tablica 5.

Nadzori na licu mjesta: raščlamba po vrstama rizika

Glavne kategorije rizika	Ukupno	Rizik profitabilnosti	Kapitalni rizik	Kreditni rizik	Rizik upravljanja	Kamatni rizik u knjizi banke	Likvidnosni rizik	Tržišni rizik	Operativni rizik
Ukupno nadzora	250	6	20	62	55	9	29	13	56

Tablica 6.Nadzori na licu mjesta: raščlamba po skupinama banaka²⁴

Skupina	Ukupno	1	2	3	4	5
Broj značajnih institucija	118	7	7	28	27	49
Ukupno nadzora	250	42	35	69	54	50

Nadzori na licu mjesta planiraju se i za njih se angažira osoblje u uskoj suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima, koji u većini slučajeva daju voditelje misija i članove timova. Do listopada 2015. nacionalna nadležna tijela dala su 906 inspektora, što je činilo 95 % resursa za nadzore na licu mjesta. Preostalih 5 % osigurao je poseban odjel ESB-a Centralizirani nadzori na licu mjesta; ti su inspektori vodili 26 misija planiranih za 2015.

S ciljem poticanja nadzora na licu mjesta koje provode mješoviti timovi, Nadzorni je odbor u svibnju 2015. odobrio provedbu modela upućivanja inspektora iz nacionalnih nadležnih tijela.

Kako bi se osigurala bliska suradnja s nacionalnim nadležnim tijelima o svim pitanjima koja se odnose na nadzore na licu mjesta, u 2015. organizirano je ukupno osam sastanaka na razini mreže, povrh 21 posebnog bilateralnog sastanka održanog sa 16 nacionalnih nadležnih tijela. Nadalje, organiziran je niz seminara i radionica za voditelje misija s ciljem lakšeg umrežavanja unutar zajednice SSM-a.

Kontinuirane aktivnosti praćenja

Radi ujednačene primjene metodologije nadzora na licu mjesta, odjel ESB-a Centralizirani nadzori na licu mjesta provodi niz aktivnosti praćenja tijekom cijelog nadzornog ciklusa:

- pregledavanje prednadzornog dokumenta tijekom pripremne faze misije
- pružanje podrške timu na licu mjesta tijekom istražne faze
- provedba osiguranja kvalitete svih izvješća o nadzoru koja dostavljaju voditelji misija.

Sve se aktivnosti provode u okviru postupka utemeljenog na dijalogu radi poticanja međusobnog razumijevanja i zajedničkog pristupa s nacionalnim nadležnim tijelima.

U 2015. ESB je predložio niz smjernica i obrazaca za izvješća o nadzoru radi usklađivanja rada timova za nadzor na licu mjesta.

²⁴ Bankovne grupe pod izravnim nadzorom ESB-a podijeljene su u pet skupina: u prvoj su skupini najveće, a u petoj najmanje bankovne grupe. Tih 118 značajnih institucija ne uključuje značajne institucije koje su društva kćeri velikih institucija unutar SSM-a (npr. Deutsche Bank AG i Deutsche Bank Malta Ltd u tablici se računaju kao jedna).

2.4.4. Tematske provjere upravljanja rizicima i sklonosti preuzimanju rizika, IT i kibernetičkih sigurnosnih rizika te financiranja zaduživanjem

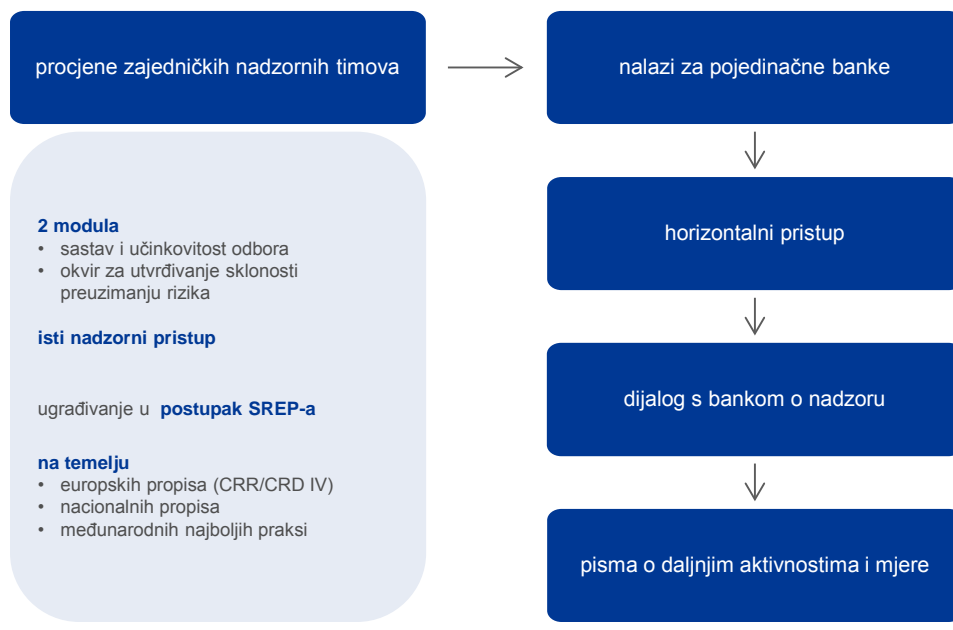
2.4.4.1 Upravljanje rizicima i sklonost preuzimanju rizika

Opseg, metodologija i ciljevi

S obzirom na ukupni učinak korporativnog upravljanja na profil rizika i poslovnu održivost institucija, Nadzorni odbor odobrio je pokretanje tematske provjere upravljanja rizicima i sklonosti preuzimanju rizika na razini SSM-a u 2015. godini. Ugrađujući ih u SREP, **113 zajedničkih nadzornih timova**²⁵ provelo je dubinske i granularne procjene (i) upravnih tijela banaka zaduženih za nadzorne i upravne funkcije i (ii) okvira banaka za sklonost preuzimanju rizika. Razrađen je razmjern pristup, vodeći računa o veličini i složenosti pojedinačnih institucija. Odgovarajući nadzorni alati uključivali su sastanke s nositeljima ključnih funkcija, procjenu dokumentacije i zapisnika sa sjednica odbora te prisutnost na sjednicama odbora u svojstvu promatrača. Također su uzeti u obzir zaključci nadzora na licu mjesta koji se odnose na ta pitanja.

Slika 4.

Dubinska procjena 113 značajnih institucija na temelju istog pristupa

Radi jačanja dosljednosti u primjeni najviših standarda, procjena je slijedila dvoslojni pristup:

1. procjenu pridržavanja nacionalnih i europskih propisa

²⁵ Od ukupnog broja značajnih institucija isključene su one u postupku likvidacije ili one s vrlo specifičnim poslovnim modelima.

2. procjenu dosljednosti u primjeni najboljih međunarodnih praksi.

Provjerom su potvrđene razlike u nacionalnim pravnim okvirima i činjenica da su djelotvorne upravne strukture moguće u svakom korporativnom modelu. Naposljetku, u cilju jačanja suradnje s odborima, zajednički nadzorni timovi raspravljali su o svojim nalazima na sastancima s institucijama u okviru dijaloga o nadzoru održanima u listopadu i studenome 2015.

Ishod

Tematska provjera omogućila je zajedničkim nadzornim timovima da povećaju svoje znanje i dodatno razrade pojedinosti svoje procjene upravne strukture institucija koje nadziru. Osim toga, horizontalni pristup promicao je raspravu među stručnjacima ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela i na razini zajedničkih nadzornih timova i na razini horizontalnih funkcija.

Horizontalni pristup omogućio je utvrđivanje:

1. **zbirnih zaključaka:** tematska provjera pokazala je da, čak i kad se pridržavaju nacionalnih propisa, značajne institucije još su daleko od usklađenosti s međunarodnim najboljim praksama. Glavna područja interesa su sposobnost odbora da djeluju kao protuteža izvršnom rukovodstvu, rasprave odbora sa stanovišta rizika i međusobno djelovanje okvira koji se odnosi na sklonost preuzimanju rizika i strategije.
2. **uočenih dobrih praksi:** tematska provjera omogućila je utvrđivanje dobrih praksi u operativnoj primjeni međunarodnih standarda. One će biti ugrađene u izvješće SSM-a o najboljim praksama koje će biti objavljeno u nastavku godine.
3. **dosljednih preporuka:** tematska provjera bila je usmjerena na djelovanje i dovela je do konkretnih preporuka institucijama kako bi poboljšale svoje okvire koji se odnose na upravljanje i sklonost preuzimanju rizika. Horizontalni pristup osigurao je dosljednost preporuka kako bi slični nalazi doveli do sličnih preporuka.

U sklopu svojih nadzornih aktivnosti u 2016. godini, zajednički nadzorni timovi pratit će provedbu mjera navedenih u pojedinačnim pismima o daljnjim aktivnostima upućenih bankama. Više zajedničkih nadzornih timova pojačat će praćenje aspekata koji su određeni kao glavna područja interesa.

2.4.4.2 Tematska provjera IT i kibernetičkih sigurnosnih rizika

Opseg, metodologija i ciljevi

Utvrđeno je da je IT i kibernetički sigurnosni rizik jedan od ključnih rizika za bankovni sustav europodručja (vidi odjeljak 2.1.1.). Radi boljeg razumijevanja tih rizika u sklopu SSM-a osnovana je Stručna skupina za IT rizik, koja se sastoji od stručnjaka

iz nacionalnih nadležnih tijela i ESB-a, te je pokrenuta tematska provjera kibernetičkog sigurnosnog rizika sa sljedećim ciljevima:

1. utvrditi poseban i zajednički okvir SSM-a za analizu kibernetičkih sigurnosnih rizika
2. provesti pojedinačne procjene profila kibernetičkih sigurnosnih rizika i kontrole nad odabranim uzorkom od 12 značajnih institucija (provjera na licu mjesta)
3. izraditi horizontalan pristup radi stjecanja prvog uvida u izloženosti kibernetičkom sigurnosnom riziku i kontrole značajnih institucija te usporediti prakse u institucijama istog ranga kad je to moguće (provjera izvan lica mjesta).

Za provjeru izvan lica mjesta ESB se koristio Okvirom za poboljšanje kibernetičke sigurnosti ključne infrastrukture NIST-a²⁶ kao osnovom. ESB je doradio i ugradio Okvir NIST-a radi izrade prilagođenog analitičkog alata pod nazivom „Upitnik o riziku kibernetičkog kriminala”, koji je upućen u 110 značajnih institucija. Prikupljeni podatci analizirani su za svaku banku pojedinačno i horizontalno za sve banke.

Ishod

Na temelju tematske provjere doneseno je više zaključaka o različitim aspektima:

1. **kontinuirani nadzor i analiza rizika:** po prvi put na dosljedan način na razini europodručja prikupljeni su strukturirani podatci o profilu kibernetičkih sigurnosnih rizika značajnih institucija, što je omogućilo zajedničkim nadzornim timovima da poduzmu daljnje aktivnosti prema pojedinačnim bankama. Gore navedene prosječne kontrole trebale bi smanjiti te visoke rizike;
2. **nadzor na licu mjesta:** Nakon tematske provjere uslijedilo je 12 provjera na licu mjesta i donesene su preporuke na razini pojedinačnih društava;
3. **metodologija:** prikupljeni podatci poslužili su za daljnji razvoj SSM-ove metodologije nadzora na licu mjesta u pogledu kibernetičkih sigurnosnih rizika.

Osim gore navedenih zaključaka, paralelno su pokrenute aktivnosti za utvrđivanje posebnog postupka rada i komunikacije kojeg se značajne institucije trebaju pridržavati u slučaju kibernetičkih napada. Taj će se postupak provesti 2016. godine kao pilot-projekt s ograničenim brojem institucija.

²⁶ Nacionalni institut za standarde i tehnologiju – Okvir (od 12. veljače 2014.) dostupan je na: <http://www.nist.gov/cyberframework/upload/cybersecurity-framework-021214-final.pdf>

2.4.4.3 Tematska provjera financiranja zaduživanjem

Opseg, metodologija i ciljevi

Dugotrajno razdoblje niskih kamatnih stopa i potraga za prinosom koja je uslijedila zahtijevaju posebno praćenje kreditne kvalitete. Stoga je 2015. Nadzorni odbor odlučio provesti tematsku provjeru financiranja zaduživanjem. Provjerom su obuhvaćeni krediti s financijskom polugom, obveznice visokog prinosa i financijski instrumenti osigurani kreditima, koji svi imaju značajne koristi od povoljnih uvjeta financiranja.

Određena su tri ključna cilja:

1. obavijestiti zajedničke nadzorne timove o trenutačnom razvoju događaja na razini SSM-a i na razini pojedinačnih institucija
2. utvrditi netipične vrijednosti u pogledu sklonosti preuzimanju rizika i upravljanja, kao i osjetljivosti u cijelom sustavu
3. pružiti savjete o primjerenim korektivnim mjerama za cijeli uzorak.

Radi dosljedne analize izrađen je nacrt sveobuhvatnog istraživanja i upućen u 37 banaka koje pružaju usluge financiranja zaduživanjem. Cilj istraživanja bio je utvrditi nastanak izloženosti financiranju zaduživanjem, razmjere postupka odobravanja kredita, potencijalne koncentracije izloženosti i ukupnu kreditnu kvalitetu.

Ishod

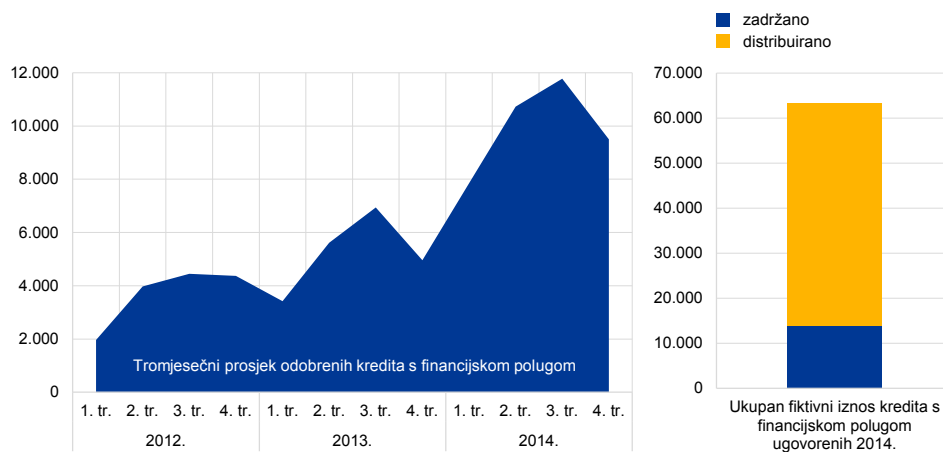
Tržište financiranja zaduživanjem doživjelo je snažan oporavak na globalnoj razini od izbijanja krize i obilježava ga žestoka konkurencija. Pristupačni uvjeti kreditiranja doveli su do slabljenja strukture kreditnih poslova (povećanih razina financijske poluge, uvoza manje restriktivnih kredita na europska tržišta), što je u mnogo slučajeva dovelo do veće popustljivosti u kreditnoj politici banaka.

Kod svih glavnih banaka pod nadzorom SSM-a porasla je sklonost odobravanju kreditnih transakcija i zadržavanju dijelova izloženosti. Takav razvoj događaja opravdava veći nadzor u praćenju rizika povezanih sa sindiciranim kreditima i temeljne kreditne kvalitete izloženosti. Naposljetku, utvrđena su područja gdje je moguće poboljšanje u praksama praćenja od strane banaka.

Grafikon 4.

Trinaest vodećih banaka pod nadzorom SSM-a koje pružaju usluge kreditiranja s financijskom polugom – aktivnosti odobravanja kredita i udio ugovorenih poslova namijenjenih za distribuciju ili zadržavanje

(u milijunima EUR)

Radi rješavanja tih pitanja – sažeto prikazanih u izvješćima pojedinačnih banaka i skupnom izvješću – poduzete su sljedeće mjere:

- **pisma o nadzoru** upućena su odabranim bankama radi otklanjanja utvrđenih nedostataka
- izrađuje se posebna **kontrolna ploča** za redovito praćenje izloženosti banaka
- trenutno se izrađuje nacrt **smjernice** kako bi se jasno izrazila očekivanja SSM-a u pogledu financiranja zaduživanjem.

2.4.5. Neizravan nadzor manje značajnih institucija i nadgledanje nadzornih praksi

Okvir za neizravan nadzor manje značajnih institucija obuhvaća niz kontinuiranih postupaka za svakodnevnu suradnju ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela, kao i projektne inicijative koje se uglavnom odnose na razvoj zajedničkih standarda i metodologija nadzora.

Kontinuirani postupci u neizravnom nadzoru i nadgledanju nadzornih praksi

Svakodnevna suradnja ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela u nadzoru manje značajnih institucija organizirana je na temelju posebnih kontinuiranih postupaka. Ti postupci omogućavaju djelotvornu razmjenu informacija koja pomaže glavnoj upravi ESB-a Mikrobotetni nadzor III (GU MN III) u ispunjavanju svoje nadzorne uloge i

pružaju podršku i podatke nacionalnim nadležnim tijelima koja provode izravan nadzor manje značajnih institucija.

Putem posebnog **okvira obavještanja** ESB je u 2015. godini zaprimio i ocijenio ukupno 54 *ex ante* obavijesti od nacionalnih nadležnih tijela o bitnim nadzornim postupcima i nacrtima odluka koje se odnose na manje značajne institucije visokog prioriteta²⁷, a koje pokrivaju širok raspon tema u vezi s nadzorom (npr. u vezi s kapitalom, likvidnosti i upravljanjem). Obavijesti su često bile popraćene daljnjim aktivnostima tijekom kojih su ESB i odgovarajuća nacionalna nadležna tijela zajedno raspravili i procijenili najprimjerenije mjere. Slično tomu, ESB je sudjelovao u procjeni zajedničkih postupaka (postupaka izdavanja/oduzimanja odobrenja i postupaka u vezi s kvalificiranim udjelima) koji se odnose na manje značajne institucije.

Specijalizirani **timovi za pojedinačne zemlje** unutar GU MN III bili su u stalnom dijalogu s nacionalnim nadležnim tijelima o razvoju situacije na razini sektora i pojedinačnih institucija, osobito onih koje su razvrstane kao institucije visokog prioriteta. Posebna je pozornost usmjerena na praćenje mjera povezanih s krizom, a koje se odnose na više institucija suočenih sa značajnim pogoršanjem svoje financijske situacije.

Gore navedene funkcije bile su poduprte naporima za daljnje usklađivanje **metodologija nadzorne procjene** nacionalnih nadležnih tijela. Nadalje, provedene su razne analize banaka i sektora kako bi se utvrdili rizici i osjetljivosti. Rezultati tih analiza redovito su se sažimali u posebnim izvješćima o riziku koja su se potom dostavljala nadzornim tijelima unutar SSM-a.

Izrada zajedničkih standarda, analiza i metodologija nadzora u vezi s manje značajnim institucijama i drugim projektnim inicijativama

Primarni je cilj neizravnog nadzora i nadgledanja nadzornih praksi osigurati dosljednu primjenu visokih standarda nadzora unutar SSM-a. Ključni alati za nadzor manje značajnih institucija su zajednički standardi nadzora i zajedničke metodologije, koji su razvijeni u suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima. Namjera je da zajednički standardi budu potpuno u skladu s postojećim zahtjevima EBA-e.

Zajednički standardi nadzora izrađeni 2015.

Jedan od zajedničkih standarda izrađenih 2015. odnosi se na postupak **planiranja nadzora** tijekom kojeg nacionalna nadležna tijela utvrđuju redoslijed, planiraju i prate provedbu ključnih aktivnosti nadzora na licu mjesta i izvan njega za manje značajne institucije. Cilj je zajedničkog standarda da se taj postupak provodi dosljedno u cijelom SSM-u.

²⁷ Okvir dodjeljivanja razine prioriteta za manje značajne institucije opisan je niže u ovom odjeljku.

Osiguranje dosljednosti osobito je važno u kontekstu **planiranja oporavka**, pri čemu se vodi računa o odredbama Direktive o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) koja nadležnim tijelima daje diskrecijsko pravo da pod određenim uvjetima na nesistemske institucije primjenjuju pojednostavljene obveze u pogledu planiranja oporavka. Očekuje se da će znatan broj manje značajnih institucija spadati u područje primjene pojednostavljenih obveza. Zbog toga je započeo rad na tri ključna aspekta:

1. procjeni prihvatljivosti institucija za pojednostavljene obveze i za izuzeća
2. minimalnom zajedničkom sadržaju planova oporavka u skladu s pojednostavljenim obvezama
3. procjeni planova oporavka.

Štedionice i zadružne banke čine značajan dio bankovnog sustava SSM-a. U nekim državama članicama institucije iz tih sektora uspostavile su **institucijske sustave zaštite (IPS)** odnosno aranžmane za međusobnu potporu radi osiguranja svoje likvidnosti i solventnosti. Uredba o kapitalnim zahtjevima (CRR) omogućava nadležnim tijelima da institucijama članicama IPS-a odobre povlašteni tretman u nekim aspektima, kao na primjer ponder rizika od 0 % za izloženosti prema drugim članicama IPS-a. U nekoliko slučajeva i značajne i manje značajne institucije ušle su u isti IPS.

Kako bi osigurao dosljedno postupanje s članicama IPS-a unutar SSM-a, u 2015. godini SSM je, u suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima, radio na razvoju zajedničkog pristupa nadzornoj procjeni IPS-a. To je obuhvatilo utvrđivanje zajedničkih kriterija procjene u pogledu pridržavanja uvjeta CRR-a i postupka kojim se osigurava usklađenost ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela u slučaju kad su i značajne i manje značajne institucije uključene u isti IPS.

Analiza i metodologije

Načelo razmjernosti od temeljne je važnosti za neizravan nadzor manje značajnih institucija, s obzirom na velik broj manje značajnih institucija (više od 3100²⁸ na dan 30. prosinca 2015.) i njihovu raznolikost u pogledu veličine i poslovnih modela. Zbog toga se kontinuirani postupci (npr. okvir obavještanja i interakcija timova za pojedinačne zemlje, kako je prethodno opisano) i razvoj zajedničkih standarda i metodologija oslanjaju na **okvir za dodjelu razine prioriteta**. Na temelju tog okvira manje značajne institucije razvrstavaju se na one niskog, srednjeg i visokog prioriteta na osnovi njihove intrinzične rizičnosti i potencijalnog utjecaja na domaći financijski sustav. Takvo razvrstavanje omogućava usklađivanje razine nadgledanja nadzornih praksi i intenziteta nadzornih aktivnosti na odgovarajući način. Metodologija na kojoj se temelji taj okvir dorađena je 2015. te se primjenjuje u nadzornom ciklusu 2016.

²⁸ Računa se na konsolidiranoj razini.

Još jedno važno područje kontinuiranog rada odnosi se na utvrđivanje zajedničke metodologije za **sustave procjene rizika (RAS)** manje značajnih institucija.

RAS čini ključni element SREP-a koji provode nacionalna nadležna tijela. Glavni je cilj projekta jačati konvergenciju u provedbi SREP-a za manje značajne institucije, osigurati zajednički okvir za nacionalna nadležna tijela kako bi prilagodili i usavršili svoju metodologiju i u konačnici proveli SREP tamo gdje se rizici mogu dosljedno procijeniti u cijelom europodručju, a da se pri tom ne izgubi iz vida specifični kontekst u kojem pojedinačne institucije posluju. Budući da je opći cilj osigurati funkcioniranje SSM-a kao jedinstvenog integriranog sustava, metodologija RAS-a za manje značajne institucije temeljit će se na onoj koja se primjenjuje na značajne institucije. Ona će, međutim, biti prilagođena kako bi se osigurala razmjernost i uzele u obzir razlike između značajnih i manje značajnih institucija u pogledu dostupnosti nadzornih podataka te specifična obilježja nacionalnih računovodstvenih okvira (nacionalni GAAP) u nekim državama članicama.

Projekt utvrđivanja metodologije RAS-a započeo je 2015., s tim da je osobita pozornost usmjerena na analizu poslovnih modela, ocjenu unutarnjeg upravljanja i procjenu rizika za kapital i rizika za likvidnost i izvore financiranja. Taj će se posao nastaviti tijekom 2016. s naglaskom na kvantifikaciju kapitala i likvidnosti te provjeru nove predložene metodologije.

Podrška za potrebe nadzora

Projekti podrške za potrebe nadzora privremene su inicijative s ciljem zadovoljavanja pojedinačnih potreba za dodatnim resursima i/ili stručnim znanjem koje mogu nastati tijekom izravnog nadzora manje značajnih institucija koji provode nacionalna nadležna tijela. Stručnjaci iz ESB-a i potencijalno iz drugih nacionalnih nadležnih tijela raspoređuju se na privremeno razdoblje za rad na određenom projektu zajedno s osobljem nacionalnih nadležnih tijela. Na primjer, u 2015. godini stručnjaci iz GU MN III ESB-a radili su zajedno s osobljem nacionalnih nadležnih tijela u okviru misije na licu mjesta u jednoj manje značajnoj instituciji. Program podrške za potrebe nadzora uspješno je provjeren 2015. i bit će proširen 2016.

Okvir

Neizravan nadzor – potreba za konvergencijom prema dosljednim visokim standardima nadzora u cijelom SSM-u

ESB-u je povjerena zadaća nadgledanja kako bi osigurao dosljednu primjenu visokih standarda nadzora u skladu sa zahtjevima EU-a, vodeći računa o razmjernosti.

U okviru svojih zadaća nadgledanja koje se odnose na nadzor manje značajnih institucija te radi procjene postojeće situacije na početku rada SSM-a, ESB je izvršio inventuru ključnih tema koje se odnose na nadzor manje značajnih institucija, a koji su 2014. provela nacionalna nadležna tijela. To je obuhvatilo odgovornosti i organizaciju nacionalnih nadležnih tijela, njihove ljudske resurse za nadzor manje značajnih institucija, provedbu aktivnosti na licu mjesta i izvan njega (uključujući donesene nadzorne odluke i mjere), metodologije za procjenu rizika i druge nadzorne prakse.

Premda je 2014. bila jedinstvena godina za nadzor banaka u europodručju (u pogledu uspostave SSM-a i provedbe sveobuhvatne procjene) pa se ne može smatrati potpuno dosljednom osnovom, ta početna provjera nadzornih praksi prije pokretanja SSM-a potvrđuje važnost postizanja zajedničke terminologije i dubljeg razumijevanja nadzornih praksi te razvoja dosljednih pristupa. Značajne razlike uočene su u područjima kao što su:

- broj zaposlenika za pojedinačne nadzirane manje značajne institucije
- broj nadzornih odluka koje se odnose na manje značajne institucije, a koje su donijela nacionalna nadležna tijela (koje upućuju na razlike među nacionalnim nadležnim tijelima u pristupu odlučivanju)
- prosječno trajanje nadzora na licu mjesta u manje značajnim institucijama
- učestalost i vrsta redovitih kontakata s manje značajnim institucijama
- različite metodologije procjene rizika (npr. u pogledu učestalosti, bodovne ljestvice ili metodologije prikupljanja podataka).

Neke od tih različitosti odnose se na privremene faktore, terminološke razlike i različitu prirodu sektora manje značajnih institucija unutar SSM-a, dok druge pak otkrivaju više temeljne razlike u provedbi nadzora na početku rada SSM-a.

Nalazi inventure podupiru nastojanja ESB-a, koja su 2015. već bila u tijeku, radi postizanja sveukupnog cilja SSM-a, a to je primjena dosljednih i visokih standarda nadzora. U 2016. nastavit će se rad s nacionalnim nadležnim tijelima u područjima u kojima je naglašena potreba za konvergencijom, na primjer u razvoju zajedničkog sustava procjene rizika za manje značajne institucije, kao i razmatranje širih aspekata postupka nadzorne provjere i ocjene te pripremanje zajedničkih standarda nadzora u vezi s pitanjima poput nadzora na licu mjesta. Općenitije, nastavlja se rad na kompendiju zajedničkih standarda nadzora i pravnih instrumenata kako bi se osigurala dosljednost u glavnim područjima nadzora manje značajnih institucija koji provode nacionalna nadležna tijela.

2.4.6. Makrobonitetne zadaće

Godina 2015. bila je prva u kojoj je ESB u cijelosti izvršavao svoje ovlasti u području makrobonitetne politike, kako je predviđeno člankom 5. Uredbe o SSM-u. Na temelju tako utvrđenog okvira makrobonitetne politike ESB ima dvije ovlasti:

1. Može primijeniti više zahtjeve za odgovarajuće zaštitne slojeve kapitala od onih koje primjenjuju nacionalna tijela. Također može primijeniti strože mjere u cilju otklanjanja sistemskih ili makrobonitetnih rizika, u skladu s postupcima predviđenim mjerodavnim pravom EU-a. Na primjer, ESB može primijeniti više zahtjeve za banke koji se odnose na: protucikličke zaštitne slojeve kapitala, zaštitne slojeve za sistemski rizik, kapitalni dodatak na sistemski važne institucije, pondere rizika na nekretnine i izloženosti unutar financijskog sektora, ograničenja na velike izloženosti i dodatne zahtjeve za objavu.

2. Nacionalna tijela moraju obavijestiti ESB kada namjeravaju provesti ili izmijeniti neku makrobonitetnu mjeru predviđenu Uredbom o kapitalnim zahtjevima (CRR) ili Direktivom o kapitalnim zahtjevima (CRD IV). ESB tada ocjenjuje planirane mjere i može na njih istaknuti prigovor. Nacionalna tijela razmatraju primjedbe ESB-a prije donošenja svoje konačne odluke. Vrijedi slična obveza obavještanja prema nacionalnim nadležnim tijelima ako ESB odluči primijeniti više zahtjeve.

Upravno vijeće ESB-a u konačnici je odgovorno za donošenje makrobonitetnih odluka tako što će prihvatiti, izjaviti prigovor ili izmijeniti prijedloge odluka Nadzornog odbora. Upravno vijeće također može samoinicijativno zatražiti od Nadzornog odbora da dostavi prijedlog za primjenu viših zahtjeva za makrobonitetne instrumente.

U 2015. Upravno vijeće je procijenilo da ne postoji potreba za donošenjem širokih protucikličkih makrobonitetnih mjera s obzirom na trenutačnu fazu u financijskom ciklusu. Ta je procjena uzela u obzir činjenicu da je u državama europodručja već poduzeto više od 80 makrobonitetnih mjera radi povećanja otpornosti bankovnog sustava i sprečavanja nastanka mogućih neravnoteža, osobito u segmentu nekretnina.

U 2015. nacionalna tijela u 19 država članica SSM-a obavijestila su ESB o 48 makrobonitetnih mjera: 28 obavijesti odnosilo se na protucikličke zaštitne slojeve kapitala, 18 na „ostale sistemski važne institucije” i 2 na uvođenje zaštitnog sloja za sistemski rizik (vidi pregled nacionalnih mjera makrobonitetne politike koji je pružio [Europski odbor za sistemske rizike](#)). U svim državama formalno su uvedeni protuciklički zaštitni slojevi kapitala, ali je njihov koeficijent ostao nula, što podrazumijeva da nema cikličkog utjecaja na akumulaciju kapitala. U gotovo svim slučajevima formalnoj obavijesti prethodila je neformalna obavijest u duhu suradnje ESB-a i nacionalnih tijela. Nakon što je obaviješteno o makrobonitetnim odlukama koje su donijela nacionalna nadležna i imenovana tijela, Upravno vijeće provelo je procjenu mjera u skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe o SSM-u i odlučilo ne istaknuti prigovor na odluke tih tijela.

Kako bi se osiguralo djelotvorno objedinjavanje mikrobonitetnih i makrobonitetnih gledišta i dostava odgovarajućih analitičkih elemenata, Upravno vijeće i Nadzorni odbor raspravljaju o makrobonitetnim pitanjima na zajedničkim sjednicama (Makrobonitetni forum). Tijekom 2015. Makrobonitetni forum tromjesečno je održavao sastanke na kojima je raspravljao o rizicima s kojima se suočava područje SSM-a i pojedinačne države članice SSM-a te o drugim temama koje su važne s makrobonitetnog gledišta.

3. Odobrenja, izvješćivanje o kršenjima, postupci provođenja i izricanja sankcija

Iako izravno nadzire samo značajne kreditne institucije, ESB je nadležno tijelo za sve kreditne institucije u europodručju za izdavanje odnosno oduzimanje odobrenja za rad banaka te za procjenu stjecanja kvalificiranih udjela (što je poznato pod skupnim nazivom „zajednički postupci“). ESB je odgovoran i za procjenu primjerenosti i sposobnosti članova upravnih tijela značajnih kreditnih institucija te za postupke na temelju sustava putovnica. Sve u svemu, znatan dio odluka povezanih s nadzorom europskih banaka odnosi se na postupke odobrenja.

U 2015. ESB-u je upućeno više od 3000 postupaka odobrenja, većina kojih se odnosila na procjene primjerenosti i sposobnosti, s tek skromnim brojem zahtjeva za odobrenje za rad banaka. Uložen je velik trud kako bi se poboljšali postupci u pogledu jednostavnosti i razmjernosti te izradile smjernice politike o nizu pitanja.

ESB je ispunio svoju dužnost da osigura djelotvorne mehanizme kako bi bilo koja osoba mogla izvijestiti o kršenjima mjerodavnog prava EU-a. U 2015. godini zaprimljeno je 79 izvješća o kršenjima, od kojih je 51 spadalo u djelokrug nadzornih zadaća ESB-a. Ta su se izvješća uglavnom odnosila na pitanja upravljanja i izračuna regulatornog kapitala i kapitalnih zahtjeva.

3.1. Odobrenja

3.1.1. Promjene u broju institucija pod izravnim nadzorom ESB-a

ESB je 4. studenoga 2014. počeo izravno nadzirati 120 subjekata koji su u skladu s kriterijima navedenim u članku 6. stavku 4. Uredbe o SSM-u razvrstani kao značajne institucije (tj. institucije koje dosežu određene pragove u pogledu veličine, važnosti za ekonomiju i značajnosti prekograničnih aktivnosti, koje su zatražile ili primaju javnu financijsku pomoć, ili su među tri najznačajnije institucije u pojedinoj državi članici sudionici). Sve ostale institucije definirane su kao manje značajne. Prvi popis značajnih institucija i manje značajnih institucija objavljen je 4. rujna 2014.

Prema Okvirnoj uredbi o SSM-u, status nadziranih subjekata i nadziranih grupa kao značajnih ili manje značajnih mora se preispitati najmanje jednom godišnje. Za godišnju procjenu značajnosti ESB preispituje sve nadzirane grupe koje nisu bile podložne *ad hoc* odluci o značajnosti od prethodne opće procjene kako bi utvrdio: (i) ispunjavaju li još uvijek subjekti trenutačno razvrstani kao značajni odgovarajuće kriterije i (ii) ispunjavaju li sada kriterije subjekti trenutačno razvrstani kao manje značajni. Procjenom se također sagledava trebaju li se uzeti u obzir neke iznimne okolnosti.

U godišnjoj procjeni značajnosti provedenoj 2015. broj banaka i bankovnih grupa pod izravnim nadzorom ESB-a povećao se na 129. [Ažurirani popis nadziranih](#)

subjekata objavljen je na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka 30. prosinca 2015.

Osam subjekata, od kojih su sedam kreditne institucije/bankovne grupe i jedna podružnica, razvrstani su kao značajni na referentni datum 31. prosinca 2014.:

- RCI Banque SA, francuska podružnica banke Barclays Bank plc, Credito Emiliano S.p.A., Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance Plc) i Agence Française de Développement premašili su prag ukupne imovine od 30 milijardi EUR.
- Ukupna imovina banke J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A. premašila je 20 % BDP-a Luksemburga.
- Medifin Holding Limited i Abanka d.d. pripadaju trima najvećim kreditnim institucijama u Malti odnosno Sloveniji.

Nadalje, ESB je primio na znanje da su Deutsche Bank (Malta) Ltd i Unicredit Banka Slovenija d.d. u svojim matičnim državama promijenile status u pogledu veličine. Stoga se oba subjekta više ne ubrajaju među tri najveće kreditne institucije u državi članici sudionici te tako ne ispunjavaju kriterije značajnosti na potkonsolidiranoj razini. Međutim, budući da oba subjekta pripadaju nadziranim grupama koje su razvrstane kao značajne u drugoj državi članici sudionici, oni su i dalje pod izravnim nadzorom ESB-a.

Izravni nadzor gore navedenih institucija koje su nedavno razvrstane kao značajne započeo je između 1. siječnja i 1. veljače 2016. u skladu s datumom pojedinačnih odluka o značajnosti koje su dostavljene odgovarajućim institucijama.

Osim godišnje procjene, početni broj značajnih institucija (120) promijenio se tijekom 2015. uslijed sljedećih događaja:

- Nakon pristupanja Litve europodručju 1. siječnja 2015. tri najveće institucije u toj državi (SEB bankas, Swedbank i DNB bankas) dodane su na popis značajnih institucija koje izravno nadzire ESB.
- Banku Catalunya Banc, S.A. pripojila je banka Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. te stoga više nije razvrstana kao značajna na najvišoj razini konsolidacije ili na samostalnoj osnovi.
- Nakon restrukturiranja u State Street Group došlo je do stvaranja novog značajnog nadziranog subjekta, State Street Europe Holdings S.a.r.l. & Co. KG, uz postojeći State Street Bank Luxembourg S.A.

Valja napomenuti da je u nekim slučajevima postupak restrukturiranja u bankovnoj grupi doveo do stvaranja nove institucije na najvišoj razini grupe koja je razvrstana kao značajna, a da se pri tom ukupan broj značajnih institucija nije povećao.

Ukupno gledajući, nakon spomenutih promjena u broju značajnih institucija ukupna imovina pod izravnim nadzorom i dalje čini oko 82 % ukupne imovine banaka europodručja.

Tablica 7.**Značajne i manje značajne institucije unutar SSM-a**

	Ukupna imovina (u milijardama EUR)	Broj subjekata	
		na konsolidiranoj razini	na pojedinačnoj razini
Značajne institucije	21.818,10	129	1.117
Manje značajne institucije	4.689,10	3.167	3.443
Institucije unutar SSM-a	26.507,20	3.296	4.560

Napomene: ukupna imovina na dan 30. prosinca 2015. s referentnim datumom 31. prosinca 2014. (odnosno 30. lipnja ako su dostupni podatci); broj manje značajnih institucija s referentnim datumom za grupu krajem rujna 2015.

3.1.2. Zajednički postupci (odobrenja za rad i kvalificirani udjeli), procjene primjerenosti i sposobnosti te postupci na temelju sustava putovnica

Velik broj postupaka

U 2015. nacionalna nadležna tijela uputila su funkciji nadzora banaka ESB-a oko 3400 postupaka odobrenja, uključujući 37 zahtjeva za odobrenje za rad, 61 rješenje o oduzimanju odobrenja za rad (uključujući slučajeve prestanka važenja), 137 postupaka stjecanja kvalificiranih udjela, 435 postupaka na temelju sustava putovnica i 2730 imenovanja u upravne i nadzorne odbore (tj. procjene primjerenosti i sposobnosti koje su se odnosile na zahtjeve za rukovoditelje s ugledom, znanjem, vještinama i iskustvom).²⁹ Sve u svemu, znatan dio odluka povezanih s nadzorom europskih banaka odnosi se na postupke odobrenja.

U 2015. Nadzorni odbor i Upravno vijeće prihvatili su ukupno oko 2000 postupaka odobrenja.³⁰ Osim toga, dovršeno je oko 650 postupaka odobrenja koji nisu zahtijevali formalnu odluku ESB-a, uključujući postupke na temelju sustava putovnica, postupke zbog prestanka važenja te postupke zbog pogreške u zahtjevu i zbog povlačenja zahtjeva.³¹

²⁹ Uključujući ograničen broj zahtjeva za dodatne direktorske pozicije (18).

³⁰ Tih 2000 postupaka odobrenja ugrađeno je u 921 pravni akt ESB-a (vidi sliku 1. u odjeljku 1.2.). Neki pravni akti obuhvaćaju više od jednog postupka odobrenja (npr. procjene primjerenosti i sposobnosti nekoliko članova upravnih tijela iste značajne institucije ili stjecanja kvalificiranih udjela u različitim društvima kćerima na temelju jedne transakcije).

³¹ Postupci zbog pogreške u zahtjevu i zbog povlačenja zahtjeva obuhvaćaju sve postupke koje su formalno podnijela nacionalna nadležna tijela, ali koji su iz raznih razloga zatvoreni prije dovršetka na zahtjev nacionalnog nadležnog tijela. Razlozi povlačenja uključuju: (i) pogrešan odabir postupka, (ii) povlačenje zahtjeva od strane podnositelja, (iii) završetak postupka u nadležnosti je nacionalnih nadležnih tijela (npr. negativna odluka o izdavanju odobrenja) i (iv) odabir nekog drugog rješenja (osobito ako se postupak odnosi na planiranu sanaciju), itd.

Tablica 8.Postupci odobrenja upućeni ESB-u³²

Izdavanje odobrenja za rad		Oduzimanje i prestanak važenja		Kvalificirani udjeli		Primjerenost i sposobnost		Postupci na temelju sustava putovnica	
2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.
7	37	5	61	9	137	115	2.730	34	435

Otprilike polovina zajedničkih postupaka (tj. postupci izdavanja/oduzimanja odobrenja i postupci u vezi s kvalificiranim udjelima) upućenih ESB-u odnosili su se na značajne institucije, u većini slučajeva na društva kćeri značajnih institucija, što potvrđuje trend prema pojednostavljenju nekih bankovnih grupa putem unutarnje reorganizacije.

Raspodjela postupaka odobrenja među državama članicama sudionicama bila je prilično nejednaka te je, čini se, djelomice odražavala razlike u strukturi nacionalnih bankovnih tržišta.

Ukupno gledajući, broj zaprimljenih zahtjeva za odobrenje za rad banaka prilično je skroman, premda usporedivi podatci za prethodne godine nisu dostupni. Većina dostavljenih molbi za odobrenje za rad odnosila se na produljenje postojećih odobrenja ili na restrukturiranje postojećih banaka. Svega nekoliko njih odnosilo se na osnutak potpuno nove institucije. Zahtjeva za odobrenje novih banaka koji su se odnosili na tradicionalno bankarstvo općenito je bilo manje, a molbe su se najčešće podnosile za obavljanje povezanih aktivnosti (automobilski ili tehnološki sektor). Nadalje, u 2015. izdano je četiri odobrenja za rad prijelaznim bankama. Mnogi postupci oduzimanja i prestanka važenja uslijedili su nakon spajanja dviju kreditnih institucija unutar iste grupe, pri čemu je integrirani subjekt prestao postojati. U takvim slučajevima većina država članica podnosi zahtjev za prestanak važenja odobrenja za rad integrirane institucije, dok samo nekolicina zahtjeva od ESB-a izričitu odluku o oduzimanju odobrenja.

Postupci odobrenja su poboljšani ...

Obrada postupaka odobrenja zahtjeva pomno ispitivanje, ali ponajviše duboku suradnju između odjela ESB-a Odobrenja i nacionalnih nadležnih tijela, zajedničkih nadzornih timova i Tajništva Nadzornog odbora. Na temelju iskustva stečenog tijekom 2015., procesi i obrasci za upućivanje postupaka ESB-u dodatno su poboljšani nakon promjena uvedenih već 2014.

Pojednostavljen je **postupak utvrđivanja primjerenosti i sposobnosti**, pri čemu je naglasak stavljen na veću djelotvornost i bolje rokove. U pogledu razmjernosti, uvedeni su novi obrasci u kojima se pravi razlika između materijalno značajnih i neznajčajnih društava kćeri značajnih institucija. Nacionalna nadležna tijela sada snose veću odgovornost za materijalno neznajčajna društva kćeri. Također će

³² Napomena: u 2014. obuhvaćeni su samo studeni i prosinac. Nadalje, zaključni datum za 2014. bio je 15. siječnja 2015. Zbog toga se brojevi iz 2014. i 2015. djelomice preklapaju.

preuzeti veću odgovornost za postupke ponovnog imenovanja u svim društvima kćerima. Što se tiče **kvalificiranih udjela**, usuglašen je pojednostavljen pristup unutarnjim reorganizacijama te je uvedena revidirana metodologija za stjecanja posebnih stjecatelja poput fondova rizičnog kapitala, *hedge* fondova i državnih fondova. Nadalje, usklađeni su paralelni postupci koji su se odražavali samo na jednu grupu u nekoliko država članica, što je ESB-u omogućilo donošenje dosljednih odluka.

... ali izazovi su ostali

Unatoč tim naporima, pravodobno rješavanje postupaka odobrenja bilo je izazov. Osobito teško bilo je nositi se s **velikim brojem procjena primjerenosti i sposobnosti**, s jedne strane jer sva društva kćeri značajnih institucija podliježu postupku utvrđivanja primjerenosti i sposobnosti, a s druge strane zbog različitosti primjenjivih pravnih režima. To je, uz ograničene kapacitete, dovelo do postupnog povećanja neizvršenih provjera primjerenosti i sposobnosti. U takvim okolnostima tijekom 2015. provedene su određene mjere, kao što je povećanje osoblja. Te su mjere, uz smanjenje broja podnesenih postupaka krajem 2015., pridonijele smanjenju broja neriješenih predmeta. Ipak, potrebni su daljnji naponi kako bi se njihov broj sveo na prihvatljivu razinu.

U pogledu procjena kvalificiranih udjela i u manjoj mjeri postupaka u vezi s odobrenjima za rad, osobito je bilo teško pridržavati se **kratkim rokovima** za donošenje odluka predviđenih Okvirnom uredbom o SSM-u – 15 dana za kvalificirane udjele i 10 dana za odobrenja za rad. Razdoblje od podnošenja konačnog prijedloga od strane nacionalnih nadležnih tijela do roka za donošenje odluke obično je bilo vrlo kratko, što je stvaralo pritisak na ESB da procijeni konačne prijedloge (također vodeći računa o redovnim odlukama). Slični su pritisci nastali i u slučaju postupaka utvrđivanja primjerenosti i sposobnosti kad nacionalni propisi predviđaju kratke rokove.³³ Zbog toga je Nadzorni odbor prečesto skraćivao rokove za odobrenje. Jačanje suradnje i komunikacije sa svim zainteresiranim stranama tijekom cijelog razdoblja, od početnog upućivanja postupka nacionalnim nadležnim tijelima do podnošenja prijedloga ESB-u, pokazalo se ključnim faktorom u svladavanju vremenskih pritisaka i pridržavanju zakonskih rokova.

Utvrđivanje stajališta politike

U 2015. veliki su naponi također uloženi u izradu smjernica politike o nizu pitanja. Iako su zahtjevi koji proizlaze iz Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV) ugrađeni u nacionalne propise, države članice sudionice i zainteresirane strane različito tumače te odredbe, što potencijalno dovodi do nepodudaranja rezultata. Kako bi se uskladila primjena tih zahtjeva, definirana su stajališta politike i nadzorne prakse na razini europodručja. Zahvaljujući posebnoj mreži stručnjaka, ESB i nacionalna

³³ Oko 10 % odluka o utvrđivanju primjerenosti i sposobnosti (koje su države članice trebale donijeti u određenom roku) nije doneseno u roku predviđenom nacionalnim propisima.

nadležna tijela zajedno su uspjeli utvrditi zajednička stajališta politike SSM-a o nekoliko pitanja, osobito u vezi s procjenama primjerenosti i sposobnosti te procjenom stjecanja kvalificiranih udjela.

Što se tiče postupaka primjerenosti i sposobnosti, između ostaloga, utvrđena su stajališta politike o:

- procjeni kaznenih i administrativnih postupaka koji su u tijeku
- posvećivanju dovoljno vremena obavljanju rukovodeće funkcije
- načinu računanja direktorskih pozicija koje može obnašati član upravljačkog tijela
- objavljivanju i utvrđivanju mogućih sukoba interesa
- procjeni primjerenosti upravnog tijela kao cjeline.

Daljnja stajališta politike dovršena su početkom 2016., osobito u pogledu razgovora s kandidatima, ocjene odgovarajućeg iskustva i kriterija za uvjetna prihvaćanja.

Što se tiče procjene kvalificiranih udjela, izrađene su usklađene smjernice za procjenu predloženih stjecanja kvalificiranih udjela u kreditnim ustanovama od strane stjecatelja koje karakterizira visoka razina složenosti i netransparentnost (**posebni stjecatelji**), kao što su fondovi rizičnog kapitala, *hedge* fondovi i fondovi državnog bogatstva. Kod takvih stjecatelja može biti komplicirano utvrditi konačne stvarne vlasnike kako bi se procijenio njihov ugled. Nadalje, takvi stjecatelji redovito financiraju akviziciju nekom vrstom financijske poluge, što može utjecati na njihovu financijsko zdravlje i stabilnost, kao i na njihovu dugoročnu predanost. Utvrđeno stajalište politike pruža smjernice o tim aspektima.

3.2. Izvješćivanje o kršenjima, provođenje i postupci izricanja sankcija

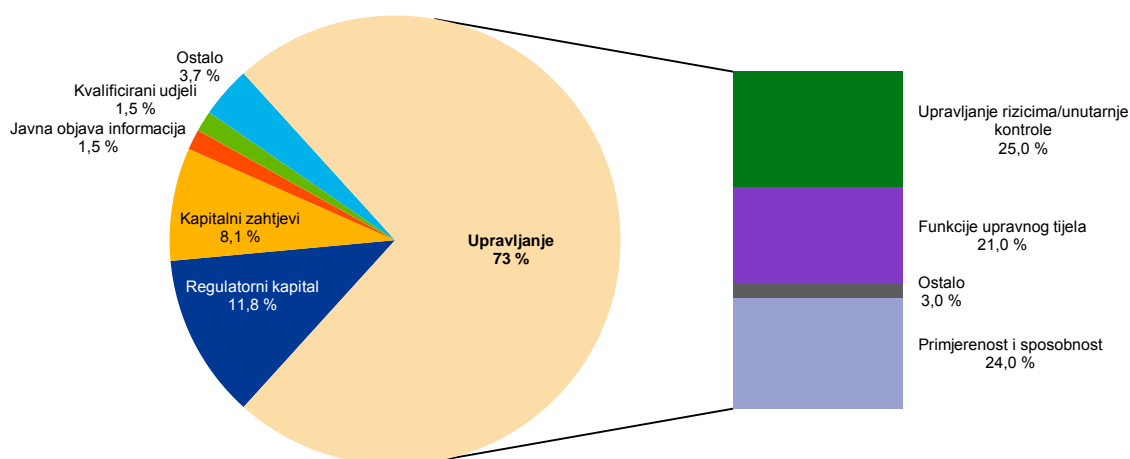
3.2.1. Iskustvo u izvješćivanju o kršenjima u skladu s člankom 23. Uredbe o SSM-u

ESB ima dužnost osigurati uspostavu djelotvornih mehanizama za izvješćivanje od strane bilo koje osobe o kršenjima mjerodavnog prava EU-a. Kako bi ispunio svoju dužnost, ESB je uspostavio mehanizam za izvješćivanje o kršenjima (BRM) koji uključuje **unaprijed strukturiranu mrežnu platformu** koja je dostupna na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka.

U 2015. godini ESB je zaprimio 79 izvješća o kršenjima. Od njih, 60 se odnosilo na navodna kršenja mjerodavnog prava EU-a, od kojih se za 51 smatralo da spada u djelokrug nadzornih zadaća ESB-a. Još devet izvješća o kršenjima spadalo je u djelokrug nadzornih zadaća nacionalnih nadležnih tijela. Preostala kršenja uglavnom su se odnosila na nacionalna pitanja koja nisu povezana s bonitetnim zahtjevima te su stoga izlazila izvan djelokruga BRM-a (npr. zaštita potrošača). Izvješća iz

djelokruga nadzornih zadaća ESB-a ili nacionalnih nadležnih tijela proslijeđena su relevantnim zajedničkim nadzornim timovima ili nacionalnim nadležnim tijelima na odgovarajuće daljnje postupanje. Među najčešćim navodnim kršenjima bila su pitanja u vezi s upravljanjem (73 %) i neodgovarajući izračun regulatornog kapitala i kapitalnih zahtjeva (20 %). Potpuna raščlamba dana je u grafikonu 5. Pitanja povezana s upravljanjem uglavnom su se odnosila na upravljanje rizicima i unutarnje kontrole, funkcije upravnog tijela i zahtjeve za utvrđivanje primjerenosti i sposobnosti. „Upravljanje rizicima i unutarnje kontrole” obuhvaća mehanizme ili postupke koje neki subjekt treba uspostaviti za adekvatno utvrđivanje, upravljanje i izvješćivanje o rizicima kojima je izložen ili bi mogao biti izložen. „Funkcije upravnog tijela” odnosi se na to u kojoj mjeri osobe koje stvarno vode poslove neke institucije – ili one koje su ovlaštene da određuju strategiju, ciljeve i ukupan smjer dotične institucije te nadgledaju i prate postupak odlučivanja uprave – postupaju u skladu sa svojim odgovornostima.

Grafikon 5.
Raščlamba navodnih kršenja po područjima

Povratne informacije o daljnjim aktivnostima zaprimljene od zajedničkih nadzornih timova ili nacionalnih nadležnih tijela u vezi s izvješćima podnesenima od studenoga 2014. pokazuju da su glavne nadzorne mjere bile:

- nadzori na licu mjesta (32 % slučajeva, odnose se na šest nadziranih subjekata)
- zahtjevi za unutarnju reviziju ili unutarnju istragu (17 % slučajeva, odnose se na osam nadziranih subjekata)
- zahtjevi za dokumente ili objašnjenja upućeni subjektu ili optuženoj osobi (17 % slučajeva, odnose se na devet nadziranih subjekata).

3.2.2. Provođenje i izricanje sankcija

Prema Uredbi o SSM-u i Okvirnoj uredbi o SSM-u, raspodjela ovlasti između ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela za provođenje i izricanje sankcija prema kreditnim institucijama ovisi o prirodi navodnog kršenja, odgovornoj osobi i mjeri koju je potrebno donijeti (vidi [Godišnje izvješće 2014.](#)).

U 2015. ESB je pokrenuo jedan postupak sankcioniranja zbog sumnje o kršenjima izravno primjenjivog prava EU-a od strane jednog značajnog nadziranog subjekta. Povrh toga, ESB je uputio dva zahtjeva nacionalnim nadležnim tijelima za pokretanje postupka sankcioniranja u okviru njihovih nacionalnih nadležnosti.

ESB je također pokrenuo jedan postupak provođenja zbog sumnje o kršenju odluke ESB-a u vezi s nadzorom od strane jednog značajnog nadziranog subjekta.

Ti prekršaji na koje se sumnja, a koji su pod istragom, odnose se na upravljanje, velike izloženosti, kapitalne zahtjeve, javnu objavu informacija i obveze izvješćivanja.

Nakon početne faze SSM-a, tijekom koje je pozornost bila usmjerena na stjecanje znanja o bonitetnom stanju nadziranih subjekata, može se očekivati da će stajalište politike ESB-a za sljedeći ciklus dovesti do povećanja primjene ovlasti za provođenje i izricanje sankcija.

4. SSM kao dio europske i svjetske nadzorne arhitekture

Europska i međunarodna suradnja glavni je prioritet nadzora banaka ESB-a. Zbog toga je ESB zaključio više memoranduma o razumijevanju s drugim europskim institucijama poput Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) i Jedinstvenog odbora za sanaciju (SRB). Također je pristupio postojećim memorandumima o razumijevanju između nacionalnih nadležnih tijela unutar SSM-a i nacionalnih nadležnih tijela izvan europodručja. Nadalje, ESB je razvio modalitete usklađivanja i suradnje za odgovarajuće nadzorne kolegije te je sudjelovao u Programu procjene financijskog sektora (FSAP) Međunarodnog monetarnog fonda i u pregledima koje je poduzela EBA.

ESB je također pridonio daljnjem razvoju europskog i međunarodnog regulatornog okvira. Nakon što je postao član Bazelskog odbora za nadzor banaka, sudjelovao je u raznim regulatornim inicijativama. Na europskoj razini ESB je pružao potporu EBA-i u radu na jedinstvenim europskim pravilima. U 2015. napravljen je još jedan važan korak prema regulatornom usklađivanju kad je razmotreno pitanje mogućnosti i nacionalnih diskrecija u Direktivi o kapitalnim zahtjevima (CRD IV) koje je bilo izvor regulatorne rascjepkanosti.

4.1. Europska i međunarodna suradnja

4.1.1. Suradnja s drugim odgovarajućim nacionalnim tijelima i tijelima EU-a te trenutačno stanje u pogledu bliske suradnje

Uspostava SSM-a nipošto nije smanjila važnost suradnje unutar EU-a te je osigurala primjerenu razmjenu informacija i suradnju s drugim nadzornim tijelima EU-a.

ESB je radio i nastaviti će raditi tijekom 2016. na zaključivanju memoranduma o razumijevanju s nacionalnim nadležnim tijelima država članica EU-a izvan europodručja, tržišnim tijelima i institucijama EU-a.

Tijela u europskom sustavu financijskog nadzora

Suradnja s **nacionalnim nadležnim tijelima izvan europodručja** odvija se stalno, u skladu s europskim propisima, a osobito sukladno uvjetima iz Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV).

ESB se također pridružio već postojećim memorandumima o razumijevanju između nacionalnih nadležnih tijela izvan europodručja i onih unutar europodručja. Zbog toga se određene odredbe tih memoranduma primjenjuju na nadzor značajnih institucija.

Sukladno Uredbi o SSM-u, ESB je radio i na obrascu memoranduma o razumijevanju koji će biti dostavljen nacionalnim nadležnim tijelima izvan europodručja za pregovore, a cilj mu je staviti poseban naglasak na nadzor globalnih sistemski važnih institucija.

Dana 13. ožujka 2015. ESB je zaključio memorandum o razumijevanju s EBA-om i drugim tijelima EU-a za nadzor banaka kojim se uspostavlja okvir za razmjenu podataka o glavnim pokazateljima rizika za svaku pojedinačnu banku, a koje EBA prikuplja od nadležnih tijela iz cijelog EU-a. ESB je tako povećao opseg stručne analize i usporedbe banaka izvan europodručja. To će općenito povećati učinkovitost i djelotvornost nadzora u cijelom EU-u.

ESB je radio na memorandumu o razumijevanju s **Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA)** u vezi s njegovom nadzornom funkcijom i funkcijom središnjeg bankarstva, a koji je potpisan 27. siječnja 2016. Što se tiče zadaća u vezi s nadzorom banaka, tim se memorandumom o razumijevanju utvrđuje, između ostaloga, način suradnje tih tijela u obavljanju njihovih zadaća u skladu s pravom EU-a, uključujući zadaće koje se odnose na financijske institucije i tržišta. Osim toga, oba tijela potvrđuju važnost povezanosti sigurnosti i postojanosti kreditnih institucija sa stabilnosti i djelotvornosti financijskog sustava.

U 2015. ESB je također radio – zajedno s ESMA-om – na dovršetku obrasca memoranduma o razumijevanju, koji ESB i **nacionalna tržišna tijela** mogu zaključiti na dobrovoljnoj osnovi kako bi osigurali primjeren nadzor financijskih institucija u skladu s Uredbom o SSM-u i propisima o financijskim tržištima. Obrazac memoranduma o razumijevanju obuhvaća, između ostaloga, teme koje se odnose na razmjenu informacija i suradnju u nadzorima na licu mjesta.

Kolegiji nadzornih tijela

Kolegiji nadzornih tijela stalne su, ali fleksibilne koordinacijske strukture koje okupljaju nadležna tijela uključena u nadzor prekograničnih bankovnih grupa. Kolegiji i dalje igraju važnu ulogu za banke u sklopu SSM-a koje posluju u državama izvan europodručja.

U skladu s člankom 115. Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV), **Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/99** i **Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2016/98** o funkcioniranju kolegija nadzornih tijela, konsolidirajuće nadzorno tijelo i druga nadležna tijela obvezna su imati pisane sporazume o usklađivanju i suradnji radi usmjeravanja rada kolegija nadzornih tijela u redovnom poslovanju i u izvanrednim situacijama.

Za svaku značajnu instituciju za koju je osnovan kolegij nadzornih tijela zajednički nadzorni timovi sastavili su pisane sporazume o usklađivanju i suradnji na temelju zajedničkog obrasca koji je izradila EBA.

Ti sporazumi, između ostaloga, pružaju:

- informacije o ukupnoj strukturi grupe, kao i o članovima i promatračima kolegija
- opis modaliteta razmjene informacija, uključujući postupanje s povjerljivim informacijama i pokazatelje za utvrđivanje ranih znakova upozorenja, potencijalnih rizika i osjetljivosti banaka
- opis okvira za aktivnosti planiranja i usklađivanja nadzora i u okolnostima redovnog poslovanja i u izvanrednim situacijama.

Jedinstveni odbor za sanaciju

U 2015. funkcija nadzora banaka ESB-a počela je suradnju s Jedinstvenim odborom za sanaciju (SRB) (vidi odjeljak 2.2.2.) i nacionalnim sanacijskim tijelima. Mjerodavno pravo EU-a i nacionalno pravo propisuju da ESB i sanacijska tijela razmjenjuju sve informacije potrebne za obavljanje njihovih zadaća. Stoga je SSM uspostavio postupke za razmjenu informacija sa SRB-om i nacionalnim sanacijskim tijelima.

Službenici nadzora banaka ESB-a sudjelovali su na SRB-ovim sjednicama i političkim radionicama visoke razine. Osoblje ESB-a pružalo je potporu u fazi izgradnje SRB-a stručnim znanjem stečenim tijekom uspostave SSM-a. Na primjer, stručnjaci ESB-a sudjelovali su u radu odbora SRB-a i dali doprinos SRB-ovim raspravama o politikama i stručnim radovima, priručnicima i okvirima.

Dana 22. prosinca 2015. ESB i SRB zaključili su bilateralni [memorandum o razumijevanju](#) i utvrdili opća pravila suradnje i razmjene informacija. Time će se izbjeći udvostručavanje u prikupljanju podataka i nepotrebno povećanje tereta bankama u pogledu izvješćivanja. Memorandum o razumijevanju pomoći će izgraditi most između relevantnih stupova bankovne unije.

Bliska suradnja

Države članice EU-a čija valuta nije euro mogu sudjelovati u SSM-u u okviru režima bliske suradnje. Glavni uvjeti za to utvrđeni su člankom 7. Uredbe o SSM-u, a postupovni aspekti predviđeni su u [Odluci ESB/2014/5](#).³⁴

U 2015. nije zaprimljen nijedan formalni zahtjev za blisku suradnju, iako su održane neke neformalne razmjene informacija na tehničkoj razini kako bi se razjasnili aspekti postupka za uspostavu bliske suradnje.

³⁴ Odluka Europske središnje banke od 31. siječnja 2014. o bliskoj suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima država članica sudionica čija valuta nije euro (ESB/2014/5).

4.1.2. Programi procjene financijskog sektora MMF-a

Tijekom razdoblja 2015. – 2018. planirani su programi procjene financijskog sektora (FSAP) Međunarodnog monetarnog fonda za deset država europodručja: Belgiju, Njemačku, Španjolsku, Irsku, Francusku, Italiju, Luksemburg, Nizozemsku, Austriju i Finsku.³⁵ Rad na programima procjene financijskog sektora za Njemačku, Irsku i Finsku započeo je 2015.

Programi procjene financijskog sektora MMF-a sveobuhvatne su i dubinske procjene financijskog sektora neke države te obuhvaćaju tri glavne komponente:

1. utvrđivanje glavnih osjetljivosti i procjenu otpornosti financijskog sektora na teške ali uvjerljive šokove, obično testiranjem otpornosti na stres
2. procjenu okvira politike financijske stabilnosti neke države, posebice mikrobonitetnog i makrobonitetnog regulatornog okvira, i njezina nadzornog okvira te nadzornu praksu, usredotočenu na procjenu pridržavanja bazelskih glavnih načela učinkovitog nadzora banaka
3. ocjenu financijskih sigurnosnih mreža i sposobnosti financijskog sustava za upravljanje financijskim krizama i njihovo rješavanje, s naglaskom na procjenu pridržavanja glavnih elemenata djelotvornih režima sanacije Odbora za financijsku stabilnost koji se odnose na bankovni sektor.

Programi procjene financijskog sektora provode se u pojedinačnim zemljama te stoga nacionalna tijela preuzimaju vodstvo. Ipak, zajedno s nacionalnim tijelima, ESB je snažno uključen u te postupke nadzora u državama europodručja zbog svojih odgovornosti u područjima mikrobonitetnog i makrobonitetnog nadzora banaka.

Glavni ciljevi angažmana ESB-a su:

1. osigurati međusobnu usporedivost država i dosljednost komponente FSAP-a koja se odnosi na bankovni sektor država europodručja
2. u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti sinergije s testiranjima otpornosti banaka u EU-u i europodručju na stres
3. osigurati da se ključna obilježja okvira mikrobonitetnog i makrobonitetnog nadzora banaka koji proizlazi iz uspostave SSM-a precizno odražavaju na nacionalnoj razini i da se u MMF-ovim preporukama definiraju područja u kojima su potrebna daljnja poboljšanja.

Budući da programi procjene financijskog sektora spadaju pod nadzor koji MMF provodi nad pojedinačnim državama, većina rezultata i preporuka i dalje će se upućivati nacionalnim tijelima dotičnih država. Ipak, s obzirom na novu arhitekturu nadzora banaka uspostavljenu u europodručju, one preporuke koje se budu odnosile na funkcioniranje SSM-a upućivat će se ESB-u kako je predviđeno propisima. Kako

³⁵ Te države čine podskup od 29 država čije financijske sektore MMF smatra sistemski važnima i za koje je procjena stabilnosti financijskog sustava u okviru FSAP-a obavezan dio nadzora u skladu s člankom IV. Statuta MMF-a.

bi nadzor i savjeti MMF-a i dalje bili učinkoviti i relevantni, morat će potpuno odražavati novi okvir kreiranja politika i odnosne nadležnosti na razini država članica europodručja odnosno EU-a.

4.1.3. Odbor EBA-e za preglede

U 2015. nadzor banaka ESB-a sudjelovao je u stručnim pregledima na razini EU-a. ESB je član Odbora EBA-e za preglede, čija je zadaća pomagati EBA-i u izvršenju njezina mandata. Odbor za preglede provodi stručne preglede nadzornih aktivnosti koje obavljaju nadležna tijela s ciljem poboljšanja dosljednosti.

U 2015. Odbor EBA-e za preglede izvršio je pregled „Procjene primjerenosti članova upravnog tijela i nositelja ključnih funkcija”. EBA je objavila rezultate 16. lipnja 2015. Odbor za preglede utvrdio je najbolje prakse i područja za poboljšanje nadzornih praksi nadležnih tijela u pogledu procjene primjerenosti rukovoditelja i nositelja ključnih funkcija u kreditnim institucijama.

ESB je također sudjelovao u pregledu provedbe [Provedbene uredbe Komisije \(EU\) br. 680/2014 od 16. travnja 2014. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom \(EU\) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća](#). Cilj je tog pregleda, koji je još uvijek u tijeku, ocijeniti kako nadzorna tijela provode i obavljaju postupak osiguranja kvalitete podataka koje dostavljaju pojedinačne institucije te postupak provedbe izmjena provedbenih tehničkih standarda.

4.1.4. Memorandumi o razumijevanju s državama izvan EU-a

Radi nesmetane suradnje s trećim državama (onima izvan EU-a), ESB je 2015. predložio pristupanje memorandumima o razumijevanju koje su nacionalna nadležna tijela već zaključila s tijelima trećih država. Taj je pristup predviđen člankom 152. Okvirne uredbe o SSM-u kako bi se osigurao kontinuitet nadzornih praksi.

Uz pristanak relevantnih drugih ugovornih strana, koji je dobiven tijekom 2015., ESB je pristupio sporazumima o suradnji koje su nacionalna nadležna tijela postigla s tijelima 38 trećih država.

U 2015. ESB je također radio na nacrtu obrasca memoranduma o razumijevanju koji će biti podastrt za pregovore s prioritarnim trećim državama tijekom 2016.

4.2. Doprinos izradi europskog i međunarodnog regulatornog okvira

4.2.1. Doprinos bazelskom procesu i radu EBA-e na jedinstvenim pravilima

Bazelski odbor za nadzor banaka i Odbor za financijsku stabilnost

Krajem 2014. funkcija nadzora banaka ESB-a postala je članica **Bazelskog odbora za nadzor banaka (BCBS)**. Slijedom toga, tijekom 2015. aktivno je sudjelovala u radu BCBS-a i njegovu nadzornom tijelu, Skupini guvernera središnjih banaka i čelnika nadzora.

Kako je izvijestio šefove država i vlada skupine G20 na sastanku na vrhu u Antalyi u studenome 2015.³⁶, BCBS je tijekom protekle godine ostvario napredak u dovršetku poslijekriznih regulatornih reformi i njihovu usklađivanju s ciljevima na visokoj razini koji se odnose na osjetljivost na rizik, jednostavnost i usporedivost.

Nadzor banaka ESB-a pružio je stručno mišljenje i podatke za tridesetak radnih skupina unutar BCBS-a. Time je koordinirao odjel ESB-a Nadzorne politike u suradnji s kolegama iz glavne uprave ESB-a Makrobonitetna politika i financijska stabilnost te zajedno s nadležnim tijelima i nacionalnim središnjim bankama nekoliko država europodručja, Europskom komisijom i EBA-om, koji svi imaju predstavnike u BCBS-u.

Nedovršene **reforme politike u okviru Basela III** i dalje su bile prioritet nadzora banaka ESB-a, koji je sudjelovao u raspravama koje su dovele do:

- savjetovanja o: (i) predloženim izmjenama standardiziranih pristupa kreditnom riziku i operativnom riziku, (ii) određivanju povezanog donjeg praga kapitala i (iii) paketu reformi radi poboljšanja usporedivosti rizikom ponderirane imovine izračunane na temelju pristupa kreditnom riziku zasnovanom na internim rejting-sustavima
- dovršetka temeljnog pregleda knjige trgovanja (izmijenjeni okvir minimalnih kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik)
- savjetovanja o predloženom tretiranju investicijskih udjela banaka kao odbitka od ukupne sposobnosti pokrića gubitaka
- predstojećeg pregleda, uključujući konačnu kalibraciju, koeficijenta financijske poluge (radi prijelaza na Prvi stup 1. siječnja 2018.)
- savjetovanja o poboljšanju tretmana kapitala za „jednostavne, transparentne i usporedive” sekuritizacije u kapitalnom okviru

³⁶ *Finalising post-crisis reforms: an update, A report to G20 Leaders*, BCBS, studeni 2015., dostupno na: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d344.pdf>

- savjetodavnog dokumenta o upravljanju rizicima, tretmanu kapitala i nadzoru kamatnog rizika u bankovnoj knjizi.

Nadzor banaka ESB-a također je pridonio predstojećem pregledu opsega regulatorne konsolidacije, kao i kontinuiranoj raspravi o mogućoj izmjeni bonitetnog tretmana državnih izloženosti, čemu BCBS pristupa pažljivo, holistički i postupno.

Očekuje se da će BCBS svoj plan reforme politike završiti do kraja 2016. Fokus aktivnosti BCBS-a nastavit će se postupno pomicati na: (i) praćenje pravodobnosti i dosljednosti u provedbi reformi na nacionalnoj razini, osobito putem programa za procjenu regulatorne dosljednosti, i što je važno, njihovih ishoda te (ii) operativna pitanja u vezi s nadzorom, uključujući praćenje učinkovitosti kolegija, uloge Drugog stupa u kapitalnom okviru, prakse u pogledu testiranja otpornosti na stres i korporativno upravljanje. Ta područja pomno prati i nadzor banaka ESB-a te je u njima spreman pojačati svoj angažman.

Važan događaj za funkciju nadzora banaka ESB-a u 2015. odnosio se na njezinu institucijsku zastupljenost u **Odboru za financijsku stabilnost (FSB)**. Na sjednici održanoj 26. ožujka u Frankfurtu, FSB je u plenarnom sastavu odlučio nadzoru banaka ESB-a dodijeliti jedno mjesto u Stalnom odboru za nadzornu i regulatornu suradnju (SRC). Nadzor banaka ESB-a počeo je sudjelovati u radu SRC-a, koji je zadužen za rješavanje ključnih pitanja koja se odnose na financijsku stabilnost i razvoj nadzornih i regulatornih politika (o temama poput „prevelika da bi propala” i rizika koji proizlaze iz tržišnog financiranja) te usklađivanje pitanja s međusektorskim implikacijama koja se javljaju među financijskim tijelima.

Doprinosu radu EBA-e

Na razini EU-a, nadzor banaka ESB-a nastavio je raditi zajedno s EBA-om na zajedničkom cilju jačanja djelotvornog i dosljednog bonitetnog nadzora i regulative u cjelokupnom europskom bankovnom sektoru.

Glavna je zadaća EBA-e izraditi **jedinstvena europska pravila** za bankarstvo kako bi se osigurao skup usklađenih bonitetnih pravila za kreditne institucije u EU-u. EBA također igra važnu ulogu u jačanju konvergencije nadzornih praksi kako bi osigurala usklađenu primjenu bonitetnih pravila. U tu svrhu predstavnici nadzora banaka ESB-a sudjelovali su u oko 50 radnih skupina EBA-e i u njezinu glavnom odboru, Nadzornom odboru EBA-e, u kojem ESB sudjeluje kao član bez prava glasa.

SSM općenito olakšava usklađivanje nadzornih praksi u svim nacionalnim nadležnim tijelima kako bi osigurao dosljednu primjenu jedinstvenih europskih pravila. To se postiže putem zajedničkih nadzornih timova zaduženih za operativni nadzor značajnih institucija i stručnog znanja koji horizontalne funkcije ESB-a pružaju u svim fazama nadzornog ciklusa.

Na području regulative, u 2015. godini EBA je bila najviše usredotočena na Uredbu i Direktivu o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV), Direktivu o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) i Direktivu o sustavima osiguranja depozita.

Sukladno **okviru CRR-a/CRD-a IV**, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. i slijedi bonitetna pravila Basela III, EBA treba izraditi oko 250 dokumenata. U 2015. većina njih odnosila se na kreditni rizik, tržišni rizik, likvidnost i financijsku polugu.

Sukladno BRRD-u, EBA ima mandat donositi smjernice i nacрте regulatornih i provedbenih tehničkih standarda u području **sanacije**, uključujući funkcioniranje sanacijskih kolegija. ESB sudjeluje u Odboru za sanaciju EBA-e, koji je uspostavljen 1. siječnja 2015. i zadužen je za pripremu EBA-inih odluka u tom pogledu.

U području nadzora, EBA je proširila svoju politiku i aktivnosti praćenja u pogledu **konvergencije nadzora u Drugom stupu** te je donijela detaljne smjernice za upravljanje rizicima u Drugom stupu, koje služe kao osnova za metodologiju SREP-a koja se koristi u cijelom SSM-u.

Što se tiče **testiranja otpornosti na stres**, EBA je obvezna, u suradnji s Europskim odborom za sistemske rizike (ESRB), pokrenuti i usklađivati testiranja otpornosti na stres u cijelom EU-u radi procjene otpornosti financijskih institucija na nepovoljna tržišna kretanja. Nadzor banaka ESB-a odgovoran je za: (i) prosljeđivanje uputa relevantnim bankama o tome kako obaviti taj postupak, (ii) postupak osiguranja kvalitete i (iii) pokretanje mjera nadzora.

U tom kontekstu nadzor banaka ESB-a usko surađuje s EBA-om u pripremi idućeg testiranja otpornosti na stres koje će biti provedeno 2016. u cijelom EU-u. Očekuje se da će ishodi tog postupka, uključujući rezultate pojedinačnih banaka, biti objavljeni početkom trećeg tromjesečja 2016., pri čemu će se dovršetak tog postupka uskladiti s godišnjim ciklusom SREP-a.

4.2.2. **Provedba mogućnosti i diskrecija iz CRR-a/CRD-a IV**

Mogućnosti i nacionalne diskrecije u jedinstvenim europskim pravilima: preostala prepreka dovršetku bankovne unije

Uredba i Direktiva o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV) i, općenitije, jedinstvena europska pravila nastoje osigurati jednake uvjete u europskom bankarstvu smanjivanjem opsega regulatornih razlika i neusklađenosti u državama članicama. Izgradnja usklađenog regulatornog okvira ključna je za uspostavu jedinstvenog integriranog bankovnog tržišta; međutim, to je također složena zadaća s tehničkog i političkog stajališta. Zbog toga je zakonodavac državama članicama omogućio određeni stupanj fleksibilnosti – obično preko njihovih nadzornih tijela – u pogledu toga hoće li i kako će primijeniti posebna pravila. Svrha takve fleksibilnosti bila je udovoljiti nacionalnim specifičnostima i različitim nadzornim pristupima u doba kad uspostava jedinstvenog nadzornog tijela još nije bila predviđena (CRR/CRD IV je dovršen 2013.).

Te fleksibilne odredbe, koje se obično nazivaju „**moćnosti i nacionalne diskrecije**”³⁷, kao i nedosljedna provedba odredaba iz CRD-a IV, narušavaju jednake uvjete i ometaju funkcioniranje jedinstvenog tržišta i same bankovne unije. Što se tiče mogućnosti i nacionalnih diskrecija, njihova prethodna upotreba na nacionalnoj razini dovela je do neujednačene i u mnogim slučajevima nedovoljno stroge primjene odredaba CRR-a/CRD-a IV u svim državama europskog područja.

To ima negativne posljedice ne samo na kreditne institucije i nadležna tijela, nego i na druge važne dionike poput analitičara i investitora. Na primjer, neujednačenost se odražava na usporedivost stopa navedenih u izvješćima te izaziva neizvjesnost u pogledu stvarnih kapitalnih i likvidnosnih pozicija banaka. Također utječe na usklađenost nadzornih odluka iz Drugog stupa, osobito zbog znatnih nepodudaranja u nacionalnoj provedbi prijelaznih odredaba o kapitalu.

Uspostava jedinstvenog europskog nadzornog tijela omogućava jačanje integracije putem nadzornih mjera i usklađenu primjenu mogućnosti i nacionalnih diskrecija u svim državama članicama sudionicama. Uredba o SSM-u kao primarni cilj navodi „sigurnost i pouzdanost kreditnih institucija i stabilnost financijskog sustava [...], uz puno poštovanje i dužnu pažnju prema jedinstvenosti i cjelovitosti unutarnjeg tržišta utemeljenog na jednakom postupanju prema kreditnim institucijama kako bi se spriječila regulatorna arbitraža.” Izvršavanje tog mandata podrazumijeva uspostavu jednakih uvjeta za sve banke sudionice SSM-a.

Mogućnosti i nacionalne diskrecije utvrđene CRR-om/CRD-om IV utječu na sva područja bonitetnog okvira i pokrivaju vrlo širok raspon tretmana: mnoge se odnose na definiciju regulatornog kapitala i kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i tržišni rizik, ali postoje i druge važne odredbe koje se odnose na velike izloženosti, likvidnost i modalitete upravljanja institucija.

Pokretanjem projekta o mogućnostima i nacionalnim diskrecijama, ESB nastoji riješiti upravo te posljedice i jačati usklađivanje i integraciju bankovnog sustava, što je potpuno u skladu s njegovim mandatom.

Projekt o mogućnostima i nacionalnim diskrecijama

Hitnost pokretanja tog projekta posebno je istaknuta u **sveobuhvatnoj procjeni iz 2014.**, tijekom koje je određeno da je usklađivanje mogućnosti i nacionalnih diskrecija prioritetno pitanje kojim se SSM mora pozabaviti. Nakon ispitivanja utjecaja prijelaznih prilagodbi na nacionalnoj razini, većina kojih su razvrstane kao mogućnosti i nacionalne diskrecije, a odnose se na definicije regulatornog kapitala iz CRR-a, sveobuhvatna procjena je pokazala da je na dan 1. siječnja 2014. redovni osnovni kapital u svim bankama europskog područja iznosio 126,2 milijarde EUR,³⁸

³⁷ Ne postoji obvezujuća definicija mogućnosti i nacionalnih diskrecija. Prema EBA-inom sažetku, „mogućnost” se odnosi na situaciju u kojoj nadležna tijela ili države članice imaju mogućnost izbora o tome kako će se pridržavati određene odredbe, pri čemu mogu odabrati neku od niza mogućnosti predviđenih u pravu EU-a, dok se „nacionalna diskrecija” odnosi na situaciju u kojoj nadležna tijela ili države članice imaju mogućnost izbora o tome hoće li ili neće primijeniti određenu odredbu.

³⁸ Ovaj iznos obuhvaća i prijelazne mogućnosti i nacionalne diskrecije i druge prijelazne odredbe.

prijelazne prilagodbe poboljšale su prosječnu³⁹ stopu redovnog osnovnog kapitala značajnih institucija za 1,5 % rizikom ponderirane imovine. Međutim, učinak prilagodbi bio je neujednačen i razlikovao se od države do države⁴⁰, čime su narušeni jednaki uvjeti poslovanja. Projekt je također poduprla Euroskupina, koja je 24. travnja 2015. pozvala ESB da usuglasi napore oko mogućnosti i nacionalnih diskrecija kako bi se što brže postigli jednaki uvjeti poslovanja unutar bankovne unije.

Nacionalna nadležna tijela sudjelovala su u radu ESB-a koji je obuhvaćao sljedeća tri koraka: (i) mapiranje opsega mogućnosti i nacionalnih diskrecija, (ii) oblikovanje preporuka u pogledu politike i posebnih zahtjeva za svaku mogućnost i nacionalnu diskreciju i (iii) provedbu dogovorene politike.

Opseg projekta o mogućnostima i nacionalnim diskrecijama

Na temelju učestalih obilježja 167 do sada utvrđenih mogućnosti i nacionalnih diskrecija, odredbe su razvrstane prema skupu kriterija. Najvažniji kriteriji su:

- zakonski tekst u kojem se nalaze
- subjekt kojem je mogućnost ili diskrecija odobrena (npr. država članica, nadležno tijelo ili oboje)
- modalitet primjene, odnosno može li se mogućnost ili nacionalna diskrecija koristiti *ex ante* na općenit način i primjenjivati na sve institucije, ili je potrebna procjena od slučaja do slučaja koja se temelji na specifičnostima pojedine institucije.

U konačnici, ESB je razmotrio **122 mogućnosti i nacionalne diskrecije odobrene nadležnim tijelima**, koje spadaju u neposrednu nadležnost ESB-a, usredotočivši se isključivo na značajne institucije, i to na općoj osnovi i od slučaja do slučaja. Među njima je 12 mogućnosti i nacionalnih diskrecija iz Delegiranog akta o zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost⁴¹ koje su uključene ne samo zbog toga što su povezane s odredbama o likvidnosti iz CRR-a, nego i radi zadovoljavanja operativnih potreba ESB-a nakon što se Delegirani akt počeo primjenjivati 1. listopada 2015.

³⁹ Za izračun se koristi ponderirani prosjek.

⁴⁰ Nacionalna pravila treba shvaćati kao minimalnu dinamiku kojom banke trebaju dokinuti prijelazna pravila. Stoga bi, čak i unutar neke države, banke mogle imati određena diskrecijska prava u pogledu načina na koji primjenjuju prijelazna pravila.

⁴¹ Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/61 od 10. listopada 2014. o zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost.

Slika 5.

Opseg projekta o mogućnostima i nacionalnim diskrecijama (OND)

Nadležnost	Opseg	Neki primjeri	
Nadležno tijelo [119 OND]	Sve banke (opća odluka) [44 OND]	Prijelazne OND u vezi s kapitalom, definicija neispunjavanja obveza, tretman izloženosti subjektima iz javnog sektora	Fokus projekta: 110 OND nadležnih nacionalnih tijela iz CRR-a/CRD-a IV + 12 OND iz Delegiranog akta o zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost
	Od slučaja do slučaja (pojedinačna odluka) [66 OND]	Izuzeća od likvidnosnih i kapitalnih zahtjeva na pojedinačnoj razini i izrada zajedničkih specifikacija, povlašteni tretman za likvidnosne zahtjeve	
	Makrobonitetne [9 OND]		
Države članice [36 OND]	Sve banke (opća odluka) [36 OND]	[nisu unutar opsega projekta o OND]	
Ukupno: 155 (+ 12 OND iz Delegiranog akta o zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost → 167)			Ukupno: 122 (+ 45 izvan opsega → 167)

Oblikovanje politike i analiza utjecaja

Drugi korak u oblikovanju bonitetne politike – koji je povjeren Skupini na visokoj razini sastavljenoj od zamjenika članova Nadzornog odbora, koja je na taj način imala koristi od intenzivne suradnje ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela – temeljio se na vodećim načelima visoke razine. **Opreznost** je bila temeljno načelo za utvrđivanje politike ESB-a, jer konvergencija prema najnižem standardu ne bi bila prihvatljiva iz razloga financijske stabilnosti. U skladu s ciljevima bankovne unije i načelom opreznosti, promicalo se otvoreno i integrirano bankovno tržište.

Također se razmatralo pridržavanje **međunarodnih standarda nadzora**, osobito globalnih standarda koji proizlaze iz Bazelskog odbora za nadzor banaka i europskih standarda koje je izradila EBA. Iako su se poštovali odgovarajući standardi Bazelskog odbora i EBA-e, određena odstupanja bila su dopuštena, uglavnom kako bi se omogućio lakši prijelaz na novi režim. U slučaju kad bazelski standardi nisu pružali posebne smjernice ili su nudili alternativne načine provedbe, prednost je dana primjereno konzervativnom pristupu u skladu s načelom opreznosti.

Razvoj politike također je podupiralo načelo **jednakog postupanja**, prema kojem se ista pravila trebaju primjenjivati na isti posao i iste rizike, iako treba uzeti u obzir i neke slučajeve kada drukčije postupanje može biti opravdano. Poštivanje ovog načela igra važnu ulogu u unapređivanju financijske integracije. Važno je istaknuti da su se pomno pratila legitimna očekivanja sudionika na tržištu odnosno očekivanja koja su proizašla iz prethodnih odluka nacionalnih tijela.

Za sve mogućnosti i nacionalne diskrecije unutar opsega projekta ESB je proveo temeljitu analizu prethodne nacionalne primjene i prakse, uključujući kvantitativnu studiju utjecaja za odabrane odredbe. Nacionalna nadležna tijela u velikoj su mjeri sudjelovala u ovom poslu te je postignut dogovor o 122 mogućnosti i nacionalne diskrecije.

U nekim slučajevima bit će potrebna daljnja analiza na razini EBA-e, Europske komisije i Bazelskog odbora kako bi se uzela u obzir buduća europska i međunarodna kretanja.

Provedba politike o mogućnostima i diskrecijama

Nakon što je Nadzorni odbor odobrio sadržaj politike ESB-a, započet je rad na trećem koraku, odnosno provedbi dogovorene politike. Mogućnosti i diskrecije podijeljene su između nacrtu **uredbe** i **vodiča** prema njihovu modalitetu primjene (općem ili od slučaja do slučaja). Trideset i pet općih mogućnosti i diskrecija sadržanih u paketu CRD-a IV i Delegiranom aktu o zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost izravno će se ostvarivati na temelju zakonski obvezujuće i izravno primjenjive uredbe ESB-a. ESB je u vodiču zauzeo poseban pristup o još 82 mogućnosti i diskrecije, uključujući one koje su primjenjive od slučaja do slučaja.⁴² Nacrt uredbe i vodič upućeni su na javno savjetovanje tijekom studenoga i prosinca 2015. Na kraju, nakon što je uzet u obzir ishod savjetovanja, ESB ih je donio u ožujku 2016. Uredba će se početi primjenjivati u listopadu 2016.

Daljnji rad na mogućnostima i diskrecijama

Po završetku prve faze projekta, u 2016. pokrenuta je **druga faza** radi dovršetka rada na mapiranju i politici, a obuhvatila je manji skup odredaba nižeg prioriteta nego prva faza, odnosno one na kojima je bio potreban dodatni rad.⁴³ Nadzor banaka ESB-a također procjenjuje u kojoj se mjeri mogućnosti i nacionalne diskrecije mogu provoditi za **manje značajne institucije** – nakon potrebnih prilagodbi u skladu s njihovim specifičnostima – kako bi se dodatno osigurali jednaki uvjeti u cijelom SSM-u. Naposlijetku, buduće aktivnosti koje će se poduzeti u suradnji s Europskom komisijom i mjerodavnim nacionalnim tijelima odnose se na mogućnosti i nacionalne diskrecije koje se ostvaruju na temelju **nacionalnog zakonodavstva**, a koje su i dalje bitan izvor asimetričnosti u nadzornom postupanju u cijelom europodručju.

4.2.3. Otvorena pitanja u regulatornom usklađivanju

Rad na mogućnostima i diskrecijama značajan je korak prema usklađenom regulatornom okviru u europodručju. Ipak, europska regulativa nije ujednačena koliko bi trebala biti.

Čini se da postoje dva glavna izvora rascjepkanosti. Prvi je izvor **prenošenje Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV) u nacionalno zakonodavstvo**. Budući da je CRD IV direktiva, države članice mogu slobodno odlučiti kako će

⁴² Pet preostalih mogućnosti i diskrecija izostavljeno je iz nacrtu pravnih instrumenata jer se ESB suzdržava od njihove primjene.

⁴³ Odredbe na kojima je potreban dodatni rad uključuju odjeljak III. Vodiča o mogućnostima i diskrecijama ESB-a.

ugraditi europska pravila u nacionalno zakonodavstvo. Zbog toga je nekoliko odredaba CRD-a IV različito preneseno u zakonodavstvo država europodručja. To svakako nije problem samo po sebi dokle god te razlike vuku korijen iz rizika specifičnih za pojedinu državu. Međutim, postoje mnoge neopravdane razlike.

Drugi su izvor regulatorne rascjepkanosti **nadzorne ovlasti predviđene nacionalnim pravom** koje nisu izričito spomenute u CRD-u IV. Tu se postavlja pitanje može li ESB kao europska institucija izravno provoditi takve nadležnosti. Dosad je na to pitanje odgovoreno samo u pojedinačnim slučajevima. Sad kad je uspostavljen nadzor nad europskim bankama potreban je dosljedniji pristup.

Mnoge razlike u nacionalnim zakonodavstvima više se ne mogu opravdati. U članku 1. Uredbe o SSM-u od ESB-a se zahtijeva da provodi bonitetni nadzor „uz puno poštovanje i dužnu pažnju prema jedinstvu i cjelovitosti unutarnjeg tržišta”. U tom se članku također spominje „jednako postupanje prema kreditnim institucijama kako bi se spriječila regulatorna arbitraža”. Rascjepkani regulatorni okvir otežava ESB-u ispunjavanje tih zahtjeva.

I još uvijek se stvaraju nove razlike. Neki nacionalni zakonodavci neobvezujuće nadzorne prakse pretvaraju u obvezujuće pravne akte, čime još više otežavaju ESB-u usklađivanje tih praksi. Nedavni primjer je njemački zakon o sanaciji banaka. Taj zakon daje ovlasti Ministarstvu financija da donosi propise u područjima poput unutarnjeg upravljanja i upravljanja rizicima (Ministarstvo financija za sada se nije koristilo tim ovlastima).

U nacionalnim propisima o bankarstvu donesenima nakon uspostave SSM-a trebale bi se na odgovarajući način uzeti u obzir nove odgovornosti ESB-a radi lakšeg usklađivanja nadzornih praksi u bankovnoj uniji.

5. Izvješćivanje o proračunskoj potrošnji

Uredbom o SSM-u predviđeno je da ESB mora imati na raspolaganju dostatna sredstva za učinkovito provođenje svojih nadzornih zadaća. Njome se također zahtijeva da se ta sredstva pokrivaju putem naknade za nadzor koju plaćaju subjekti podložni nadzornim zadaćama ESB-a.

Rashodi za nadzorne zadaće posebna su stavka u proračunu ESB-a, kako je propisano Uredbom o SSM-u. Proračunske ovlasti ESB-a povjerene su Upravnom vijeću. To tijelo donosi godišnji proračun ESB-a na prijedlog Izvršnog odbora nakon savjetovanja s predsjednikom i potpredsjednikom Nadzornog odbora o pitanjima koja se odnose na nadzor banaka. U pitanjima koja se odnose na proračun Upravnom vijeću pomaže Odbor za proračun (BUCOM) koji se sastoji od članova iz svih nacionalnih središnjih banaka Eurosustava i ESB-a. BUCOM ocjenjuje izvješća ESB-a o planiranju i praćenju proračuna te o tome izravno izvješćuje Upravno vijeće.

5.1. Rashodi za 2015.

Rashodi ESB-a za provedbu zadaća u vezi s nadzorom prvenstveno se sastoje od izravnih izdataka [ESB-ovih glavnih uprava za nadzor banaka i Tajništva Nadzornog odbora](#). Nadzorna funkcija također se oslanja na zajedničke službe u okviru postojećih funkcija ESB-a, uključujući poslovni prostor, upravljanje ljudskim potencijalima, administrativne službe, proračun i kontroling, odnose s javnošću, računovodstvo, pravne poslove, unutarnju reviziju, statistiku i informacijsku tehnologiju. Povezani izdatci uvršteni su u proračun ESB-a te su prikazani kao zasebna stavka.

U travnju 2015. Upravno vijeće donijelo je Odluku [ESB-a o iznosu koji će se naplatiti putem naknada za nadzor](#) u 2015. Tom su odlukom godišnji rashodi za zadaće u vezi s nadzorom banaka u 2015. procijenjeni na 296,0 milijuna EUR.⁴⁴ Na kraju 2015. rashodi ESB-a za zadaće u vezi s nadzorom banaka iznosili su 277,1 milijun EUR, odnosno 6 % manje od predviđenih godišnjih rashoda, čime je ostvaren višak od 18,9 milijuna EUR u usporedbi s iznosom obračunatim 2015. U skladu s primjenjivom uredbom, taj će se višak u cijelosti oduzeti od ukupnog iznosa koji će se naplatiti u 2016.⁴⁵

Kako je objašnjeno u poglavlju 1.3., Upravno vijeće odlučilo je povećati resurse za nadzorne aktivnosti ESB-a u 2016. To će, zajedno s mjerama usmjerenima na posebna područja koja zahtijevaju dodatni nadzor, kako je navedeno u dokumentu pod nazivom „[Nadzor banaka ESB-a: Prioriteti SSM-a 2016.](#)”, dovesti do povećanja

⁴⁴ Odluka (EU) 2015/727 Europske središnje banke od 10. travnja 2015. o ukupnom iznosu godišnjih naknada za nadzor za prvo razdoblje za koje se plaća naknada i za 2015. (ESB/2015/17).

⁴⁵ Članak 9. Uredbe (EU) br. 1163/2014 Europske središnje banke od 22. listopada 2014. o naknadama za nadzor (ESB/2014/41).

ukupnih rashoda za nadzor banaka u 2016. Zbog toga će se ESB-ovi ukupni godišnji rashodi za nadzor moći ustaliti tek u srednjoročnom razdoblju.

Tablica 9.
Troškovi nadzorne funkcije u 2015.

	Stvarni rashodi 2015. (u milijunima EUR)	Predviđeni rashodi 2015. (u milijunima EUR)	Stvarni rashodi 2014. (u milijunima EUR)
Plaće i naknade	141,3	151,7	68,9
Najamnina i održavanje zgrade	25,5	22,6	13,2
Ostali operativni rashodi	110,3	121,8	74,8
Ukupni rashodi po osnovi zadaca nadzora banaka	277,1	296,0	156,9

5.1.1. Plaće i naknade

Plaće i naknade obuhvaćaju sve rashode vezane uz plaće, uključujući prekovremeni rad, dodatke na plaću i troškove koji se odnose na naknade nakon prestanka zaposlenja, za nadzorno osoblje i osoblje zajedničkih službi.

Stvarni rashodi za plaće i naknade 2015. iznose 141,3 milijuna EUR, odnosno 93 % predviđenih rashoda, te čine 51 % ukupnih rashoda za zadace nadzora banaka. Razlika od 10,4 milijuna EUR između predviđenih i stvarnih rashoda može se u velikoj mjeri objasniti nižom prosječnom stopom popunjenosti radnih mjesta od predviđene. Na dan 31. prosinca 2015. bilo je popunjeno oko 96 % radnih mjesta u vezi s nadzorom banaka.

Može se očekivati porast rashoda povezanih s plaćama i naknadama zbog odluke Upravnog vijeća da poveća resurse za nadzorne aktivnosti ESB-a u 2016., kako je objašnjeno u poglavlju 1.3.

5.1.2. Najamnina i održavanje zgrade

Na kraju 2015. stvarni rashodi za najamninu i održavanje zgrade, uključujući amortizaciju imovine koja se odnosi na poslovne prostorije, iznosili su 25,5 milijuna EUR, odnosno 113 % planiranih rashoda. Stvarni rashodi, u visini od 2,9 milijuna EUR iznad planiranih, prvenstveno se objašnjavaju porastom amortizacijskih troškova za ulaganja u poslovne prostorije.

Tijekom 2015. renovirane su poslovne prostorije u Eurotoweru u koje će se preseliti funkcija nadzora banaka ESB-a. Sadašnjim vremenskim rasporedom projekta predviđeno je da će preseljenje biti dovršeno do sredine 2016. Zbog toga se, zajedno s planiranim povećanjem broja nadzornog osoblja, kako je prethodno navedeno, u 2016. može očekivati povećanje troškova najamnine i poslovnih prostorija.

5.1.3. Ostali operativni rashodi

Kategorija „Ostali operativni rashodi” obuhvaća troškove savjetovanja, IT usluga, statističkih usluga, amortizacije dugotrajne materijalne imovine (osim poslovnih prostorija), službenih putovanja i osposobljavanja.

Ukupno gledajući, izvršenje proračuna u ovoj kategoriji ispod je rashoda predviđenih u travnju 2015., koji su iznosili 110,3 milijuna EUR, što je stopa potrošnje od 91 %. To je uglavnom bila posljedica promjene prioriteta kako bi se resursi usmjerili na nadzornu podršku hitnim zadaćama koje su se odnosile na financijsku stabilnost, zbog čega su troškovi putovanja i osposobljavanja te povezani troškovi bili niži. Niža prosječna stopa popunjenosti radnih mjesta od predviđene također je pridonijela manjoj potrošnji od planirane.

Stvarni troškovi u 2015. uključuju vanjske suradnike angažirane za ESB-ovu nadzornu podršku zadaćama koje su se odnosile na financijsku stabilnost, odnosno sveobuhvatnu procjenu grčkih značajnih institucija, redovnu sveobuhvatnu procjenu 2015. i provedbu nadzora na licu mjesta, što je sve detaljno objašnjeno u poglavlju 2.

5.2. Okvir naknada za nadzor: studeni 2014. – prosinac 2015.

Zajedno s Uredbom o SSM-u, [Uredba o naknadama za nadzor ESB-a](#) tvori pravni okvir u skladu s kojim ESB ubire godišnju naknadu za nadzor na ime svojih rashoda nastalih u vezi s nadzornim zadaćama. Uredbom o naknadama utvrđuje se metodologija za: (i) određivanje ukupne visine godišnje naknade za nadzor, (ii) izračun iznosa koji će plaćati svaka nadzirana banka i (iii) naplatu godišnje naknade za nadzor.

U 2015. ESB je po prvi put svim nadziranima institucijama poslao pojedinačne obavijesti o naknadi za stvarne troškove koji su nastali u studenome i prosincu 2014. (imajući u vidu da je ESB preuzeo operativnu odgovornost za nadzor banaka u studenome 2014.) te u cijeloj 2015. godini.

5.2.1. Ukupan naplaćeni iznos

Naknade koje je ESB naplatio za troškove bonitetnog nadzora bankovnog sektora europodručja u razdoblju 2014. – 2015. ukupno su iznosile 326 milijuna EUR.

Od toga:

- 30 milijuna EUR za troškove nastale u posljednja dva mjeseca 2014., kako je objavljeno u Godišnjem financijskom izvještaju ESB-a za 2014.
- 296 milijuna EUR na ime očekivanih rashoda za cijelu 2015. godinu, o čemu je ESB izvijestio u travnju 2015.

Iznos koji se naplaćuje putem godišnjih naknada za nadzor dijeli se na dva dijela, s obzirom na status nadziranog subjekta (značajan ili manje značajan), te odražava različite stupnjeve nadzorne kontrole ESB-a. Ta se podjela određuje na temelju troškova poslovnih područja ESB-a zaduženih za nadzor značajnih subjekata odnosno onih koji nadgledaju nadzor manje značajnih subjekata.

Tablica 10.
Naknade za nadzor

	Stvarni prihod 2015. (u milijunima EUR)	Ukupan iznos naplaćen 2015. (u milijunima EUR)	Ukupan iznos naplaćen 2014. ⁴⁶ (u milijunima EUR)
Naknade za nadzor	277,1	296,0	30,0
<i>od čega:</i>			
Naknade od značajnih subjekata odnosno značajnih grupa	245,6	264,1	25,6
Naknade od manje značajnih subjekata odnosno manje značajnih grupa	31,5	31,9	4,4
Ukupan prihod po osnovi zadaća nadzora banaka	277,1	296,0	30,0

Višak od 18,9 milijuna EUR na osnovi razlike između stvarnih rashoda nastalih u 2015. i iznosa naplaćenog za 2015., kao što je objašnjeno u odjeljku 5.1., u cijelosti će se oduzeti od ukupnog iznosa koji će se naplatiti u 2016. te će se raspodijeliti na kategorije značajnih institucija i manje značajnih institucija prema stvarnim troškovima u 2015. raspoređenim na odgovarajuće funkcije.

5.2.2. Pojedinačne naknade za nadzor

Na razini banaka, naknade se izračunavaju prema važnosti i profilu rizika banke na temelju godišnjih faktora naknade koje dostavljaju sve nadzirane banke s referentnim datumom 31. prosinca prethodne godine. Naknada za nadzor izračunana za svaku banku naplaćuje se putem godišnjih uplata u posljednjem tromjesečju svake financijske godine.

Naknada za nadzor određuje se na najvišoj razini konsolidacije unutar država članica koje sudjeluju u SSM-u. Ona je zbroj najnižeg sastavnog dijela naknade za sve banke, koji se temelji na 10 % iznosa koji se naplaćuje⁴⁷, i promjenjivog sastavnog dijela naknade za dodjelu preostalog dijela od 90 % iznosa koji se naplaćuje.

Za izračun godišnje naknade za nadzor koja se plaća 2015. za svaki nadzirani subjekt i svaku nadziranu grupu, obveznici naknade do 1. srpnja 2015. dostavili su nacionalnim nadležnim tijelima podatke o faktorima naknade s referentnim datumom 31. prosinca 2014. ESB je 30. srpnja 2015. obveznicima naknade dao na uvid dostavljene podatke o faktorima naknade te ih pozvao da u roku od pet radnih dana

⁴⁶ Za 2014. ESB je putem naknada za nadzor naplatio svoje troškove nadzora banaka za razdoblje od studenoga 2014. kad je preuzeo svoje nadzorne zadaće.

⁴⁷ Za najmanje značajne banke, s ukupnom imovinom koja ne premašuje 10 milijardi EUR, najniži sastavni dio naknade je prepolovljen.

dostave primjedbe ako smatraju da su podatci netočni. ESB je nakon toga izračunao pojedinačnu naknadu za svaku banku i bankovnu grupu.

Slika 6.

Što određuje promjenjivi sastavni dio naknade?

Godišnje naknade za nadzor koje se plaćaju 2015. u velikoj su se mjeri podudarale s okvirnim procjenama koje je ESB iznio na javnom savjetovanju početkom 2014. U skladu s prethodnom analizom utjecaja, gotovo 50 % značajnih subjekata bilo je obvezno platiti godišnju naknadu za nadzor u rasponu od 700 000 EUR do 2,0 milijuna EUR za cijelu 2015. godinu. Slično tomu, za manje značajne institucije prethodna analiza utjecaja pokazala je da će gotovo 75 % njih plaćati naknadu u iznosu manjem od 7000 EUR; prema izračunu godišnje naknade za 2015. godinu, 70 % nadziranih subjekata spadalo je u taj raspon.

Kao što je objašnjeno u poglavlju 3.1., ESB je odobrio više izmjena u stanju pojedinačnih banaka. Sukladno članku 7. Uredbe o naknadama, sljedeće promjene u

odnosu na nadzirani subjekt na najvišoj razini konsolidacije zahtijevaju izmjenu pojedinačne naknade za nadzor:

- promjena u nadzornom statusu nadziranog subjekta, odnosno subjekt je prerezvrstan iz značajnog u manje značajnog i obrnuto
- odobren je novi nadzirani subjekt
- postojeće odobrenje je ukinuto.

U tim slučajevima, kako bi se nadziranom subjektu izdao povrat ili zahtjev za nadoplatu naknade, ESB će donijeti novu odluku o naknadi za nadzor.

Nakon izdavanja obavijesti o naknadama za nadzor, ESB-u je upućen malen broj zahtjeva za izmjenama predviđenih odredbama članka 7. Iznosi koji su isplaćeni ili naplaćeni u skladu s tom odredbom u cijelosti će se oduzeti od ukupnog iznosa koji će se naplatiti.

5.2.3. Početak izdavanja računa i naplate naknada

U listopadu 2015. ESB je nadziranim subjektima izdao dva skupa obavijesti o naknadama za nadzor. Jedan skup obavijesti o naknadama obuhvatio je stvarne rashode nastale u posljednja dva mjeseca 2014., kao što je objavljeno u Godišnjem financijskom izvještaju ESB-a za 2014., dok su drugim skupom predviđeni rashodi za cijelu 2015. godinu.

Obavijest o naknadama izdana nadziranoj grupi obuhvaća naknade za nadzor za cijelu grupu. Zasebne obavijesti o naknadama izdaju se za nadzirane samostalne subjekte koji nisu dio nijedne nadzirane grupe.

Do kraja prosinca 2015. ESB je naplatio više od 99 % naknada koje ubire za obavljanje zadaća nadzora banaka. ESB poduzima sve potrebne mjere za naplatu neplaćenih iznosa od nadziranih subjekata. U tekućem razdoblju za koje se plaća naknada ESB je od nadziranih subjekata naplatio kamate u iznosu od 0,05 milijuna EUR zbog kašnjenja u plaćanju naknade za nadzor. Kako je predviđeno Uredbom o naknadama, taj će se iznos uzeti u obzir pri utvrđivanju ukupnog iznosa koji će se naplatiti 2016.

Više informacija o [naknadama za nadzor](#) dostupno je na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka. Te se stranice redovito nadopunjuju korisnim i praktičnim informacijama te se objavljuju na svim službenim jezicima EU-a.

6. Pravni instrumenti koje je ESB donio u vezi s nadzorom banaka

U sljedećoj tablici navedeni su pravni instrumenti u vezi s nadzorom banaka koje je ESB donio 2015. te objavio u *Službenom listu Europske unije* i na mrežnim stranicama ESB-a. Ona obuhvaća pravne instrumente donesene sukladno članku 4. stavku 3. Uredbe (EU) br. 1024/2013 i druge odgovarajuće pravne instrumente.

Uredbe ESB-a

Broj	Naziv
ESB/2015/13	Uredba (EU) 2015/534 ESB-a od 17. ožujka 2015. o izvješćivanju o nadzornim financijskim podacima (SL L 86, 31.3.2015., str. 13)

Pravni instrumenti ESB-a osim uredaba

Broj	Naziv
ESB/2014/59	Odluka (EU) 2015/433 ESB-a od 17. prosinca 2014. o osnivanju Odbora za etiku i o njegovom poslovanju (SL L 70, 14.3.2015., str. 58)
ESB/2015/2	Preporuka ESB-a od 28. siječnja 2015. o politikama raspodjele dividendi (SL C 51, 13.2.2015., str. 1)
ESB/2015/4	Odluka (EU) 2015/656 ESB-a od 4. veljače 2015. o uvjetima pod kojim je kreditnim institucijama dozvoljeno uključiti dobit tekuće godine ostvarenu tijekom poslovne godine ili dobit tekuće godine ostvarenu na kraju poslovne godine u redovni osnovni kapital u skladu s člankom 26. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 (SL L 107, 25.4.2015., str. 76)
ESB/2015/7	Odluka (EU) 2015/530 ESB-a od 11. veljače 2015. o metodologiji i postupcima za utvrđivanje i prikupljanje podataka u vezi s faktorima naknade koji se upotrebljavaju za izračun godišnjih naknada za nadzor (SL L 84, 28.3.2015., str. 67)
ESB/2015/8	Odluka (EU) 2015/716 ESB-a od 12. veljače 2015. o izmjeni Odluke ESB/2004/2 o donošenju poslovnika ESB-a (SL L 114, 5.5.2015., str. 11)
ESB/2015/12	Smjernica (EU) 2015/856 ESB-a od 12. ožujka 2015. o utvrđivanju načela etičkog okvira jedinstvenog nadzornog mehanizma (SL L 135, 2.6.2015., str. 29)
ESB/2015/16	Odluka (EU) 2015/811 ESB-a od 27. ožujka 2015. o javnom pristupu dokumentima ESB-a koji su u posjedu nacionalnih nadležnih tijela (SL L 128, 23.5.2015., str. 27)
ESB/2015/17	Odluka (EU) 2015/727 ESB-a od 10. travnja 2015. o ukupnom iznosu godišnjih naknada za nadzor za prvo razdoblje za koje se plaća naknada i za 2015. (SL L 115, 6.5.2015., str. 36)
ESB/2015/21	Odluka (EU) 2015/839 ESB-a od 27. travnja 2015. o određivanju kreditnih institucija koje podliježu sveobuhvatnoj procjeni (SL L 132, 29.5.2015., str. 88)
ESB/2015/36	Odluka (EU) 2016/3 ESB-a od 18. studenoga 2015. o utvrđivanju načela za davanje povratnih informacija o uspješnosti potkoordinatora iz nacionalnih nadležnih tijela u zajedničkim nadzornim timovima jedinstvenog nadzornog mehanizma (SL L 1, 5.1.2016., str. 4)
ESB/2015/38	Odluka (EU) 2015/2218 ESB-a od 20. studenoga 2015. o postupku otklanjanja pretpostavke o značajnom utjecaju zaposlenika na profil rizičnosti nadzirane kreditne institucije (SL L 314, 1.12.2015., str. 66)
ESB/2015/49	Preporuka ESB-a od 17. prosinca 2015. o politikama raspodjele dividendi (SL C 438, 30.12.2015., str. 1) Odluka od 23. studenoga 2015. o tome ispunjavaju li instrumenti koje će izdati National Bank of Greece S.A. („nadzirani subjekt“) kriterije za instrumente redovnog osnovnog kapitala u skladu s člankom 31. Uredbe (EU) br. 575/2013, objavljena u odjeljku „Pisma bankama“ na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka Odluka od 23. studenoga 2015. o tome ispunjavaju li instrumenti koje će izdati Piraeus Bank S.A. („nadzirani subjekt“) kriterije za instrumente redovnog osnovnog kapitala u skladu s člankom 31. Uredbe (EU) br. 575/2013, objavljena u odjeljku „Pisma bankama“ na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka Memorandum o razumijevanju između Jedinstvenog odbora za sanaciju i ESB-a u vezi sa suradnjom i razmjenom informacija, 22. prosinca 2015.

7. Pojmovnik

Bankovna unija: jedan od temeljnih elemenata za dovršetak ekonomske i monetarne unije, koja se sastoji od integriranog financijskog okvira s jedinstvenim nadzornim mehanizmom, jedinstvenim mehanizmom za sanaciju banaka i jedinstvenim pravilima, uključujući usklađene sustave osiguranja depozita koji mogu prerasti u zajednički europski sustav osiguranja depozita.

CRR/CRD IV: Uredba i Direktiva o kapitalnim zahtjevima [Uredba \(EU\) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva \(CRR\)](#) i [Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru kreditnih institucija i investicijskih društava \(CRD IV\)](#). Obično se spominju pod zajedničkim nazivom „CRD IV”.

Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA): EBA je neovisno tijelo EU-a osnovano 1. siječnja 2011. kako bi osiguralo učinkovitu i dosljednu bonitetnu regulativu i nadzor u cijelom bankovnom sektoru EU-a. Glavna mu je zadaća pridonijeti stvaranju europskih jedinstvenih pravila za područje bankarstva čiji je cilj pružiti jedinstven skup usklađenih pravila diljem EU-a. EBA također igra važnu ulogu u promicanju konvergencije nadzornih praksi u cijelom EU-u, a zadužena je za procjenu rizika i osjetljivosti u bankovnom sektoru EU-a.

Interni model: bilo koji pristup mjerenju i upravljanju rizicima koji se primjenjuje u izračunu kapitalnih zahtjeva, a koji odgovara kreditnoj instituciji i zahtjeva prethodno dopuštenje od nadležnog tijela u skladu s Trećim dijelom CRR-a.

Jedinstveni sanacijski mehanizam (SRM): mehanizam koji je počeo s punim radom 1. siječnja 2016., a kojim se uspostavljaju ujednačena pravila i ujednačen postupak za sanaciju kreditnih institucija sa sjedištem u bankovnoj uniji. Podupire ga Jedinstveni odbor za sanaciju, europsko tijelo za sanaciju banaka u bankovnoj uniji koje djeluje u bliskoj suradnji s nacionalnim sanacijskim tijelima država članica sudionica. Za potrebe sanacije SRM ima na raspolaganju jedinstven sanacijski fond.

Jedinstvena pravila: jedinstvena pravila na području bankarstva imaju za cilj pružiti jedinstven skup usklađenih bonitetnih pravila koje kreditne institucije moraju poštivati u cijelom EU-u. Osim zakona koje uz pomoć Europske komisije izrađuju Europski parlament i Vijeće EU-a, EBA je nadležna za daljnji razvoj tih jedinstvenih pravila i praćenje njihove provedbe.

Jedinstveni nadzorni mehanizam (SSM): mehanizam koji se sastoji od ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela u državama članicama sudionicama za provedbu nadzornih zadaća dodijeljenih ESB-u. ESB je odgovoran za učinkovito i dosljedno funkcioniranje ovog mehanizma koji čini sastavni dio bankovne unije.

Kvalificirani udio: udio u kreditnoj instituciji koji predstavlja 10 % ili više kapitala ili glasačkih prava, ili koji omogućava ostvarivanje značajnog utjecaja na upravljanje tom kreditnom institucijom.

Minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (MREL): zahtjev za sve kreditne institucije EU-a kako bi im se omogućilo da apsorbiraju gubitke u slučaju njihova propadanja. MREL je dio Direktive o oporavku i sanaciji banaka (BRRD). Ima isti cilj kao i zahtjev za ukupnu sposobnost pokrića gubitaka (TLAC). Međutim, posebni kapitalni zahtjevi koje propisuje MREL izračunavaju se drukčije, u skladu s kriterijima koje je odredila EBA.

Nadzorna odluka ESB-a: pravni akt koji donosi ESB u izvršavanju zadaća i ovlasti dodijeljenih mu Uredbom o SSM-u. Upućuje se jednom ili više nadziranih subjekata ili nadziranih grupa odnosno jednoj ili više osoba i nije pravni akt opće primjene.

Nadzorni priručnik: priručnik u kojem se potanko navode opća načela, procesi i postupci, kao i metodologija nadzora značajnih i manje značajnih institucija, uzimajući u obzir načela funkcioniranja SSM-a. U njemu su opisani postupci za suradnju unutar SSM-a i s tijelima izvan SSM-a. Nadzorni priručnik interni je dokument zaposlenika SSM-a; kraći [Vodič o nadzoru banaka](#), u kojem se objašnjava kako SSM funkcionira i potanko opisuju nadzorne prakse u okviru SSM-a, objavljen je u studenome 2014.

Nacionalno nadležno tijelo (NCA): tijelo javne vlasti ili tijelo službeno priznato nacionalnim pravom koje je ovlašteno nacionalnim pravom nadzirati institucije u okviru nadzornog sustava koji je na snazi u dotičnoj državi članici.

Najveći raspodjeljivi iznos (MDA): kršenja zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj (CBR) dovode do obveznih ograničenja raspodjele (npr. dividendi, isplata kuponskih kamata na instrumente dodatnog osnovnog kapitala (AT1), diskrecijskih bonusa). Banci koja ne ispunjava CBR bit će automatski zabranjeno raspodjeljivati više od MDA-a. MDA je raspodjeljiva dobit banke pomnožena faktorom u rasponu od 0,6 do 0, ovisno o tome koliko je redovni osnovni kapital ispod CBR-a.

Okvirna uredba o SSM-u: regulatorni okvir kojim se, između ostaloga, utvrđuju praktični modaliteti suradnje ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela unutar Jedinog nadzornog mehanizma, kako je predviđeno člankom 6. Uredbe o SSM-u.

Ovlasti za provođenje i izricanje sankcija: ovlasti na raspolaganju ESB-u kako bi (i) prisilio nadzirani subjekt ili osobu da se pridržava bonitetnih zahtjeva (provođenje) i (ii) novčanom sankcijom kaznio nadzirani subjekt zbog nepridržavanja bonitetnih zahtjeva.

Postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP): postupak kojim se usmjerava nadzorni pregled značajnih i manje značajnih kreditnih institucija i utvrđuje trebaju li se, povrh minimalnih zahtjeva, možda primijeniti i dodatni zahtjevi u pogledu regulatornog kapitala, objave ili likvidnosti, odnosno trebaju li se primijeniti bilo koje druge mjere nadzora.

Postupak neisticanja prigovora: standardni postupak donošenja odluka o nadzornim aktivnostima ESB-a, utvrđen Uredbom o SSM-u. Nadzorni odbor donosi nacрте odluka koji se podnose Upravnom vijeću na donošenje. Odluke se smatraju donesenima ako Upravno vijeće u utvrđenom roku, koji ne prelazi deset radnih dana, na njih ne istakne prigovor.

Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP): strategije i postupci koje su banke obvezne uspostaviti radi kontinuirane procjene i održavanja visine, vrste i raspodjele internog kapitala koji smatraju adekvatnim za pokrivanje prirode i razine rizika kojima su izloženi ili bi mogli biti izloženi. Nadležna tijela provjeravaju ICAAP u okviru SREP-a.

Postupak procjene adekvatnosti interne likvidnosti (ILAAP): strategije, politike, postupci i sustavi koji su banke obvezne uspostaviti radi upravljanja i praćenja pozicija likvidnosti i izvora financiranja. Nadležna tijela provjeravaju ILAAP u okviru SREP-a.

Postupci na temelju sustava putovnica: postupci koji se odnose na slobodu poslovnog nastana i slobodu pružanja usluga u drugim državama članicama od strane kreditne institucije koja je ovlaštena i pod nadzorom nadležnih tijela druge države članice, pod uvjetom da su te djelatnosti obuhvaćene odobrenjem (kako je uređeno člankom 33. – 46. CRD-a IV).

Program nadzornog ispitivanja (SEP): U skladu s člankom 99. Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD IV), funkcija nadzora banaka ESB-a godišnje donosi SEP za sve institucije koje nadzire. U tom se programu za svaku značajnu instituciju određuju glavne nadzorne aktivnosti koje će se provoditi radi praćenja rizika i otklanjanja slabosti. Njime se utvrđuje koje će institucije biti podvrgnute pojačanom nadzoru. SEP za značajne institucije obuhvaća kontinuirane nadzorne aktivnosti, nadzore na licu mjesta i istrage internih modela.

Propada ili joj prijeti propast: jedan od tri kumulativna uvjeta kojim se utvrđuje trebaju li sanacijska tijela poduzeti mjere sanacije za određenu kreditnu instituciju. Člankom 32. stavkom 4. Direktive o oporavku i sanaciji banaka (BRRD) određuje se kad se smatra da neka kreditna institucija propada ili joj prijeti propast (to utvrđuje nadzorno ili sanacijsko tijelo).

Ukupna sposobnost pokrića gubitaka (TLAC): mjerilo za globalne sistemski važne banke koje je utvrdio Odbor za financijsku stabilnost u studenome 2015.; osmišljen je tako da globalne sistemski važne banke u postupku sanacije imaju na raspolaganju dovoljno kapaciteta za apsorpciju gubitaka i dokapitalizaciju kako bi provele urednu sanaciju koja će svaki utjecaj na financijsku stabilnost svesti na najnižu moguću mjeru, osigurati kontinuitet ključnih funkcija i, uz visok stupanj pouzdanosti, izbjeći izlaganje poreznih obveznika gubitcima. Minimalni zahtjev za TLAC uspoređuje se s referentnom vrijednosti koja je ponderirana rizikom i koja nije ponderirana rizikom. Zahtjev za TLAC primjenjivat će se od 2019.

Uredba o SSM-u: pravni akt kojim se uspostavlja jedinstven nadzorni mehanizam za kreditne institucije u europodručju i, moguće, u drugim državama članicama EU-a, kao jedan od glavnih elemenata bankovne unije u Europi. Uredbom o SSM-u dodjeljuju se određene zadaće ESB-u u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija.

Zajednički nadzorni tim: tim nadzornika koji se sastoji od zaposlenika ESB-a i nacionalnih nadležnih tijela zaduženih za nadzor značajnog nadziranog subjekta ili značajne nadzirane grupe.

Značajnost: kriterij kojim se određuje dodjela nadzornih odgovornosti ESB-u odnosno nacionalnim nadležnim tijelima unutar Jedinственog nadzornog mehanizma. Razina značajnosti kreditnih institucija temelji se na kriterijima utvrđenima Uredbom o SSM-u i navedenima u Okvirnoj uredbi o SSM-u.

Kratice

Države

AT	Austrija	HU	Mađarska
BE	Belgija	IT	Italija
BG	Bugarska	JP	Japan
CH	Švicarska	LT	Litva
CY	Cipar	LU	Luksemburg
CZ	Češka	LV	Latvija
DK	Danska	MT	Malta
DE	Njemačka	NL	Nizozemska
EE	Estonija	PL	Poljska
IE	Irska	PT	Portugal
ES	Španjolska	RO	Rumunjska
FI	Finska	SE	Švedska
FR	Francuska	SI	Slovenija
GR	Grčka	SK	Slovačka
HR	Hrvatska	UK	Ujedinjena Kraljevina

Ostalo

AQR	pregled kvalitete imovine
BCBS	Bazelski odbor za nadzor banaka
COREP	zajedničko izvješćivanje
CRD IV	Direktiva o kapitalnim zahtjevima
CRR	Uredba o kapitalnim zahtjevima
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
ESB	Europska središnja banka
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
EU	Europska unija
FINREP	financijsko izvješćivanje
FSB	Odbor za financijsku stabilnost
JST	zajednički nadzorni tim
LSI	manje značajna institucija
MoU	memorandum o razumijevanju
NCA	nacionalno nadležno tijelo
RAS	sustav procjene rizika
SEP	program nadzornog ispitivanja
SREP	postupak nadzorne provjere i ocjene
SSM	Jedinstveni nadzorni mehanizam

© **Europska središnja banka, 2016.**

Poštanska adresa 60640 Frankfurt na Majni, Njemačka
Telefon +49 69 1344 0
Mrežne stranice www.bankingsupervision.europa.eu

Sva prava pridržana. Dopušta se reprodukcija u obrazovne i nekomercijalne svrhe uz navođenje izvora.

ISSN 2443-6011
ISBN 978-92-899-2138-1
DOI 10.2866/287430
Kataloški broj EU-a QB-BU-16-001-HR-N